

ARODERGi

A N T A L Y A R E H B E R L E R O D A S I D E R G İ S İ

ANTALYA'nın TURİZM TARİHİ III

ANTALYA MÜZESİ

**IŞIK ÜLKESİ'nin KUTSAL KENTİ:
MYRA**

**BU TOPRAĞIN YETİŞTİRDİKLERİ:
NOEL BABA**

YAŞAMA ve AĞAÇLARA DAİR

**ZİRVEYE YOLCULUK:
DAĞ TURİZMİ**

**TÜRK ŞİİRİNDEN USTALAR:
NAZİM HİKMET**

BİTKİLER ve MİTOLOJİ

**RENKLERİN ÜLKESİ:
FAS**

HALİKARNAS BALIKÇISI'ndan ANILAR

**İSG FAALİYETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE
PROFESYONEL TURİST REHBERLERİNİN GÖREVİ**

Şimdi Toroslarda her şey Zirve'de

Toros Dağları, Karakışla Yaylası, Seydişehir-Antalya yolu 24. km Tel: (0332) 589 0047 49

www.zirvedinlenme.com

Saygıdeğer Rehberler ve Rehber Dostları,

Öncelikle hepinizin yeni yılını kutluyor, sağlık ve mutluluk dileklerinin yanında, 2011 yılının bizlere yeni ve önemli kazanımlar getirmesini temenni ediyoruz.

2010 yılını geride bırakırken, biz de sizin gibi geçen yılın değerlendirmesini ve vicdan muhasebesini yapıyoruz elbette. 22 Ocak 2010 tarihindeki genel kurul neticesinde üstlendiğimiz görevde “ne kadar başarılı olduk, neyi daha iyi yapabildik, nerede hata yaptık?” diye kendimizi sorguluyoruz.

Tabii ki bu konuda sizin yorum ve görüşleriniz çok önemli. Başarılı olmamız için el ele verip dergimizi daha iyi bir yere getirmek bizim elimizde. Yorum, yazı ve eleştirileriyle bize katkıda bulunduğunuz ve bundan sonra da katkılarınızı esirgeme-yeceğiniz düşüncesiyle peşinen teşekkür ederiz.

2010 yılı genel anlamda rehberler için kötü bir sezon değildi. Hatta bir önceki yıla göre daha verimli olduğunu söyleyebiliriz. Tabii ki dil grubu ve çalışılan bölge önemli bu konuda. Ama sıkıntılarımız devam ediyor; kaçak rehberlik, düşük yevmiye, tur güvenliği, sosyal güvence sorunların başında geliyor.

Bunların aşılması bağımsız meslek yasası ile mümkün olacaktır. En büyük temennimiz, bu yasa taslağının önümüzdeki aylarda meclis gündemine alınıp kanunlaşmasıdır. Yasa bize ne getirecek diye sorarsanız, ana hatları ile kısaca özetleyelim:

- 1- Denetimlerde bize daha çok yetki veriyor; gerekli gördüğümüz her an rehber denetimi yapabileceğiz.
- 2- TUREB yasal statüye kavuşacak. 200 rehberin bulunduğu her ilde rehber odası kurulacak.
- 3- Sosyal güvence, çalışma süresi, ücretler vb çalışma şartları belirlenecek.
- 4- Tur sözleşmesi olmadan tura çıkılamayacak. Taban ücretin altında çalışana ceza verilecek.
- 5- Çalışma kartesi kullanılacak; mesleki yeterlilik belgesi ile odalar ve birlik tarafından verilecek.
- 6- Bizim olurumuz olmadan yeni kurs açılmayacak.
- 7- Mesleğimiz yasal güvence altına alınacak ve başka etiketlerden kurtulmuş olacağız.

En önemli noktalar bunlar. Biz de bunların olması, bu konuların yasal zemine oturtulması için çok çaba gösteriyoruz. Sizden daha çok destek bekliyoruz.

Ama siz de artık rehberlerin turizm için ne kadar önemli olduğunun farkına varın. Turizmin üç ayağından biri, temel taşlarından ziyade, taşıyıcı kolonlardan bir tanesi turist rehberidir. Sevgili rehberler, bunun farkına varın artık. Biz turizmin vazgeçilmeziyiz, turizm sektöründe önemli bir gücüz. Bu gücümüzü görün ve ona göre hareket edin.

Rehberlerin tanıtımdaki rolünü herkes görmeli. Bizlerin verdiği başarılı rehberlik hizmetinden dolayı kaç milyon turist ülkemize gelmiştir ve bundan sonra da gelecektir acaba? Turist sayısındaki artışta bizim payımız hiçte küçümsenemez; tek etken fiyat ve otel değildir. Öyle olsaydı kültür turları için tekrar tekrar Türkiye’yi seçen turist olur muydu bu oranda? Siz önemlisiniz, vazgeçilmezsınız, güçlüsünüz. Artık siz de fark edin bu “özellliği” ve dik durun.

Her şey gönlünüzce olsun. Kazasız ve bereketli turlar!

Saygı ve sevgiler,

Hasan UYSAL

ARO Başkanı

ARO

ANTALYA
REHBERLER ODASI
DERGİSİ

İMTİYAZ SAHİBİ ARO

(Antalya Rehberler Esnaf Odası) adına
HASAN UYSAL (ARO Başkanı)
hasanuysal@aro.org.tr

SORUMLU MD. GENEL YAYIN YÖNETMENİ

AHMET ZEKİ APALI
(ARO Yönetim Kurulu Üyesi)
zekiapali@aro.org.tr

YAYIN KURULU

Prof.Dr. Bekir DENİZ
Prof.Dr. Nevzat ÇEVİK
Prof.Dr. Şadan GÖKOVALI
Yavuz Ali SAKARYA
Hüseyin ÇİMRİN
Mehmet ERDEM
Recep YAVUZ
Oktay TILKI

KATKIDA BULUNANLAR

Ertuğrul BİROL
Serdar SEVİNÇ
Levent ÖCAL
Eser KOLAĞASI

KAPAK FOTOĞRAFI

Ertuğrul BİROL

GRAFİK TASARIM

Adnan SAYKI
www.adnansayki.com
asayki@gmail.com

BASKI

Başak Matbaacılık ve Tanıtım
Hiz. Ltd. Şti. ANKARA
0 312 397 16 17

YAZIŞMA ADRESİ ve İLETİŞİM BİLGİLERİ

Demircikara Mah.
Burhanettin Onat Cad.
Artürk Sitesi, A-Blok, No: 89
Kat: 1 D: 4 ANTALYA
TEL: 0 242 311 11 30 (Pbx)
FAKS: 0 242 322 91 75
www.aro.org.tr
dergi@aro.org.tr

"Yazıların sorumluluğu yazarlarına,
reklamların sorumluluğu reklam
sahiplerine aittir. Yazılı izin
olmaksızın hiçbir yazı, fotoğraf
ve grafik içerik başka bir yerde
kullanılamaz."

İçindekiler

6-8	ANTALYA'nın TURİZM TARİHİ III. Bölüm
10-33	ANTALYA MÜZESİ
34-38	CENNET
40-50	IŞIK ÜLKESİ'nin KUTSAL KENTİ: MYRA
52-58	BU TOPRAĞIN YETİŞTİRDİKLERİ: NOEL BABA
60-62	YAŞAMA ve AĞAÇLARA DAİR
64-66	DAĞ TURİZMİ
68-71	BALIKLARIMIZ
72-75	TÜRK ŞİİRİNDEN USTALAR: NAZIM HİKMET RAN
76-77	BİTKİLER ve MİTOLOJİ
78-92	RENKLERİN ÜLKESİ: FAS
94-95	HALİKARNAS BALIKÇISI'ndan ANILAR
96-97	REHBER ANILARI
98-104	HABERLER
106-107	ÖDÜLLÜ BULMACA
108-109	AZİZ PAULUS, TARSUS ve FELSEFE
110-112	REHBERLERİN SİGORTALILIĞI
113	SİZDEN GELENLER
114	BİRAZDA GÜLELİM

Değerli Okurlar,

İçerik olarak daha zengin ve yepyeni bir sayı ile tekrar karşınızdayız.

ARO DERGİ, ilk iki sayının ardından bir marka olma yolunda ilerlemektedir. Başlangıçta hangi konular ne uzunlukta hazırlanmalı, tasarımı, kâğıt ve baskı kalitesi nasıl olmalı, finansal muhasebesi hep bizi tedirgin etmekteydi. Bugün geldiğimiz noktada bunları çoktan geride bırakmanın mutluluğu içerisindeyiz.

Yukarıda bahsettiğim konuları kısaca açıklamak gerekirse; konuların seçimini ve biz rehberlere nasıl yararlı olabileceği, kaç sayfada yer alması meselesini okurlarımızın önerileriyle şekillendiriyoruz. Ayrıca, okurlarımız ele alınacak konuları belirlerken, bizde konunun gerçek uzmanlarınca hazırlanan yazıları size sunuyoruz.

Ülkemizin dört bir yanından dergimize destek olmak, ömrünü uzun kılmak için meslektaşlarımızdan da hazırlanmış konular, görsel çizimler ve fotoğraflar gelmektedir. Bunları da seçici bir kurul oluşturarak değerlendirmeye almaktayız.

Tasarım konusunda çok deneyimli bir ekibin özverili çalışması bize güven veriyor. İstanbul merkezli çalışmalarına rağmen, dergi yönetimi ile günlerce senkronize, telefonda ve internette çalışmaktalar.

Baskı konusunda yine önceki sayıların kalitesinin referansı ile bu işteki en büyüklerden bir firma ile işbirliği içindeyiz.

Gelelim en önemli konuya. Finansal güçlükler her zaman sıkıntı doğurur. İlk iki sayımızda bize destek olmak amaçlı çeşitli kurum ve kuruluşların reklam adı altında yardımlarını aldık. Bu işi tamamen amatör bir ruhla götürmekte ve aynı zamanda bütün rehber arkadaşlarımız gibi çalışmak zorunda olduğumuzdan reklam araştırmak, bilgileri toplamak, tasarım yaptırmak ve sonra da geri dönüp onay almak oldukça vakit alıyordu. Aynı zamanda reklam sayfa sayıları derginin % 20'sini kaplıyordu. Bu oran eşdeğer dergilere göre oldukça az olsa da, bunun yerine daha fazla yazı girilebilirdi.

Durumu bilen meslektaşlarımız verilen emeğe saygı olarak, çorbada bizim de tuzumuz olsun deyip abonelik sistemini önerdiler. Bu düşüncede olan arkadaşlar odamız banka hesabına belli bir miktar yatırıp, derginin gönderilmesini istedikleri adres ve iletişim bilgilerini kaydettirerek dergilerini kurye aracılığıyla kapılarında alabilecekler. İlk çalışma seminerler sırasında yapılmış ve belli bir sayıda abonemiz olmuştur. Sadece kendiniz için değil, derginin ulaşmasının yararlı olacağını düşündüğünüz kişi ve kuruluşlar adına da abone olabilirsiniz. Ancak, bunları yazarken yanlış anlamamanızı rica ediyorum. Çünkü bu sistem tamamen gönüllülük esasına dayalıdır.

Desteğiniz neticesinde Türkiye'deki belirlenen kişi ve kurumlara, üyelerimize, meslektaşlarımıza, akademisyenlere, ilgili bürokrasiye, rehber yetiştiren okullara ulaştırılmak üzere 4.000 adetlik baskıya ulaştık. Bu hiçte azımsanacak bir sayı değildir. Bu kalite ve adette dergi tam 1,7 ton geliyor. Haliyle bunun bir yerden başka bir yere taşınması, dağıtımına hazırlanması ve dağıtımının yapılması bile başlı başına bir iş. Bundan sonraki hedefimiz 5.000 adet baskı yapabilmektir.

Üçüncü sayımızı da beğeniyle okumanız dileğiyle...

A. Zeki APALI

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Burhanettin Onat, Karaalioğlu Parkı'ndaki evinde. Fotoğraf: Hüseyin Çimrin arşivi

Antalya'nın Turizm Tarihi III. Bölüm

Hüseyin ÇİMRİN, Kent Tarihçisi

Antalya'da Turizmin Babası: Dr. Burhanettin Onat

Antalya'nın tanıtımı bir anlamda "Antalya Belkıs Tiyatro ve Müzik Festivali" ile başladı denilebilir. O yıllarda Antalya'da doğru dürüst bir otel olmadığı için gelen misafirler ev pansiyonlarında ve okullarda yatırılıyordu.

Halkın yoğun ilgisinden cesaret alan Antalya'yı Tanıtma ve Turizm Derneği, Antalya Valiliği ile Antalya Belediyesi'nden aldığı maddi destekle 1956 yılından başlayarak, her yıl Mayıs ayının son haftasında "Antalya Belkıs Tiyatro ve Müzik Festivali" düzenlemeye başladı. Sonuç mükemmeldi. Birkaç gazete haberi de Antalya'yı ve Antalya Belkıs Tiyatro ve Müzik Festivali'ni Türkiye'ye duyurunca, Antalya'nın artık keyfine diyecek yoktu. Festival ertesi yıl, bir ertesi yıl yine yapıldı. Antalya Festivali bir gelenek haline gelmiş; bir anlamda Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin ilk temeli 1953 yılında Aspendos Antik Tiyatrosu'nda atılmıştır. Bu etkinliklere 1962 yılından itibaren de Ekim ayı boyunca Karaalioğlu Parkı içinde sürdürülen "Antalya

Fuarı" eklenmiştir. Antalya'daki fabrikaların ürettiği mallarla, büyük resmi ve sivil kuruluşların faaliyetlerini, ürünlerini sergilediği Antalya Fuarı uzun yıllar devam etti. Fuar, 1970'li yılların sonlarından itibaren Film Festivali'ne daha çok önem verildiğinden yapılmaz oldu.

Festivalin ilk günü Antalya sokaklarında yapılan korteje katılan Antalya Esnaf dernekleri ve Aspendos'taki tiyatro gösterisinde Ankara Devlet Tiyatrosu oyuncularını ile birlikte sahnede rol alan onlarca Antalya Lisesi öğrencisi festivali halkla adeta bütünleştiriyordu. Zaten halkın bu tür katılımı, festivallerin can damarlarıdır.

Her seferinde Festivalde büyük bir kortej yapılır, tüm dernek-

Antalya Fuarı (1963) Fotoğraf: Hüseyin Çimrin arşivi

ler katılırlar. Şenlik artık, Antalya halkının festivali olmuştur. Ankara, İstanbul ve İzmir'den Antalya'ya gelenler olur. O yıllarda Antalya'da doğru dürüst kalınacak otel olmadığı için; gelen konuklara yatacak yer bulmak Antalya Turizm Derneği'nin asli görevi olur.

Antalya Lisesi Öğrencileri

Her yıl Mayıs ayı sonunda yapılan Antalya Belkıs Tiyatro ve Müzik

Festivali'ne, Antalya Lisesi'nde yabancı dil bilen öğrencilerin, öğretmenlerin desteği de büyüktü. Bir hafta süren festival sırasında, Antalya'daki tüm resmi kurumlar ellerindeki bütün araçlarını, memurlarını bu festivale tahsis ederlerdi. Halkın katılımı da çok büyüktü. Bütün esnaf dernekleri aylar öncesinden bu festivalin açılışında yapılacak "Kortej"e hazırlanırlardı. O zamanlar otellerdeki yatak sayısı 200'ü geçmediğinden her ev, festivale başka illerden

gelecek misafirler için bir odalarını dayayıp, döşeyip hazırlık yapıyordu. Festival başlamasına birkaç gün kala evleri misafir kabul etmeye uygun olan aileler, Antalya Turizm Derneği önünde bekleyerek Antalya'ya gelen konukları evlerinde misafir edebilmek için adeta birbirleriyle yarışıyorlardı. O yıllarda Antalya Lisesi öğrencilerinin elinden çıkan festivalin başlama tarihine öğretmenler itiraz ederdi. Çünkü festival başladığı tarihlerde öğrencilerin mezuni

Antalya Festivali Korteji (1962) Fotoğraf: Hüseyin Çimrin arşivi

yet sınavları vardır. Öğretmenler, bundan hoşnut olmaz ama; tarih konusunda da yetkililer geri adım atmazlardı.

Sonra da o büyük gün, Festival'in açılış günü gelirdi. Festivalin açılışı her yıl mayıs ayının son pazar günü öğleye doğru, Sanat Okulu (Endüstri Meslek Lisesi) önünden başlayıp, Cumhuriyet Meydanı, Atatürk Caddesi üzerinden Karaalioğlu Parkı'na kadar süren bir güzergâh üzerinde olurdu. Bu güzergâh üzerinde yollar sağlıklı solu sabahın erken saatlerinden başlayarak, Antalyalı ve Antalya'nın ilçelerinden, köylerinden gelen ve sayıları - hiç abartmadan söyleyeyim - yirmi bini bulan insan kalabalıkları ile dolardı.

O yıllarda Antalya'da doğru dürüst bir otel olmadığı için olmadığı için gelen misafirler ev pansiyonlarında ve okullarda yatırılıyordu. Sonra 1955'te işin ciddileştiği görülünce Aspendos tam bir restorasyondan geçirildi. 1959'da festival çok görkemli olarak yapıldı. Gazetelerde haberler çıkıyordu; festivalin yanı sıra Antalya'dan, Aspendos'tan, kentin güzelliklerinden bahsediliyordu. Festival turist çekmeye başladı. Bu gelişmeye paralel olarak Antalya'da ev pansiyonculuğu da gelişti. İşte Antalya'da turizm böyle doğru denilebilir.

Antalya'da Turizmin Babası

Dr. Burhanettin Onat, henüz 'Turizm' kelimesinin bile telâffuz edilmediği 1949 yılında Lise İngilizce Öğretmeni Osman Batur ile birlikte Antalya'yı Tanıtma ve Turizm Derneği'ni kurmuştu. Osman Batur, Turizm Derneği'nin yasal Başkanı; Dr. Burhanettin Onat da ölünceye kadar 'Onursal Başkanı' idi. 1954 yılında Antalya Tiyatro ve Müzik Festivali'nin doğmasını sağlayan Dr. Burhanettin Onat, çok yönlü ve çok kültürlü bir insandı. Antalya'nın ilk turistik broşürleri ve gezi kitapları, onun gayretleri ile Basın Yayın Genel

Müdürlüğünce 1950'li yılların ortalarında bastırıldı.

Resim yapar, şan söyler, nesir yazar, güzel konuşurdu. Ben O'nu Antalya'yı Tanıtma Turizm Derneği'nde görevli bir ortaokul öğrencisi iken tanıdım. Benim gibi yabancı dil bilen daha birçok ortaokul ve lise öğrencisi dernekte görev yapıyordu. Dr. Burhanettin Onat her derneğe uğrayışında, bizleri bir araya toplar; "Antalya'nın geleceğinin Turizm'de olduğunu, bunun için yabancı dilin önemini" ve "bizlerin turistlere nasıl davranmamız gerektiği" konusunda öğütler verirdi. Antalya Festivali ve Bayram günlerinde Antalya'ya gelen yerli ve yabancı turistlerin ev pansiyonlarına yerleştirilmesi sırasında organizasyonunu bizzat kendisi yapar; biz görevlilere direktifler verirdi.

İlham Kaynağımdı

Dr. Burhanettin Onat, benim yaşamıma yön vermiş biri olarak, her zaman şükranla andığım bir kişidir. Nitekim O'nun öğütleri ile Almanca bilgimi geliştirdim; 1964 yılında kurulan Antalya Turizm Bölge Müdürlüğü'nde Tercüman-Rehber olarak göreve başladıktan sonra da 'Turizm Stajı' için bir yıl süreyle Almanya'ya gönderildim. Yurda döndüğümde, Türkiye'nin Almanya'dan diplomalı ilk 'Turizm Uzmanı ve Turist Rehberi' idim. Dr. Burhanettin Onat, 1970'li yılların başında bir kitap hazırlıyordu. Biz Turizm Derneği'nde görev yapmış Almanca bilenleri sık sık evine davet eder, 1885 yılında Antalya'da incelemelerde bulunup, 1892'de yayınlanan Karl Graf von Lanckronski'nin kitabından tercüme yaptırırdı. Ancak yazdığı kitabın basımı 1976 yılında vefat edince tamamlanamadı. Daha sonra bu kitap, 2000 yılında kızı Ayşe Güler Zaim tarafından "Bir Zamanlar Antalya, Bir Antalya Sevdalısının Kaleminden" adıyla yayınlandı. Çok da ilgi gördü.

Belediye başkanlığı ve milletve-

killiği yaptığı yıllarda, bölgedeki arkeolojik eserlerin birçoğunu temizletti, bir kısmını restore ettirdi. Hatta bir gün katıldığı bir resepsiyonda Aspendos Tiyatrosu'nun bir bölümünün yıkıldığı haberi kendisine ulaştırıldığında, smokiniyle Meclis'e koşmuş ve Bütçe Komisyonu'ndan tamirat için ek tahsisat çıkarılmasını sağlamıştı.

Burhanettin Onat'ın İlkleri

Opr. Dr. Burhanettin Onat'a Antalya'nın ilklerini yaratan adam demek yanlış bir tanımlama olmaz. Bugün adeta Antalya'nın Türkiye'nin turizm başkenti haline gelmesi, onun sayesinde oldu denilebilir. Antalya'ya ilk turist kafilesini getiren, Aspendos'u turizme kazandıran hep o oldu.

** Antalya Sıhhat Yurdu adıyla kentin ilk özel hasta nesini açtı.*

** 1949 yılında Antalya Tanıtma ve Turizm Derneği'ni faaliyete geçirdi.*

** İlk turist kafilesini Dr. Onat ağırladı.*

** Başta Hadrianus Kapısı olmak üzere Yivli Minare Külliyesi içindeki tarihi eserleri ve Aspendos Tiyatrosu'nu restore ettirdi.*

** 1955'te Antalya Dokuma Sanayi T.A.Ş.'in kurulmasına öncülük etti.*

** Kepez Elektrik santralini kurdu*

** Alanında ilk yayın olan "Turistik Antalya" adlı kitabı yayınlattı.*

** 1958'de bir lastik ayakkabı fabrikasının temelini attırmayı başardı.*

GELECEK SAYI:
Antalya Turizmi İçin Yapılan
Dua

OBA RESTAURANT

Türk mutfağının yöresel yemeklerini,
Türk misafirperverliği ile ferah yeşil alanımızda
siz değerli misafirlerimize sunmaktayız.

Ürgüp Yolu, Uçhisar Kavşağı
Çubuk Mevkii Uçhisar, NEVŞEHİR
Tel: 0384 219 20 01 - Faks: 0384 219 30 60
YAKUP GEÇİN: 0533 399 54 42
SEHER AYGÖRDÜ: 0536 246 94 06

www.obacappadocia.com
oba@obacappadocia.com

Dansöz Haykeli, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Antalya Müzesi

Mehmet ERDEM, Arkeolog-Rehber

Müzenin Tarihçesi

28 Mart 1919 tarihinde İtalyanlar Antalya'yı işgal edince Antalya ve civarındaki eserleri toplamaya başlamışlardır. Bunun üzerine, Antalya Lisesi'nde öğretmenlik yapan Süleyman Fikri ERTEN, Antalya Mutasarrıflığı'na başvurarak kendisinin "Eski Eser Me-

mur" olarak görevlendirilmesini istemiştir.

Bu tarihte henüz eski eserlerin korunması ile ilgili bir genel müdürlük bulunmadığından eski eserlerle ilgili çalışmalar Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde sürdürülmekteydi.

Antalya Mutasarrıflığı'nca "Eski Eser Memuru" olarak atanan S. Fikri ERTEN böylece Antalya'da ilk müzecilik faaliyetlerinin başlamasının da önderi olur. S. Fikri ERTEN, Antalya civarından topladığı ilk eserleri sistematik olarak Bayrak Baba Türbesi'nde depolamaya başlar.

Böylece de bugünkü Antalya Müzesi'nin temellerini atmış olur. 1922 yılında ise burada depolanan eserleri Kale İç'i'nde bulunan Alaaddin Camisi'ne taşır. Burada

ilk müze binasının oluşturulduğunu söyleyebiliriz. 1937 yılında ise eserler Alaaddin Camisi'nden Yivli Minareli Camiye taşınır.

Antalya, ancak 1972 yılında bugünkü modern binasının yapılması ile günümüz müzeciliğine uygun bir düzenleme ve teşhire kavuşur.

Ancak yeni binasında 1982 yılına kadar faaliyet gösteren Antalya Müzesi 1982-1985 yılları arasında geniş bir restorasyon ve onarımdan geçirmiştir.

Müze binasında 2001 ve 2005 yılları arasında tekrar iyileştirme yapılmış ve binanın batısına iki katlı yeni bir bölümle, alt katlarına ise yeni ve modern depolar eklenmiştir. Antalya Müzesi, Kültür ve Turizm Bakanlığınca son üç yıl içerisinde tümüyle ele alınarak

"1988 Avrupa Konseyi Yılın Müzesi" Ödülü

teşhir ve tanzim salonlarından açık teşhire, çalışma alanlarından depolarına kadar yepyeni bir çehreye kavuşturulmuştur.

1979-1995 yılları arasında Müze Müdürü Kayhan DÖRTLÜK zamanında çevre arkeolojisi, müzecilik, modern teşhir ve tanzim çalışmaları ile en iyi dönemini yaşayan müze, bu çalışmaları ve yapılan müzecilik faaliyetleri neticesinde de 1988 yılında "Avrupa Konseyi Yılın Müzesi" ödülüne layık görülmüştür.

Antalya Müzesi halen 30.000 met-

rekarelik bir alanda yer almakta, bu alanın 7.000 metrekaresini kapalı alan oluşturmaktadır. Müze içerisinde 14 teşhir salonu, 2 modern sanatlar sergi salonu, 1 konferans salonu, 1 video gösterim salonu bulunmaktadır.

Müze 71.000 eser bulunmakta, bu eserlerin 5.000'i sergilenmektedir. Eserler, Antalya civarındaki

Cam Eserler, Fotoğraf: Ö. Ceren Apalı

mermer eserlerin büyük çoğunluğu Antalya'nın 15 km doğusunda bulunan Perge Örenyeri'ndeki sistematik kazı ve yüzey araştırmalarından gelmiştir. Her yıl yapılan kazılardan yüzlerce eser müzeye kazandırılmaktadır. Bu nedenle de Antalya Müzesi'nde 7-8 senede bir yeniden teşhir-tanzim ve restorasyon yapılmak zorunluluğu oluşmaktadır.

Halen müzede sergilenmekte olan eserler jeolojik zamanlardan (zamanımızdan milyonca yıl öncesi) başlayarak, Paleolitik, Neolitik, Kalkolitik, Bronz çağı, Geometrik, Arkaik, Frig, Hellenistik, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi'ne ait eserler terminolojik bir sıraya göre sergilenmektedir.

Müze 71.000 eser bulunmakta, bu eserlerin 5.000'i sergilenmektedir. Eserler, Antalya civarındaki

Bunlardan sağ duvardaki pano Kale İç'i'nin "minyatürüze" edilmiş seramik resmi, karşıdaki ise Antalya çevresindeki önemli antik kent ve ören yerlerini gösteren yine seramikten bir panodur. Her iki pano da daha girişte ziyaretçinin Antalya ve çevresini algılamasını kolaylaştıracak iki anlamlı eserdir.

Buradan Müzenin ilk salonu olan ve Müze Müdürü Kayhan Dörtlük zamanında düzenlenen Türkiye Müzelerindeki ilk "Çocuk Bölümü" salonuna girilir.

Damga Mührü, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Antalya Müzesi

“Yerleşim Planı”

Lahitler Salonu

Mozaik Salonu

Sikke, Küçük Eserler ve İkonlar Salonu (2. Kat)

Perge Tiyatrosu Salonu

Ölü Kültü Salonu

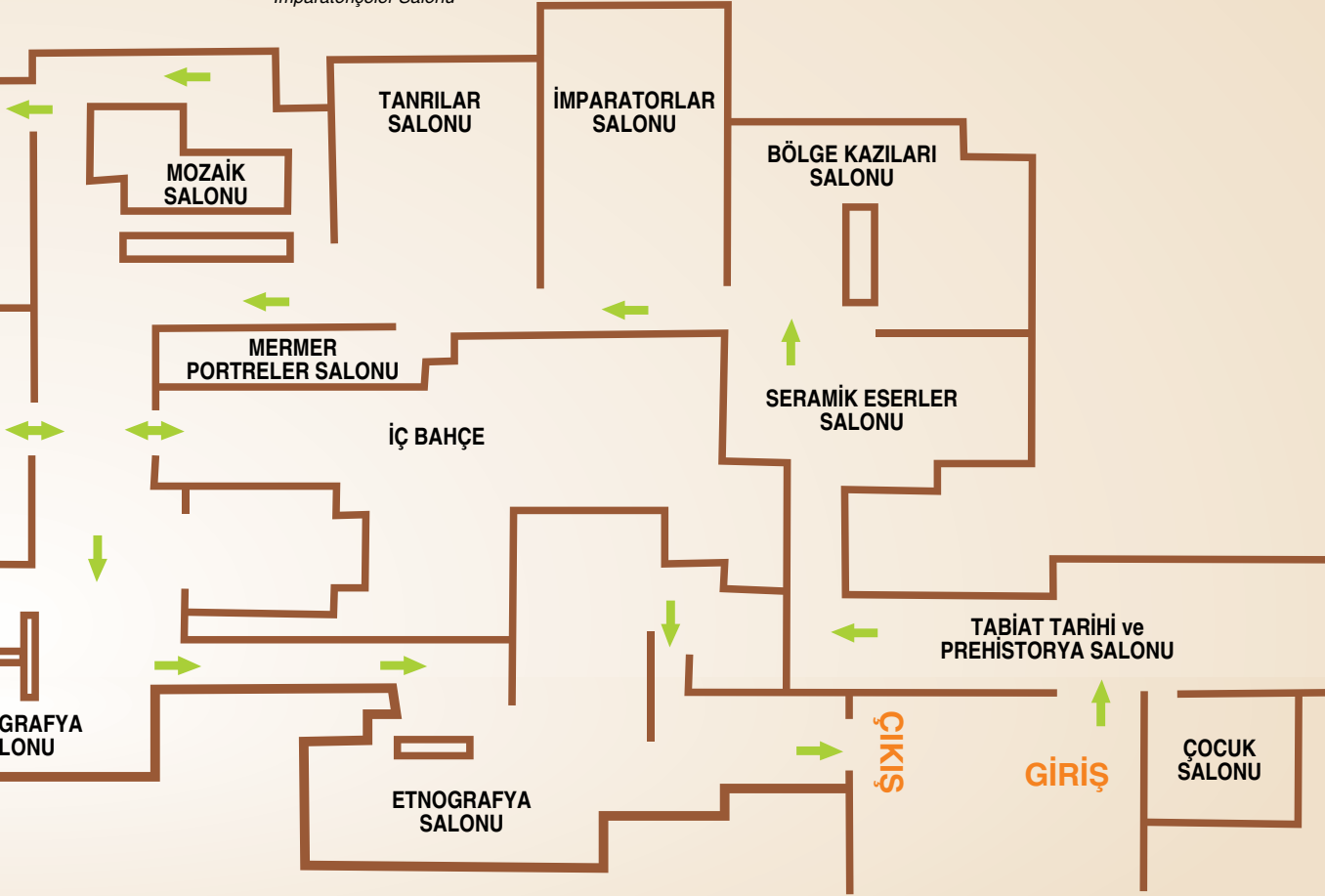
Etnografya Salonu

*İmparatorlar ve
İmparatoriçeler Salonu*

Seramik Eserler Salonu

Mermer Portreler Salonu

*Tabiat Tarihi ve
Prehistorya Salonu*

Etnografya Salonu

Çocuk Salonu

Çocuk Salonu

Çocuk Salonu, Fotoğraf: Ö. Ceren Apalı

"Bir odaya sığan tarih"

Bu bölüm ilk kez öğretmen Ayhan ÇETİN tarafından düzenlenmiştir. Bir salon içerisinde Anadolu'da maalesef yok olup giden el sanatlarımız küçük maketler halinde tanıtılmaktadır.

Çocuk Salonu, Fotoğraf: Ö. Ceren Apalı

Bu salona 2010 yılında yeni bir bölüm eklenerek, hem salonun içeriği zenginleştirilmiş hem de

Çocuk Salonu, Fotoğraf: Ö. Ceren Apalı

geleneksel sanatları tamamlayıcı bir bölüm oluşturulmuştur.

Müze Arkeoloğu Mustafa SAMUR tarafından yapılan bu ek bölümde Antalya tarihinin başlangıcını oluşturan KARAIN Mağarasından başlayarak sırayla önemli arkeolojik alanlar terminolojik sıraya göre maketler halinde sunulmuştur.

Bu tarihsel sunum arkasından da yok olan el sanatları ve zanaatlar maket olarak gösterilmektedir. Tarihsel-arkeolojik ve etnografik bir sergileme bu salonda terminolojik olarak ziyaretçinin önüne konmuştur.

Tabiat Tarihi Salonu

Tabiat tarihi bölümünde Antalya ve civarında jeolojik zamanlarda

yaşamış olan hayvan ve bitkilerin milyonlarca yıllık taşlaşmış fosilleri

yer almaktadır.

Hayvan ve Bitki Fosilleri, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Üst Paleolitik Çağ, İnsan Figürlü Kemik
Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Karain Mağarası, Alt Paleolitik Aletler
Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Prehistorya Salonu

Elmalı / Bronz Çağı Mezarları, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Antalya'nın 30 km kuzeyinde Döşemealtı İlçesinin Yağca Köyü sınırları içerisinde bulunana Karain Mağarası'nın kazılarında elde edilen taş, çakmak taşı, radyolit ve kemikten yapılmış aletlerle; yine aynı mağarada bulunan hayvan kemikleri ve fosilleşmiş buğday, incir, bitki buluntuları sergilenmektedir.

Mağara kazılarında ortaya çıkarılan Neanderthal ve Homo Sapiens insanına ait kafatası ve iskelet kalıntıları da buradaki vitrinlerde yer almaktadır. 10,5 metrelik dolgusu ile Türkiye'nin en kalın kültür tabakasına sahip olan Karain Mağarası kazıları halen devam etmektedir. Karain Mağarası ziyaretine açık bir ören yeridir ve mağara yakınında çok eskiden düzenlenmiş, ziyaretçilere bilgilendirecek küçük bir müze bulunmaktadır. Karain Mağarası'nda yapılan son kazılar, mağaranın tarihçesinin 500.000 yıl geriye gidebildiğini göstermektedir.

Bu salonda yer alan vitrinlerdeki önemli buluntulardan biri de Burdur Hacılar Höyüğü'nde bulunmuş olan pişmiş topraktan yapılmış Ana Tanrıça figürünüdür. Bu vitrinlerde Neolitik ve Kalkolitik çağa

ait geometrik desenli elde yapılmış seramikler sergilenmektedir. Yine bu bölümde Antalya'nın Elmalı İlçesi'nde Karataş-Semayük'te yapılan kazılarda ortaya çıkarılan Bronz Çağı nekropolündeki pithoslarda bulunan bronz ve seramik eserler yer almaktadır. Bu eserler arasında damga mühürler, günlük kullanılan kaplar, bronz iğneler, çeşitli süs eşyaları, ağırşaklar, bronzdan silahlar bulunmaktadır. Salonun sol tarafındaki vitrinlerde ise Antalya'nın 70 km

kuzeyinde Burdur yolu üzerinde 3 kilometre içeride bulunan Bademağacı Höyüğü'nden gelen eserler sergilenmektedir. Bu salonun solunda Karataş - Semayük'ten buraya içindeki buluntuları ile taşınıp sergilenmiş olan iki pithos bulunmaktadır.

Bu Bronz çağı mezarında ölüler hoker biçiminde gömülüyordu ve yanlarına da ölü hediyesi olarak bronz ve seramikten yapılmış eşyaları konulmaktaydı.

Ana Tanrıça Figürünü, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Seramik Eserler Salonu, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Lazımlık, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Seramik Eserler Salonu

Bu salonda Geometrik çağdan (MÖ 1100) başlayarak, Bizans Çağına (MS 1100) dek seramikler tarihsel gelişime uygun olarak düzenlenmiştir.

Bu bölümdeki seramikler günlük hayatta kullanılan kaplar olduğu gibi; ritüel anlamda kullanılan kapları da oluşturmaktadır. Kaplar şarap, su, zeytinyağı gibi akıcı maddeler koymak için kullanıldığı gibi katı yiyecek maddelerini de koymak veya taşımak için kullanılıyordu. Vitrinlerde kylix, lecythos, oinochoe ve krater cinsi siyah kırmızı figürlü kap çeşitleri bulunmaktadır. Buradaki kapların en ilginçlerinden biri 26 cm boyunda insan yüzü bir kaptır.

Yine Karaçalı Nekropolü'nde bulunan çeşitli tipteki kraterler, hem yapım teknikleri, hem de üzerlerinde resmedilmiş mitolojik konuları yönünden müzenin en değerli ve görkemli koleksiyonlarından birini oluşturmaktadır.

Bu bölümdeki ilginç kaplardan bir diğeri ise "**Kabartma Figürlü**" oinochoedir. 25 cm yüksekliğindeki bu terakota vazo MÖ 3.yüzyıla tarihlenmektedir. Xantos'ta bulunmuştur. Üzerinde bir kadın figürünü işlenmiştir. Kadın bir elinde bereket boynuzu diğer elinde ise bir phiale taşımaktadır. Hemen üzerindeki yazıttan adının "**BE-RENICE**" olduğu okunmaktadır.

Seramik Eserler Salonu, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Patara Buluntuları Vitrini, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Mısır'lı Prenses Brenica Figürlü Vazo, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

İnsan Yüzlü Seramik Kap, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Seramik Eserler Detay, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Karaçalı Nekropol Kazısı Eserleri / Seramik Eserler Salonu, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Bölge Kazıları Salonu

Frig Eserleri Vitriini, Fotoğraf: Ünal Çınar

Antalya Müzesi'nin sorumluluk alanına giren bölge oldukça geniş bir alanı kapsar. Bu alanın merkezinde Pamfilya, kuzeyinde Pisidia, batısında Likya antik bölgeleri yer alır. Bu bölge coğrafi konumu açısından ve iklimsel koşulları yönünden büyük bir çeşitlilik ve zenginlik gösterir. Bu coğrafi ve iklimsel çeşitlilik ve zenginlik de Antalya ve yöresinin tarihsel ve arkeolojik zenginliğini ve çeşitliliğini

oluşturur. Bu nedenle de

Antalya ve yöresi hem Türkiye'nin hem de dünyanın en önemli tarihsel, arkeolojik ve doğal zenginliklerini barındırır.

Paleolitik çağlardan başlayarak Neolitik, Kalkolitik, Bronz, Arkaik, Hellenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde

kent ve çevresi yoğun biçimde iskan edilmiş ve birçok önemli tarihi olaylara sahne olmuştur.

Halen ülkemizin en önemli arkeolojik bölgelerinden birini oluşturan Antalya ve yöresinde yerli ve yabancı bilim adamlarınca çeşitli araştırma ve kazılar sürdürülmekte; bu kazılarda ortaya çıkarılan eserler ise **"Bölge Kazıları Salonunda"** arkeolojik gelişime

uygun olarak sunulmaktadır. Bu salondaki ilk vitrini Karain Mağarası Kazılarında bulunan eserler oluşturmaktadır.

Alt Paleolitik çağdan başlayarak üst Paleolitik çağa dek çakmaktaşı, obsidiyen ve kalkerden yapılmış aletlerle üst Paleolitik Dönem'e ait ilk sanat eserleri bu vitrinde sergilenmektedir.

Bu vitrinin yanındaki vitrinde Bademağacı Höyüğü kazılarında bulunan eserler sergilenmektedir. Bademağacı, Antalya'da sistematik kazısı yapılan iki höyükten biridir. Bu nedenle de Antalya'da yerleşik düzene geçiş ve ilk üretim ve tüketim ilişkilerini ortaya koyması açısından buradaki belgeleme çalışmaları özel bir öneme sahiptir.

Kazılarda ortaya çıkarılan pişmiş topraktan çeşitli kaplar, idoller, damga mühürler ve Neolitik döneme ait bir duvar resmi bu vitrinde sergilenmektedir.

Aynı salonda sırası ile Hacımusalı Karataş-Semayük, Limyra, Perge, Arykanda, Patara, Myra ve Elmalı Bayındır Tümülüslerinde yapılan ve halen devam eden sistematik kazılarla, Antalya Müzesi'nce yapılan kurtarma kazılarında ortaya çıkarılan buluntular sergilenmektedir. Burada sergilenen tüm eserler şüphesiz ki her biri ayrı ayrı arkeolojik bir belge değerine sahiptir.

Ancak bu salonda sergilenmekte olan Frig eserleri hem bulunuş öyküleri hem de Anadolu Tarihi'nin belgeleme çalışmaları açısından özel bir öneme sahiptir.

Antalya'ya 130 kilometre kuzeyde bulunan Elmalı ilçesi sınırları içerisindeki Bayındır Tümülüslerinin kazısında ortaya çıkarılan bu nadide eserler salonun ortasındaki vitrinlerde sergilenmektedir.

Bayındır Tümülüslerinin kazısı 1985-1987 yılları arasında Antalya

Müzesi tarafından yapılmıştır.

Bu kazılarda Frig dönemine ait MÖ 7. ve 6. yüzyıla tarihlenen bronz, demir, gümüş, altın ve fildişinden bir grup eser bulunmuştur. Bu eserlerden iki kadın figürünü fildişindendir.

Yine gümüşten Rahip figürünü, gümüşten yapılmış günlük hayatta kullanılabilecek kepçe, omphalos, küçük kazanlar, çeşitli objeler, demirden at koşumları, altın ve elektron süs eşyaları, gümüşten kemerlerle Müzenin en görkemli koleksiyonunu oluşturmaktadır.

Bu salonun sonunda ise Arkaik Dönem'e (MÖ 650-480) ve Helenistik Dönem'e (MÖ 330-30) ait rölyeflerle, Letoon'da bulunan MÖ 2. yüzyıla ait Tanrıça Letoon'un onlarca parçadan birleştirilerek ortaya çıkarılan heykeli yer almaktadır.

Frig Çağı Eserleri - Fildişi, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Frig Çağı Eserleri - Bronz, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Frig Çağı Eserleri Altın Takılar, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Prehistorya Vitrini, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Frig Çağı Eserleri - Altın Takılar, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Leyley Restaurant

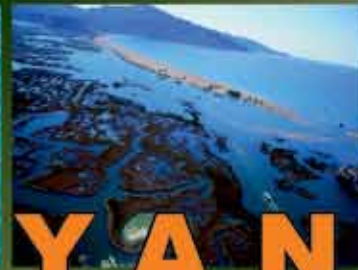
"Dalyan'daki uğrak yeriniz..."

REZERVASYON

0252 284 46 69 / 0533 358 03 46

Okçular Köyü / Dalyan - Ortaca

www.leyley.com.tr

DALYAN

Leyley Restaurant; Dalyan'a geldiğinizde uğrayabileceğiniz en güzel ve en doğal mekanlardan birisidir. Zengin menüsü, sıcak ekmeği ve doğal ortamıyla keyifli bir yemek sizleri bekliyor. Restaurantımızda leylek, devekuşu ve ördekleri de görmeniz mümkün.

Çocuklar için oyun bahçesi, sevdiklerinize hediyeler alabileceğiniz marketimiz de bulunmaktadır.

**Dalyan'a günlük turlarla gelenler için,
ideal bir mola yeri... Mutlaka uğrayınız.**

İmparatorlar ve İmparatoriçeler Salonu

Roma Çağı Üç Güzeller MS 2. yy. Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Her ne kadar bu salonun ismi "İmparatorlar ve İmparatoriçeler" salonu ise de bu salonun hemen önünde bulunan "**Dansöz**" heykeli bu salona damgasını vurmuştur. 2,25 metre boyundaki bu heykel siyah ve beyaz olmak üzere iki renkli taştan çalışılmış, oldukça ince bir kumaştan yapıldığı anlaşılan himation ve chiton'dan oluşan giysisi vücut hatlarını tam olarak ortaya çıkarmış biçimde işlenmiştir. MS 2. yüzyıla ait olan bu eser Perge'de bulunmuştur. Yine bu salonda İmparator Trajan, Septimus Severus ve Hadrian savaş giysileri içerisinde betimlenmiştir. Yine aynı salonda İmparator eşlerinin heykelleri de yer almaktadır. Bu salonun diğer bir eseri ise "**Üç Güzeller**" heykel grubudur. Bu salonun diğer bir eseri ise Roma çağında Perge'de en üst düzey yönetici olarak bilinen **Plancia Magna**'nın onuruna dikilmiş heykelidir.

Bu heykellerin tümü MS 2. ve 3. yüzyıllara ait olup Perge kazılarında bulunmuştur.

Roma Çağı Dansöz Heykeli MS 2. yy. Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Tanrı ve Tanrıçalar Salonu

Roma Çağı Heykelleri, Fotoğraf: Ünal Çınar

Bu salonda sergilenmekte olan mermer eserler de Perge’de yapılan araştırma ve kazılarda bulunmuş, MS 2. yüzyıla aittir.

Salonda, Apollon, Tyche, Artemis, Athena, Zeus, Hera, Aphrodit, Nemesis, Hygieia, Serapis, Hermes, Horus, İsis heykelleri sergilenmektedir.

Bu eserlerden **“Avlanan Artemis”** bir kısmı noksan olmasına rağmen giysisi, kuaförü ve ayağındaki sandaletleri ile çağının giyim ve modasını tam alarak yansıtmaktadır.

Roma Çağı Avlanan Artemis Heykeli MS 2. yy. Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Roma Çağı Afrodit Heykeli, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Roma Çağı Apollon Heykeli, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Mermer Portreler Salonu

Bu salonun karşısında bulunan bir galeride ise Roma Dönemi'ne

ait çeşitli mermer portreler sergilenmektedir. Mermer portreler

Müze koleksiyonunda önemli bir yer tutmaktadır.

Mermer Portreler Salonu. Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Mozaik Salonu

Bu salonun tam ortasında Roma Dönemi'ne ait, bir kısmı tahrip olmuş birkaç parça mozaik sergilenmektedir. Mozaiklerin bir kısmı mitolojik konuludur.

Diğer bir kısmında ise antik çağın filozof, matematikçi, yazar ve şairleri olan Solon, Thukydides, Lykurkos, Herodotos, Demosthenes ve Hesiodus resmedilmiştir. Bu mozaikler Seleucia'da bulunmuştur.

Bu salonun ismi mozaik salonu olmasına rağmen salonun etrafında mermer ve taştan yapılmış Roma çağına ait birçok eser yer almaktadır. Bu salonun tam köşesinde taş bir blok üzerine çizilmiş, Roma Dönemi'ne ait bir oyun taşı bulunmaktadır. Perge'de bulunmuş olan bu oyun taşı, günümüz dama veya satrancına benzer bir oyunun prototipini anımsatmaktadır.

Bu eserin hemen yanında, köşede **"Yarısını Bekleyen Herakles"** heykeli sergilenmektedir.

Maalesef ki ülkemizin kanayan yaralarından biri olan eski eser kaçakçılığı tüm çabalara rağmen önüne geçilemeyen, ülkemizin en önemli problemlerinden biridir.

Burada sergilenmekte olan Herakles Heykeli'nin üst yarısı Amerika'ya kaçırılmış, ancak şimdiye dek yapılan tüm yasal girişimlere rağmen geriye iade edilmemiştir.

Bu köşedeki sergileme salt eser sergilemesinin dışında eski eser kaçakçılığının ülkemiz kültürüne yaptığı tahribatı anlatması ve içerdiği mesaj açısından özel bir öneme sahiptir.

Portre Detay, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

MOTİF

Kültür Merkezi

Kayadan oyma mekanımıza kapısından içeri girdiğinizde kendinizi adeta bir sema dergahında buluyorsunuz. Koridorlardan ilerleyip ayin salonuna ulaştığınızda, ortadaki sahnenin oturma bölümlerine olan yakınlığı ve antika aksesuarlar dikkatinizi çekiyor. Belli ki, mimari ve dekarasyonun bu işin ruhunu yansıtacak şekilde olmasına özen gösterilmiştir. Ayin başlayıp da dergah eğitimi almış semazenler sahnede huşu içinde döndüklerinde tennurelerindeki rüzgarı hissediyor, mimiklerine dalıp gidiyorsunuz... Onların ruhundaki ilahi huzur hemen sizede geçiyor. 45 dakikalık ayini içini kaplayan huzur ve enerji ile izliyorsunuz. Ayin sonunda semazenlerle sohbet etmek ve ikram edilen şerbeti içmek de ayrı bir keyif veriyor. Güzel bir Kapadokya gününü böylesine anlamlı bir akşamda sonlandırmaktan mutluluk duyuyor, Motif'in kusursuz hizmet vermeyi hedef edinen profesyonel ekibine teşekkürü borç biliyorsunuz...

Tel : +90 384 511 48 59 - Fax : +90 384 511 38 93
Yeni Mah. Hasan Kalesi Mevkii No: 1 AVANOS / NEVŞEHİR

www.kapadokya-motif.com

Perge'den Plancia Magna'nın Artemis'e Sunusu, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Perge Tiyatrosu Salonu

Müzedeki mermer eserlerin büyük çoğunluğu Perge antik kentinde bulunmuştur.

Bu salonda Perge Tiyatrosunda bulunan eserler sergilenmektedir. Salondaki eserlerin tümü MS 2. yüzyıla aittir. Bu salona devasa heykeller damgasını vurmuştur. Kapıdan girişte, döner bir podiyum üzerinde gür sakalları ile **Marsyas** heykeli dikkati çekmektedir.

Bu heykel, bir grup Hellenistik heykelin Roma dönemi kopyasıdır. Mermerden yapılmış olan heykel, 2,45 metre boyundadır.

Bu salonun en büyük heykeli tanrı **Hermes** heykelidir. 3,20 metre boyundaki heykel sol elinde atribütü olan burmalı ve kanatlı asayı (Kerykeion) taşımaktadır. Hermes mitolojide yolların koruyucu tanrısıdır.

Bu salonun devasa heykellerinden biri de 3,12 metre boyundaki **Büyük İskender** heykelidir.

Roma Çağı Marsiyas Heykeli, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Bir bacağı ve sağ kolu ile sol eli noksandır. Askeri giysileri içerisinde tanımlanmıştır.

Salonun diğer görkemli bir eseri ise yine oldukça kaliteli, ince grenli bir mermerden yapılmış olan 2,78 metre boyundaki **Herakles** heykelidir. Heykelin sağ eli arkada işlenmiştir. Bu elinde mitolojideki "**Altın Elmayı**" tutmaktadır. Bu güzel heykelin maalesef ki başı bulunamamıştır.

Bu salonun diğer bir eseri ise "**Şarap ve Tiyatro Tanrısı**" **Dionysos**'un oturan heykelidir. Yarı çıplak tanrı Eros ve Panterle beraber betimlenmiştir.

Salonun ilginç eserlerinden biri de Perge Tiyatrosu skenesinin cephesinde bulunan "**sunu sahnesi frizi**"dir. Mermerden yapılmış olan frizin ortasında tanrıça **Tyche** yer almakta.

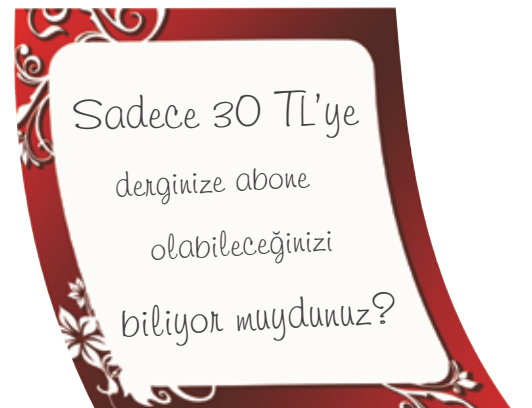

Roma Çağı Herakles Heykeli, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Roma Çağı Büyük İskender Heykeli, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Bir elinde bereket boynuzu, diğer elinde ise Artemis Pergaia'nın kült heykelini taşımakta. Frizin sağından beş ve solundan altı kişi tanrıçaya doğru gelmekte ve bir elleri ile tuttıkları boğaları belli bir düzen içerisinde tanrıçaya sunmaktadırlar. Salonun duvarlarının yukarısında friz blokları halinde "**Gigantomachia**" sahneleri sergilenmektedir. Burada "**Tanrılarla Devlerin Savaşı**" bir film şeridi gibi anlatılmıştır. Diğer bir friz grubunda ise "**Kentavros-ların Savaşları**" betimlenmiştir.

Sadece 30 TL'ye

derginize abone

olabileceğinizi

biliyor muydunuz?

Ölü Kültü Salonu

Lahitler ve Taş Eserler Salonu, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Bu salonda Roma Dönemi'ne ait mermerden lahitler sergilenmektedir. Bu lahitler Anadolu Sütunlu Lahitleri, Herkül Lahitleri, Madalyonlu Lahitler, Ostotekler ve bir köpeğe ait lahitir.

Salonda bulunan iki adet Herkül Lahti'nin kısa ve uzun kenarlarında, yarı tanrı Herkül'ün mitolojide anlatılan "12" işi işlenmiştir. Bu lahitlerden biri ve diğer lahdin ise birkaç parçası yurt dışına kaçırılmış ancak daha sonra iade edilerek müzeye konmuştur.

Anadolu Sütunlu Lahitlerinden biri olan ve salonun tam ortasında bulunan lahdin üzerindeki yazıttan Lahitin sahibi ve sahibesini öğrenebiliyoruz. Lahit, Domitias Julianus ve hayat arkadaşı C. Domitias Philiskas'a aittir. Lahdin birinci ön yüzünde oturan ve ayakta duran bir bayan ve bir erkek görülmekte. Lahdin sol ve sağında oturan kadın ve sakallı erkek ellerinde bir rulo tutmaktalar. Böylece bir bilgelik mesajı vermekteler. Lahtin dar yüzünde ise ortada bir kapı işlenmiş, kapının sol ve sağında iki kişi yer almakta ve kapının önündeki atlarda bir sunu

sahnesi işlenmiştir. Sol taraftaki kadının yanında kurban edilmeyi bekleyen bir boğa bulunmakta. Bu kompozisyondaki kapı yer altı tanrısı Hades'e, yani diğer dünyaya giden yolu sembolize etmekte ve ölen kişilere yapılan bir "veda" töreni canlandırılmaktadır. Diğer uzun kenarda yer alan figürlerden biri olan oturan kadın eliyle "gestus" dostluk işareti yaparak tüm geride kalanlara iyi dileklerini iletmeyi amaçladığını düşünebiliriz.

Salonun girişinde iki adet küçük

"Ostatek" çocuk mezarı yer almakta. Mermerden yapılmış olan ostatekler de diğer lahitler gibi üstün bir işçiliğin ürünü olduğunu göstermektedir.

Salonun köşesinde, kaya üzerinde yatan Ariadne'nin işlendiği mermerden yapılmış devasa bir lahit kapağı sergilenmekte.

Lahitler salonunda bulunan tüm bu lahitler Roma devrinin modasına uygun olarak en üst işçilik ve sanat anlayışı ile yapılmış ve salona giren ziyaretçi de bunu hemen algılayabilmektedir. Ancak salonun girişinde sol tarafta bir lahit bulunmakta. Bu lahit sanatsal ve görsel olarak ziyaretçinin dikkatini fazlaca çekmemektedir.

Termesos antik kentinde bir yüzey araştırmasında saptanarak 1968 yılında müzeye getirilen lahit bir köpeğe ait olmasından dolayı diğer lahitlerden ayrıcalıklı bir eserdir. Lahdin üzerinde oldukça tahribata uğramış, zor okunabilen on bir satırlık Yunanca bir yazıt bulunmaktadır. Bu yazıt zor da olsa Prof. Dr. Sencer Şahin tarafından çözülmüştür.

Bu yazıttan lahdin Rodope adlı bir kadının Stephanus isimli köpeğine yaptırdığını anlıyoruz.

Köpek Stephanus Lahiti, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Çeşitli Mermer ve Taş Eserler Salonu

Lahitler Salonu, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Ölü Kültü Salonu'ndan sonra müzeye yeni eklenen yaklaşık 200 metrekarelik, 2 kattan oluşan yeni bölümün alt salonuna geçilir. Bu salonda çeşitli heykeller, lahitler, sütun başlıkları ve yazıtlarla Patara'dan örnek alınmış bir gömüt bulunmaktadır. Salonun en görkemli eserlerinden biri **Attika Tipi Dionysiak Lahit**'tir. 2003 yılı kazılarında Perge nekropolünde bulunmuştur.

MS 3. yy'a ait olan bu lahit, yapıldığı mermerin kalitesi, işçiliği, üzerinde işlenmiş olan mitolojik sahneleriyle üstün bir özellik göstermektedir. Birinci ön yüzünde İlyada'da geçen bir öykü anlatılmaktadır. Diğer arka yüzdeyse Dionysos alayındaki satır ve menadların "ekstasis" kendilerinden geçme sahnesi işlenmiştir. Kısa yüzünde satır ve menadların bağ bozumu sahnesi yer almaktadır. Lahit sahibi karı ve koca kline üzerinde sembolik olarak resmedilmiştir.

Dionysiak Lahiti, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Herakles Lahiti, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Bu salonun diğer önemli eserlerinden biride Limyra Antik Kenti'nden getirilen Likya Kralı (MÖ 4. yy) Perikles'e ait anıtsal mezarın parçaları oluşturur. Yine bu salonda aynı kentten getirilen Roma Kralı Ceaser'ın kenotopuna ait parça sergilenmektedir.

Halen Akdeniz Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Başkanı, Prof. Dr. Nevzat Çevik tarafından kazıları sürdürülen Andriake Antik Kenti'nde bir yüzey araştırmasında bulunan **"gümrük yazıtı"** tarihsel bir belge olarak salondaki en önemli eserlerden biridir.

Bu salonun diğer eserlerinden biri de MÖ 4-5. yy'a ait Menorah Levhası'dır.

Bu eser Likya'nın ilk ve tek tapınağı olan Andriake'deki Sinegogta bulunmuştur. 87 x 44 cm ölçülerinde mermerden yapılmış bu eserin üzerinde üç satırlık bir yazıt mevcuttur. Yazıtta plakayı adayan ailenin adı mevcuttur. Yazıt **"Amen"**, **"Şalom"** ifadeleriyle sonlanmaktadır.

Likya'nın Oniki Tanrısı Detay, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Likya'nın Oniki Tanrısı Detay, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Dionysiak Lahiti Detay, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Sikke ve İkonalar Salonu

Bu salonun üst katında Antalya bölgesindeki antik kentlerde bulunan bronz, gümüş, elektron ve altından yapılmış Likya, Pamfilia ve Pisidia bölgelerinin kentlerine ait sikkeler kronolojik bir sıraya göre sergilenmektedir. Bu salonun en önemli koleksiyonlarından birini de Elmalı'da bulunarak yurtdışına kaçırılmış ve daha sonra bir kısmı yurda geri gelen bir grup gümüş sikkeler oluşturmaktadır. Sikkelerin tamamı oldukça özel bir koleksiyonu oluşturduğundan başka,

başlarından geçen **"Kaçakçılık"** öyküsü de oldukça ilginçtir:

18.04.1984 yılında Antalya'nın Elmalı ilçesi Bayındır köyünde kaçak kazılar neticesinde ortaya çıkarılan 1900 adet gümüş sikke, Amerika ve Avrupa Müze ve koleksiyonerlerine satılmıştır. 1988 yılından itibaren bu sikkelerin 16 tanesinin Avrupa ve Amerika kentlerinde açık artırma ile satılmak istenmesi üzerine Türk Hükümeti'nin yasal girişimleri neticesinde geriye

alınmış, daha sonrada iki sikke ise ellerinde bulunduran kişilerce Türkiye'ye geri verilmiştir. Define'nin önemli bir kısmının Amerikalı işadamı William Koch tarafından satın alındığı öğrenilmiş, bunun üzerine Türk Hükümetinin açtığı dava neticesinde varılan anlaşma gereği bu sikkelerin 1679 tanesi Türkiye'ye iade edilmiştir. Bu sikkelerin 1348 tanesi Anadolu, 287 tanesi Yunanistan, 44 tanesi ise Ege adalarındaki yerleşim merkezlerine aittir. Bu definede

bulunan sikkeler içerdği bilgiler, basım tekniği, arka ve ön yüzlerinde işlenen konular açısından özel bir öneme sahip olduğu gibi;

Definede yer alan 14 adet tetradrahminin tüm Dünya’da ancak 28 tane benzeri bulunmasından dolayı da nümizmatik açıdan oldukça önemlidir.

Dekadrahmilerin normal ağırlıkları 4.3 gr olmasına rağmen bu koleksiyondakiler 44 gr ağırlığındadır. Bu Dekadrahmilerin Atinalıların Persleri Eurmedon (Köprüçay) savaşında bozguna uğratmalarının onuruna ve anısına bastırıldığı sanılmaktadır.

Elmalı Sikkeleri çok özel bir sergileme yöntemi ile ziyaretçilere sunulmaktadır.

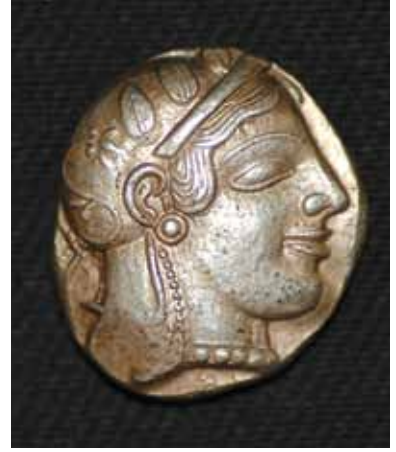
Burada, araştırmacı ve takipçi gazeteci Özgen ACAR’ın yurt dışına kaçırılan diğer eserlerde olduğu gibi Elmalı Sikkeleri’nin yurda dönüşüne dek yurt içinde ve dışında yaptığı çalışmalarla büyük bir destek verdiğini de anımsatmak isterim.

Bu salonun diğer önemli ve büyük bir kaçakçılığa sahne olmuş eser gurubunu Bizans Dönemi’ne (6. yy) ait altın ve gümüşten yapılmış kilise eşyaları oluşturmaktadır. Kumluca-Corydella veya Sion de-

finesi olarakta literatüre geçen bu eşsiz eserler grubu dünyadaki en büyük Bizans definesinin maalesef ki bir kısmını oluşturmaktadır. Çünkü, yaklaşık 103 parçadan oluşan bu değerli koleksiyonun büyük bir kısmı Amerika’da Dumbarton Oaks Müzesi’nde bulunmaktadır. 1963 yılında Kumluca yakınında köylü bir kadın tarafından tesadüfen bulunan bu eserler, kaçakçılar tarafından yurt dışına kaçırılmış, ancak bir kısmı Antalya Müzesi’nde sergilenabilmektedir. Eserler kandil, kandil altlığı ve geniş yüzeyli tabaklardan oluşmaktadır.

Salonun diğer bir köşesinde Antalya yöresinde bulunan kiliselerden derlenmiş 19. yy’a ait ikonalar bulunmaktadır. İkonalar Hz. İsa’nın, Meryem’in, Havarilerin ve Hıristiyanlığın tarihine ait çeşitli konuları içermektedir. Bu bölümdeki ikonalar konularını çeşitli dinsel anlatılardan almışlardır. Sünnet, Mabade Takdim, Doğum, Akşam Yemeği, Ayak Yıkama, Haçı Taşıma, Çarmıha Gerilme, Samatya’lı Kadınla Sohbet, Diriliş, Nurlanma, Kudüs’e Geliş, Körü İyileştirme, Çocuk ve Bakire Meryem, Vaftiz sahneleri işlenmiştir.

Buradaki ikonalarından bir diğeri ise St. Nicolaos’un ikonası ve bu ikona altında sergilenen beş parçadan oluşan kemikleridir. Şimdiye dek anlatılan eserler kazılardan veya yüzey buluntularından oluşmaktadır. Antalya’da yerin altı

Elmalı Definesi - Sikkeler, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Elmalı Definesi - Sikkeler, Fotoğraflar: Müze Arşivi

Perge Antik Çeşme Alınlığı, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Andreika Menorah Levhası, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

olduğu gibi denizlerin altında da önemli batıklar ve kültür varlıkları yer almaktadır. Bu batıklar zaman zaman uzmanlarca sistematik olarak araştırılmaktadır.

Bu batıklardan en önemlilerinden biri Kaş, Uluburun Batığı'dır. Bu batık Bodrum Su Arkeoloji Müzesi ve Amerikan INA Enstitüsü tarafından kazılarak elde edilen buluntulardır.

Halen Bodrum Müzesi'nde bilimsel ve teknik verilere dayalı olarak sergilenmektedir. Bu salondaki bir vitrinde de Antalya yöresinde, su altında bulunmuş amfora ve

seramikler sergilenmektedir.

Alt salondan 14. salon olan Etnografya Salonu'na geçilir. Bu geçiş salonunda sağda ve solda iki nadide eser sergilenmektedir.

Sağda bulunan eser, Perge'de, Roma Kapısı'ndan girişte sol taraftaki nympheuma aittir.

22.68 x 3.90 metre ölçülerindeki bu antik çeşme alınlığında soldan sağa Eros, Üç Güzeller, Artemis, Artemis Rahibesi, Dionysos, Aphrodithe ve Eros bir dizi friz halinde işlenmiştir.

İkonalar, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Etnografya Salonu

Hat Sanatı Eserleri, Fotoğraf: Ünal Çınar

Selçuklu Eseri Çiniler, Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Kuran-ı Kerim, Fotoğraf: Ünal Çınar

Etnografya Salonu'na sol tarafta bulunan görkemli bir Selçuklu Dönemi yazıtı ile girilir. Yazıt, 3.10 m x 3.20 m ölçülerinde mermerden yapılmıştır. Bu yazıt, 1926 yılında maalesef ki yıkılan Tophane Mevkii'ndeki burçtan getirilmiştir. Yazıtın içeriğinden, bu yazıtın II. Gıyaseddin Keyhusrev (1239-1249) tarafından onarım kitabesi olarak buraya dikilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Salonun devamında 13. yüzyıldan başlayarak 19. yüzyıla dek çeşitli seramik ve çiniler sergilenmektedir. Bu çiniler arasında Aspendos Tiyatrosu'nda bulunan Selçuklu döneminde ait duvar çinileri yer almaktadır. Aspendos Tiyatrosu Selçuklular Dönemi'nde restore edilerek saray ve bir yönetim merkezi olarak kullanılmış ve bu yüzyılda tiyatro sıraltı tekniği ile işlenmiş fevkalade güzel çinilerle süslenmiştir. Bu çinilerden elde kalabilen birkaç parçası bu salonda sergilenmektedir. Çinilerin bir kısmının üzerinde çeşitli hayvan (Kuğu?) figürleri, bir kısmında ise Arapça "ALLAH" ismi yer almaktadır. Bu salonda, karşı vitrinde ise altın suyuyla yazılmış Anemler ve Kuran-ı Kerim'ler sergilenmektedir.

Etnografya Salonu'nun diğer eserleri ise Hamayliler, madalyalar, mühürler, günlük hayatta kullanılan son yüzyılımıza ait bayan ve erkek giyimleri; şalvarlar, üç etekler, cepkenler, gümüş kemer, süs eşyaları ve başlıklar, evlerde kullanılan kumaş ve ipek örtüler,

deri kunduralar, ok, yay, tüfek, kılıç ve kama gibi silahlar ve bakır ev eşyalarından oluşmaktadır.

Yine bu salonda koridorun sağında son yüzyılımıza ait ve maalesef ki yavaş yavaş yok olmakta olan hat sanatımızın birkaç güzel örneği yer almaktadır. Bunlardan en baştaki "Kelime-i Tevhit" bir diğeri "Hilye" "İcazetname" ve Antalya'da sıtma salgınına karşı yazılmış bir duadır. Bu salondaki diğer bir vitrinde ise Antalya yöresindeki tekelerden toplanmış olan Tekke eşyaları bulunmaktadır. Türkiye'deki Bektaşî Tekkelerinden statü olarak Hacı Bektaş Tekkesinden sonra gelen Abdal Musa Tekke'si, halen aynı adla anılan Elmalı'nın Tekke köyünde bulunmakta idi.

Bu salondaki diğer bir eser grubu ise kantarlar ve altın ölçeklerinden oluşmaktadır. Diğer eserler ise cam ve porselenden yapılmış 19. yüzyıla ait lambalar, geleneksel

Türk kahvesi fincanları, fincan zarfları, kahve değirmeni, kahve tavası ve kahve soğutacağıdır. Bence bu salonun en güzel eserlerinden biri de kıldan yapılmış bir yörük çadırı içerisinde ve dışında sergilenmekte olan günlük eşyalardır. Bunun karşı duvarında Döşemealtı halısının yeni ve eskileri ile eski bir halı tezgahı ve köşede son yüzyılımıza ait bir fayton yer almaktadır.

"Modernleşme" tutkusuna ile çevremizdeki güzelim el sanatlarımız farkına bile varmadan, sessizce yok olup gitmektedir. Bu salonda diğer bir vitrinde ise Antalya'da hayatta kalma savaşı veren çok az el sanatlarından biri olan "Akseki Ahşap Kaşık" örneklerinden bir grup bulunmaktadır.

Salonun son bölümlerini "Eski Türk Evi" 17. yüzyıldan günümüze çeşitli halı ve kilim örnekleri ile Kaleiçi'nin eski evlerinden "kurtarılmış!" ahşap dolap kapıları ve son eser olarak da gökyüzünün bitimsizliğini vurgulayan ahşap bir tavan oluşturmaktadır.

Salon çıkışının hemen sağında ise iki adet yan yana duran zahire için kullanılan pithos bulunmaktadır.

Antalya Müzesi açık teşhirinin bulunduğu bahçesinde Roma Dönemi'ne ait çeşitli sunaklar, yazıtlar, heykeller, heykel parçaları, masklar ve İslam dönemine ait eserler sergilenmektedir.

Hilye ve İcazetnameler, Fotoğraf: Ünal Çınar

Antalya Müzesi ile İlgili Genel Bilgiler

Adresi:

Konyaaltı Cad. NO:1 07050
Bahçelievler/Antalya-Türkiye

Tel: 0 242 238 56 88

Faks: 0 242 238 56 87

Açık Olduğu Günler:

Pazartesi hariç hergün (öğle
tatilinde açık)

Ulaşım:

Şehir merkezinden halk otobüsü,
tramvay, minibüs veya taksi
ile ulaşmak mümkündür.

Müze içerisinde soğuk, sıcak
içecekler, çevre arkeolojisi, ta-
rihçesi ve doğası ile ilgili kitaplar
satılmaktadır.

Müzede sigara içmek, eserlere ve
vitrinlere elle dokunmak yasaktır.

Müze giriş ücreti: 15.00TL;
Müze kartı geçerlidir. Müze kartı
almak isteyenler kimlikle Müze
gişesinden alabilirler.

Müze Kartı: 20.00 TL,
İndirimli: 10.00 TL

18 yaşına kadar Türk öğrenci-
lere, 12 yaşına kadar yaban-
cı öğrencilere, 65 yaş ve üstü
Türlere, Grupla gelen öğret-
menlerden bir öğretmene, er-
lere, Kültür ve Turizm Bakanlığı
mensuplarına ve yönetmelikte
belirtilen kuruluş üyelerine üc-
retsizdir.

Müzenin Ziyaret Saatleri:

Pazartesi hariç,
Yazın 08.30-19.00;
Kışın ise 09.00-16.30 saatleri
arasında ziyaretçiye açıktır.

Kronoloji

1- Paleolitik Çağ MÖ 500000-10000	11- Geç Hitit Şehir Devletleri MÖ 1200-700	21- Lydia Uygarlığı MÖ 680-546
2- Neolitik Çağ MÖ 10000-5500	12- Miken Uygarlığı MÖ 1600-1200	22- Lykia Uygarlığı MÖ 600-300
3- Kalkolitik Çağ MÖ 5500-3000	13- Sub Miken Dönemi (Karanlık Çağlar) MÖ 1200-1050	23- Anadolu'da Pers Egemenliği MÖ 700-546
4- Tunç Çağı MÖ 3000-1200	14- İon Uygarlığı MÖ 1050-300	24- Hellenistik Çağ MÖ 330-30
5- Minos Uygarlığı MÖ 2800-1750	15- Geometrik Dönem MÖ 1050-700	25- Roma Çağı MÖ 30 - MS 395
6- Hatti Uygarlığı MÖ 2500-2000	16- Orientalizan Dönem MÖ 720-650	26- Bizans Çağı MS 395-1453
7- Beylikler Dönemi MÖ 1900-1700	17- Arkaik Dönem MÖ 650-480	27- Selçuklu Uygarlığı MS 1071-1300
8- Asur Ticaret Kolonileri Çağı MÖ 2000-1800	18- Klasik Dönem MÖ 480-330	28- Osmanlı Uygarlığı MS 1299-1923
9- Hitit Uygarlığı MÖ 1800-1200	19- Urartu Uygarlığı MÖ 900-600	29- Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu 29 Ekim 1923
10- Ege Göçleri MÖ 2000-1200	20- Frig Uygarlığı MÖ 750-680	

Sözlük

Atribü Antik heykellerde, bir heykelin mitolojik kişiliğini ortaya koyan ayrıntı, giysi veya aksesuar.

Eros: Kanatlı veya kanatsız çocuk Olarak Tanımlanan Aşk Tanrısı.

Hamayli: Yahudilerden gelme bir gelenek. Bugünkü anlamıyla muska.

Hilye: Sözlük anlamı güzellik ve süstür. Hz. Peygamber ve O'nun güzel vasıfları ile vücudunun uzuvlarını anlatan hat (yazı) sanatıdır.

Himation: Kalın ve uzun pelerin şeklinde kadın ve erkeklerin giye bildiği antik çağ giysisi.

Hoker: Bacaklar karına çekilmiş durumda bebeğin karnındaki ilk pozisyon biçimidir. Prehistorik çağda, ölümlerin yana dönmüş, bacakları karnına doğru katlanmış biçimde ölünün gömülme şekline verilen ad.

İcazetname: Diploma

Kelime-İ Tevhid: Bütün Hak dinlerinin gerçek özünü açıklar."La ilaha İllallah=Allah birdir,O'ndan başka ilah yoktur" anlamını taşır.

Kerykerion:Tanrı Hermesin kanatlı ve burmalı asası.

Khiton(Chiton): Dikdörtgen kumaşın karşılıklı iki kenarının dikilmesi ile oluşan kadın veya erkeklerin giydiği antik çağ giysisi.

Krater: Geniş ağızlı, yaygın gövdeli, çoğunlukla bezemeli antik çağ içki kabı. Kulp ve gövde formuna göre adlandırılır. Bu tip kaplar çoğunlukla dinsel törenlerde kullanılırdı. Roma Çağı'nda dekor olarak da kullanılmıştır. Seramik, mermer, az da olsa madenden yapıldı.

Kylikes: Geniş karınlı çift kulplu, yayvan ağızlı, içki kabı.

Lecytos: Dar boyunlu, tek kulplu yağ ve parfüm konulan kap.

Phiale: Derinliği fazla olmayan, ayaksız, kulpsuz, göbekli veya göbeksiz olabilen törensel kap.

Oinokhoe (Oinochoe): Tek kulplu, yonca veya düz ağızlı sürahiye benzeyen şarap kabı.

Kaynakça:

SALTUK Secda
Arkeoloji Sözlüğü, 1990
İstanbul, İnkılap Kitabevi

Taschenlexion der Antike
Mickisch Heinz,
Humboldt-Taschenbuchverlag
J. KG, 1972, München

Führer Durch Das Antalya Museum,
Die Kuroten Des Antalya Museums,
İstanbul, 1990

Antalya Museum, The Curators of
Antalya Museum, 2005,
Dönmez Ofset, Ankara

**Leblebi Bardakta
Lezzeti Dorukta**

**Tidbit in cup
Flavor is top**

Antalya - Denizli yolu üzeri Serinhisar/DENİZLİ
Tel: 0.258 591 20 11 - Gsm: 0.505 230 03 28
www.tidbit.com.tr

Cennet

Recep YAVUZ, ITM Travel Genel Müdürü

Göbekli Tepe, Fotoğraf: Eser Kolağası

Kutsal Kitaplardaki Cennet Anadolu'da mı?

10 bin yıllık geçmişe sahip olan şehirde kazılarda ele geçen bir ağaç ve bir yılan ile tasvir edilen 'Cennet kompozisyonu' bütün bulguları alt üst edecek etki yarattı.

ARO tarafından gerçekleştirilen

hizmet içi eğitim seminerlerinin gerekliliği her yıl sorgulanır. Yılda bir kez de olsa seminerler sayesinde yüzlerce meslektaşın bir araya gelerek, sorunlarını, beklentilerini ve önerilerini birbirleri ile paylaşma ortamı bulunduğu seminerleri hem sosyal boyutu hem de mesleki gelişime katkısı nedeni ile gerekli ve yararlı görüyorum. Hele isabetli seçilmiş ders konuları konunun ehli uzmanları tarafından sunulduğunda verimlilik daha da artıyor. Bir güne sığdırılmış birkaç saatlik derslerin bilgiyi artırmaktan ziyade konulara bakışı sorgulamak ve yeni ufuklar açmak konusunda önemli bir vesile teşkil ettiğini düşünüyorum.

Bu ay katıldığım seminerin konusu son yıllarda yapılan kazılarla

dünya çapında sansasyon yaratan Göbekli Tepe örenyeri idi. Prof. Dr. Nevzat Çevik'in mükemmel bilgi birikimi ve yorumları ile Göbekli Tepe'nin hikayesinin perde arkasını ve dünya tarihinde yarattığı dalgalanmayı değerlendirme şansımız oldu.

Sadece ülkemizin değil bütün dünyanın ilgisini çeken Göbekli Tepe kazılarında ortaya çıkan eserlerin tarihlendirilmesi şaşırtıcı verilere ulaşmamızı sağlıyor. Şehrin ve tapınağın 11500 yıllık tarihi birçok bilgi ve veriyi tekrar gözden geçirmeyi gerekli kılıyor.

Aylardır son bin yılın en soğuk kışını, hatta neredeyse buz çağını yaşayacağımız sık sık dile getirilse de 2,5 milyon yıl önce başlayan

O Ağacın Altı

Dinlenme Tesisleri

*Cafe - Restaurant
Hediyelik Eşya
Yöresel Şaraplar*

O Ağacın Altı Tesisleri,
Göreme - Uçhisar Arası,
Göreme / NEVŞEHİR

Yaşar ÖZDEMİR
0532 232 27 74

Tarihi Yalanlayan Yer: Göbekli Tepe

Göbekli Tepe, Fotoğraf: Özgür Doğan

buzul çağı 12000 yıl önce sona erdi. Isınma ile birlikte buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi ve insanın yeni sıcaklığa uyum sağlaması döneminin başladığı Neolitik Çağ sürecine girildi.

Avcılıkla sürekli yer değiştiren insan yerleşik düzene geçerek, tarım ve hayvancılığı öğrendi. Göbekli Tepe'nin kuruluş süreci işte bu döneme tarihleniyor. Yine aynı dönemde tarihin en eski tapınağı inşa edilmeye başlandı.

4600 yıllık Mısır piramitleri bile Göbekli Tepe Tapınağının 11500 yıllık tarihine kıyasla daha dünün yeni binaları gibi duruyor.

İnsanoğlunun yerleşik düzene geçişi ile ilgili bugüne kadar öğrendiklerimizi çürütecek ve yakın gelecekte tarih biliminde yeni sayfalar açabilecek olan Göbekli Tepe bu bağlamda son yılların en dikkat çeken ören yeri haline geldi.

1960'lı yıllarda keşfedilen ve arke-

olojik sit alanı olarak kayıt altına alınan Göbekli Tepe'nin bugüne kadar en önemli keşiflerden biri olduğu bilinmemekteydi o yıllarda. Göbekli Tepe tapınağının dünyanın en eski mabedi olduğu ise ancak 90'lı yılların başında fark edildi. Bu anlamda Göbekli Tepe son bin yılın keşfi olarak adlandırılabilir.

Dinsel amaçlı kullanılan höyük göçebe toplumların yerleşik hayata çiftçiliğin ve hayvancılığın ortaya çıkmasıyla geçtiği varsayımını bir anlamda yıkarak, avcı – toplayıcı toplulukların dinsel ayinler için Göbekli Tepe gibi dini merkezlerde düzenli bir şekilde bir araya gelmeleri sonucu neo-

litik devrimin meydana geldiğini kanıtlıyor. Daha da önemlisi bölgede yapılan araştırmalar, önemli bir kültür bitkisi olan ve yüzlerce genetik çeşidi bulunan buğdayın ilk olarak Göbekli Tepe'nin eteklerinde yetiştiğini ortaya çıkardı. Bütün bu keşifler insanoğlunun erleşik düzene geçmeden dinsel amaçlı yapıları inşa etme kabiliyetinin olduğunu kanıtlıyor. 1994 yılından bu yana Alman Arkeoloji Enstitüsü ve Şanlıurfa Müzesi, Şanlıurfa'nın 15 km kuzey doğusundaki Göbekli Tepe kazılarını ortak yürüyorlar. Bugüne kadar binlerce yıllık yapılaşma süreci sonucunda ortaya çıkan höyüğün yaklaşık % 15'i ortaya çıkarılabildi.

Kazı Alanından, Fotoğraf: Eser Kolağası

Tapınağın taşları en az beş yüz insan tarafından taşındı...

İnsanların Göbekli Tepe'yi yaşam mahalli olarak kullandığına dair herhangi bir bulguya rastlanmadı bugüne kadar. Göbekli Tepe, sadece belli zamanlarda bir araya gelinen törenlerin yapıldığı dinsel bir merkezdi. Höyüğün en önemli buluntusu törenlerin yapıldığı tapındır.

Tapınak çok sayıda sütunun kabaca örülmüş duvarlarla yuvarlak ya da oval yapılarla birleşmesinden oluşmuştur. Bu yapıların içinde ayrıca daha da büyük ikişer dikilitaş bulunmaktadır. Bu tarz yapılardan 4 adet bulunmuştur ve araştırmalara göre de toprak altında ayrıca 16 adet yapı daha bulunmakta. Sütunlar hayvan rölyefleri ile "piktogram" denilen ve yazı öncesi kullanılan soyut sembollerle süslenmiş. T biçimli sütun olarak adlandırılan bazı sütunların kollarının olması ise bu sütunların

stilize edilmiş insan figürü olarak kullanıldığı fikrini ortaya çıkarıyor. Cilalı taş devrinin çanak - çömlek siz dönemine tarihlenen tapınağı eşsiz kılan devasa yapı unsurlarından ziyade, o döneme ait bu tarz başka bir yapının bugüne kadar bulunamaması. Örneğin yine Şanlıurfa il sınırlarında bulunan **Nevalı Çori** yerleşmesi Göbekli Tepe'den 500 yıl sonra inşa edilmiş. Ancak buna rağmen iki höyük arasında yakın benzerlikler bulunmakta.

Ortalama 10 ila 20 ton, hatta bazen 50 ton ağırlığa sahip monolitik sütunların 500 metre kadar uzakta bulunan taş ocaklarından tapınak bölgesine taşınması için en az 500 insana ihtiyaç olduğunu tahmin ediyor bilim adamları.

Sırlar yakın tarihte çözülecek...

Sütunlar üzerinde bulunan ve özenle çalışılmış rölyefler üzerinde aslan, boğa, tilki, yılan, kuş ve farklı sürüngenler resmedilmiş.

Bununla amaçlanan o zamanki devirde höyük çevresinde yaşayan hayvanları betimlemek miydi, yoksa sembollerin ölümleri korumak üzere mi yerleştirildiği kesin olarak bilinmemekte. "Piktogramların" da neyi ifade ettiği de bugüne kadar çözülemedi.

MÖ 8. yüzyıl başlarında Göbekli Tepe önemini yitirmeye başladı. Ancak tapınak ne unutuldu, ne de toprak tarafından yutuldu. Kesin olan, bilinen yapının planlı bir şekilde 300 ila 500 metre küp toprakla örtüldüğü. Bunun neden yapıldığı bilinmemekle beraber bu sayede dünya tarihinin en eski ve gizemli tapınağının sırlarının keşfi mümkün olmaya başladı.

Din ve Bilim Cenneti Göbekli Tepe'de arıyor

Göbekli Tepe'deki kazıların ilerlemesi ile din ve bilim açısından yeniden araştırılması gereken birçok konu ortaya çıkıyor.

Kazı Alanından, Fotoğraf: Özgür Doğan

Bir yanda tarih biliminin yüzyıllardır süren itinalı çalışmaları, diğer yandan kutsal kitapların aktardığı bilgiler Göbekli Tepe'nin gün yüzüne çıkartılması ile yeniden sorgulanır hale geliyor. Böylelikle Urfa'nın yakınlarındaki bu tarihi alan, bir süredir bilimi, din adamlarını ve kamuoyunu eldeki verileri tekrar gözden geçirmeleri konusunda zorluyor.

10 bin yıllık geçmişe sahip olan şehirde kazılarda ele geçen bir ağaç ve bir yılan ile tasvir edilen 'Cennet kompozisyonu' bütün bulguları alt üst edecek etki yarattı.

2006 yılında Der Spiegel dergisinin Matthias Schulz tarafından yayınladığı 'Cenneti Arayış' yazısı bilim ve din dünyasından yeni tartışmaların açılmasına neden oldu. Arkeolog David Rohl'a göre Cennet İran'ın batısında yer alıyor. Bu teoriye göre bu bölge nehirlerin

ve tarımın var olduğu yerde olması gerekiyor. Bilim adamlarının tartıştığı bir diğer konu insanlığın tarihinde çok sonra yazılan İncil, acaba diğer kültürler ve mitlerden, örneğin 'Yaradılış' ve 'Nuh Tufanı'ndan bahseden 'Gılgamış Destanı'ndan mı etkilendi?

Anadolu insanlık tarihini yeniden yazdıracak...

Eski yazılardan yola çıkarak bölgenin coğrafi konumu araştırıldığında ve İncil Earth üzerinden incelendiğinde bu bölgenin İncil'de belirtildiği gibi Nuh Tufanından sonra insanlığın yayıldığı Ağrı

Dağı'na 550 km uzaklıkta olduğu tespit ediliyor. İbrahim Peygamberin yaşadığı Harran'a 38 km ve peygamberler şehri Edessa'ya (Urfa) ise uzaklığı sadece 12 km. Bilinen en eski Tapınak şehrinin erken Hristiyanlık bölgesinin merkezinde olması bir tesadüf müdür bilinmez. 16 Katmanlı Göbekli Tepe'nin henüz 4 katmanı kazılmış durumda.

Görünen o ki derinlere inildikçe bilgilerimiz değişecek ve Anadolu, insanlığın ve dinler tarihini yeniden yazarak 'tarihi barometre' görevini sürdürmeye devam edecek.

Kazı Alanından, Fotoğraf: Eser Kolağası

ipekyolu tesisleri

*Günümüzün modern çizgileri ile birlikte,
tarihin nazik dokusunu da içinde barındıran İpekyolu,
Konya'da misafirlerinizi ağırlayabileceğiniz nezih bir ortam.*

2009'da Başlayan Kazılarıyla Myra ve Limanı Andriake

Nevzat ÇEVİK*, Öğretim Üyesi

Antalya'nın Demre ilçesinde, deniz ve kara yollarının buluştuğu Orta Likya'da, her dönemde Likya sanat ve kültürünü nitelikte temsil eden parlak bir metropoldür. Myra ve çevresi sadece kültür ve tarihiyle değil doğasıyla da özeldir. Bugün bataklık-göle dönüşmüş olan limanda 146 tür canlı yaşamaktadır.

Bu faunal zenginliği Akdeniz floraları çevreler. Myra denizinde batmış olan antik yerleşimleri kucaklayan masmavi Kekova suları "en ak denizi" sunar. Antik çağdan bugüne yaklaşık 1,5m çöken bölgenin antik kentlerinin sahil yapılarını altına alan bu su-

lar, zengin ekosistemler denizidir. Kaya mezarlarının benzersiz görkemi Klasik dönemde Likya'nın en önemli birkaç yerleşiminden biri olduğunu göstermektedir.

Myra kenti, Likya'nın baş tanrısı Apollon Surios'un kehanet tapınağı ve kaynaklarda "Likya'nın en güzel tapınağı" olarak geçen Artemis Tapınağı ile Likya'nın tanrı ailesine de ev sahipliği yapar. 11.500 kişi kapasiteli, bölgenin en büyük ve en nitelikli tiyatrosu, alüvyon altında gömülü kentin Roma döneminde bölgenin en büyük merkezi olduğunu göstermektedir. Likya Birliği içindeki önemli yerini, Strabon, "3 oy hak-

kına sahip en büyük 6 kentten biri" olarak belirtir. Bu durum, Myra'nın güçlü ekonomisi ve büyük metropol oluşundan kaynaklanan politik ve siyasi ayrıcalığını belgeler.

Bölgenin en önemli limanı Andriake ve mükemmel sığınma olanakları sunan doğal limanı taçlandıran görkemli liman yapıları ve anıtları ile antik dönemlerde uluslararası bir ticaret merkezi ve asal bir uğraktır. Andriake kazılarında ele geçen bulguların çeşitliliği tam bir uluslararası kozmopolit yerleşim karakteri yansıtmaktadır. Myralı Aziz Nikolaos nedeniyle Hristiyanlık hac merkezi ve İmparator Constantinus Porphyrogenitus'un

* Prof. Dr. Nevzat Çevik, Akdeniz Üniversitesi, F.E.F. Arkeoloji Bölümü. Antalya. ncevik@akdeniz.edu.tr. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Akdeniz Üniversitesi, Myra-Andriake Kazıları Başkanı.

Myra, Tiyatro, Fotoğraf: Levent Öcal

tanımıyla, “Tanrı’nın hizmetkârı kudretli Nikolaos’un üç kez kut-sanmış ve mür soluyan şehri”dir. Bugün de yıllık 500.000 turist sayısıyla bölgede rakipsiz bir kültür ve doğa turizmi merkezidir. Myros (Demre) çayının etkileyici-dev kanyondan taşıdığı 8 m yüksekliğe varan alüvyon dolgu altındaki saklı ve korunmuş haliyle de, Likya kültür ve tarihinin karanlıkta kalmış pek çok konusunu aydınlatma konusunda bilime çok şey katmaya aday olan bir tür “Anadolu Pompeisi”dir.

Klasik dönemden Osmanlı’ya kadar her dönemde sığınılmış kalesi, çok özel örnekleriyle kaya mezarları, tiyatro, hamam, nymphaion gibi yüzeyde görünen anıtsal kalıntılarıyla Myra, Likya denilince akla gelenleri en nitelikli örneklerle anlatır. Daha da önemlisi, 4-8m yüksekliğindeki alüvyon örtünün altında saklanmış olan koca bir antik kentin görünen-

lerle karşılaştırılamayacak kadar şaşırtıcı bulgular vereceğini de müjdeler. Myros nehrinin taşıdığı yüksek alüvyonlara gömülerek akıl almaz bir bilgi deposu olarak korunup saklanan Myra kenti kalıntıları arkeolojide yanıtı karanlıkta kalmış pek çok soruyu aydınlatmak için güçlü bir adaydır.

Katman katman çoğalmış olması beklenen ancak en son 13. yy baskınıyla antik kente son darbeyi vurduğu anlaşılan bu alüvyon örtü hem Likya arkeolojisi için hem de Anadolu ve Akdeniz için büyük bir şanstır. Bu şansın boyutları kazılar sonucu anlaşılacaktır.

Bugün Demre’de gezginleri yönlendiren “Myra” levhası sadece Tiyatro’ya götürmektedir. Arkeolojik Sit’in alan sınırları da, sadece tiyatro ve akropolü içermektedir. Yani, Myra’nın, sadece tiyatro ve arkasında yükselen akropol olduğu sanılmıştır.

Yüzey gözlemlerimiz ve Jeofizik araştırmalarımız göstermiştir ki, antik kent en az 2 km çapındaki bir alanda gömülüdür. Tiyatro ile 1 km güneydoğuda yer alan Hamam arasında kentin kamu merkezinin olduğu anlaşılmaktadır.

Kent, St. Nikolaos Kilisesi’ne doğru da yayılmaktadır. Gelecekteki kazılarda büyük bir metropole ait kent ve yapı parçalarının ortaya çıkması sürpriz olmayacaktır. Nitekim 2010 sezonunda kazısını, konsolidasyonunu ve restorasyonunu tamamlayıp çevre koruma ve düzenleme işlerini bitirdiğimiz ve de 2011 sezonunda turizme açacağımız 800 yıllık şapel çok iyi korunmuş freskoları ve mimarisiyle bu beklentimizi doğrulamıştır.

“Myra kent adının Helen öncesi yer adlandırmaları içerisinde her hangi bir karşılığı henüz belgelenmemiştir”. Olasılıkla Myra’ya ve sonra da Demre’ye

Myra, Fotoğraf: Levent Öcal

dönüşmüş olabilecek “Myrrh” yer adı ünlü Myra yağının üretildiği mersin bitkisinden (Commiphora myrrha) gelmektedir. Kabuğundan Adonis’in doğduğu bitkidir Mersin. Bu dünya güzeli kızın adı olan Myrrh ile mersin ağacı ve Myra’nın ve de Demre’nin ismi benzer olmalıdır. Daha da önemlisi vegetasyon tanrıçası Artemis ile özdeşir.

Kazılardan çıkan mür yağı şişeleri, kilise çevresindeki yağ işlikleri ve hala bulunan mersin ağaçları, her dönemde kentin adına yansıyan en kesintisiz özelliğini sunar: Myrrh - Myra - da Myra (Demre). Neredeyse hiç değişmeksizin gelmiştir günümüze. İsim kaynağı, Adonis’in annesi güzeller güzeli Myrrha’ya da adını veren mersin bitkisidir.

Likçe’deki yerel ismin “Muri”den kaynaklandığı kolaylıkla düşünülebilir. Bunun en kesin kanıtı, Limyra’nın Likçe adının “Zemuri” olmasıdır. Myra’nın Likçe adının da Myrrh’ün de kaynağı olan “Muri” gibi bir kelime olması beklenmelidir. Limyra=Myra, Zemuri=Muri (Zemuri-Limyra = Muri-Myra) eşleşmesi sanırım en doğru isim kaynağını açıkça göstermektedir.

Myra tarihi, İÖ 3. Bin içlerindeki Bronz Çağ yerleşimcilerinin olası varlığı; Gelidonya ve Uluburun batıkları ile doğu Likya’da bulduğumuz verilerin doğruladığı hem karada hem de denizdeki yaşamsal varlık; İÖ 546’da Harpagos’la gelen Pers egemenliği; kaya mezarlıklarından yansıyan İÖ 5.-4. yy zengin yerleşimi; Büyük İskender’in gelişi ile değişerek hızlanan kentleşme; İÖ 197’de III. Antiokhos’un, Andriakos Çayı ağzındaki limandan girerek Myra’yı alması; İÖ 168’de kurulan Likya Birliği’nde, Merkezi Likya temsilcisi olarak 3 oy hakkı ve ayrıcalığıyla bulunması; İÖ 42’de Brutus’un, komutanı Lentulus Spinther’i para toplamak için Myra’ya göndermesi ve Spinther’in Andriake liman girişindeki zincirleri kırıp kenti işgal etmesi; İS 18’de Germanicus ve karısı Agrippina’nın Myra ziyareti ve Andriake’ye heykellerinin dikilmesi; İS 60 yılının ekim ayında Aziz Paulus’un Kudüs’te yarattığı huzursuzluğun hesabını vermek üzere Roma’ya giderken Andriake limanına ve ana kent Myra’ya uğraması; Nero döneminde gümrük yapılaşması ve bunun belgesi olarak limana dikilen ünlü yazıt; İS 129’da Hadrian adıyla Andriake liman yapılarının inşa edilmesi;

İS 142 depremi; İS 2. yy’da Metropolis ünvanı alması; 4. yy’ın ilk yarısında St. Nikolaos’un burada yaşaması ve ölmesi; II. Theodosius (İS 408-450) döneminde Likya’nın başkenti ilan edilmesi; Bu tarihten itibaren bölgenin metropolitliğinin Myra’da olması, Metropolis makamı ve rezidansının Myra’da olması; Antik dönem dinlerini yansıtan mimarlık ve heykeltıraşlık eserlerinin Hristiyanlar tarafından tahribi; İS 529 depremi; 546’da Sionlu Nikolaos’un Myralı Nikolaos’un mezarını ziyareti ve Synod’un Myra’da toplanması ile Myra’nın hac merkezi olması; İS. 789’da Arap donanmasının Myra’ya saldırması; İS 809’da Harun Reşid’in Myra’ya saldırması; İS 1034’te Afrikalı Ziridlerin işgali; 1147 yılında Türklerin Myra’ya gelişi; son başpiskopos Eustathios’un 1174 yılında atandığı halde görevine başlayamaması; 17. yy’da dinsel idarenin Myra’dan Meis Adası’na geçmesi; Osmanlı idaresi; 1923 Türkiye Cumhuriyeti dönemi; Akropol eteğinde küçük bir köy olarak kurulan Demre’nin bugün 18.000 nüfuslu bir ilçe haline gelmesi ve 2009 yılında arkeolojik kazıların başlaması Myra tarihinin önemli noktaları olarak özetlenebilir.

Aquadukt, Fotoğraf: Kazı Arşivi

Kentin politik ve ekonomik gücüne pay vermek isteyen ünlü Likya zenginleri en önemli yardımlarını Myra'ya yapmışlardır. Likya'nın en büyük euergetesi olan Opramoas'tan da en büyük yardımı Myra almıştır: Opramoas İS 142'deki büyük depremin yıktığı yapıların onarımı için 100.000, tiyatro yapımı için ...?, Eleuthera tapınağı ve exedra için ...?, gymnasionun perystili ve diğer işler için 56.000, yağ için 12.000, altın kaplı Tykhopolis heykelinin onarımı için 10.000 Dinar bağışlamıştır.

Oinoandalı Lykiarkh Licinnius Longus 40.000 Dinar, Kyeneai'li zengin Iason ise kızı Lykia ile birlikte Myra'da stoa yapımı için 10.000 Dinar, kayınpederi Polykharmos ile birlikte Myra tiyatrosu için 10.000 Dinar yardım vermiştir. Kent henüz kazılmadığı için Myralı zenginlerin kimler olduğunu ve neler yaptırdıklarını bilmiyoruz.

Bunlar, sadece, diğer kentlerde bulunmuş yazıtlar yardımıyla bildiğimiz Likya kentlerinden Myra'ya gelen yatırımlardır. Yüzey gözlemleri, araştırmalarımız ve sürdürdüğümüz kapsamlı arkeojeofizik projesi koca kentten minik izler

verdiği ve beklentilerimizi biçimlendirmekte yardımcı olduğu için çok değerlidir. Bugün, bin yılların alüvyon örtüsü seralar ve portakal bahçeleri ile süslenmiş ve antik kenti tamamen saklamıştır. Bu büyüklükte bir kentte mutlaka bulunması gereken sütunlu cadde, agora, toplantı salonu, tapınaklar, konutlar ve nekropoller gibi çok sayıda yapıdan oluşmuş olması kaçınılmaz olan şehir şimdilik çoğunlukla imaj dünyamızda restitüde olabilmektedir.

Akropol ve Savunma Sistemi Myra'nın en çok gün ışığında olan kalıntılarıdır. Erkeni akropolde bulunan yerleşim sonraki dönemlerde dağ sırasıyla deniz arasında kalan düzlükte gelişmiştir. Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerinin metropolü düzlükte dir. Kalıntılar, Myra akropolünde Klasik Çağ'dan itibaren Osmanlı'ya kadar her dönemde savunma yapısının (kale) bulunduğunu göstermektedir.

Helenistik dönem ve sonrasındaki sur duvarları onarımları ve revizyonları kalenin yüzyıllar boyu aktif olarak kullanılmış olduğunu göstermektedir. Myra'da ticaretin gelişmesiyle ve bunun kente yansmasıyla birlikte akropol etekle-

rinden başlayan ve denize doğru yayılan bir genişleme söz konusudur. İÖ 5. yy'dan itibaren var olduğunu düşündüğümüz akropol savunma sisteminin bağlantıları akropol tepesinin güney eteklerinde de bulunmaktadır.

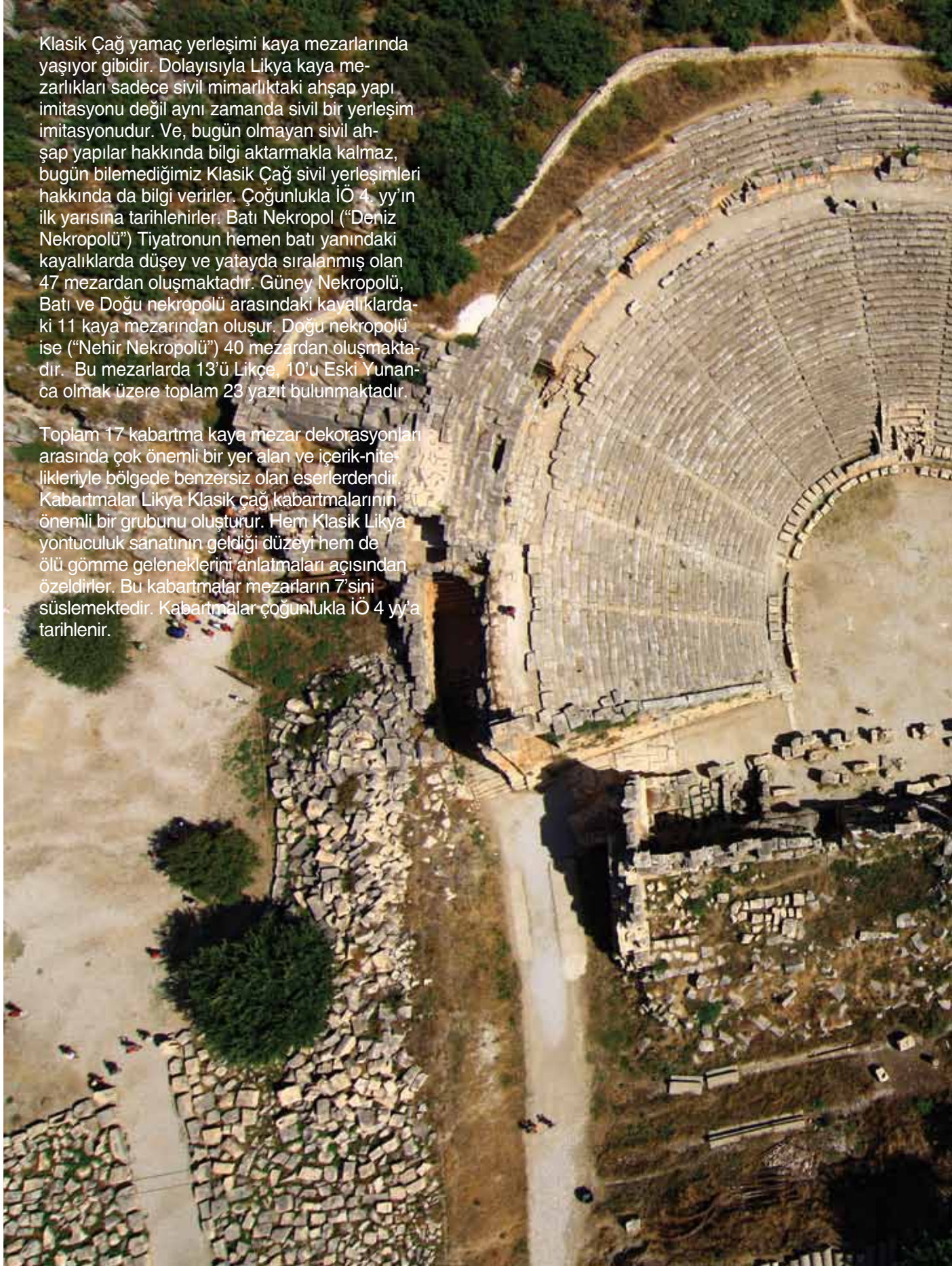
Myros vadisi boyunca karasal ana ulaşım noktalarında, Beymelek'ten Gürses'e kadarki yakın alanda Myra'nın çevresini kuşatan sıkı bir güvenlik ve iletişim sistemini oluşturan kuleler ve garnizonlar da kentin çevresel egemenlik alanını kollamaktadır.

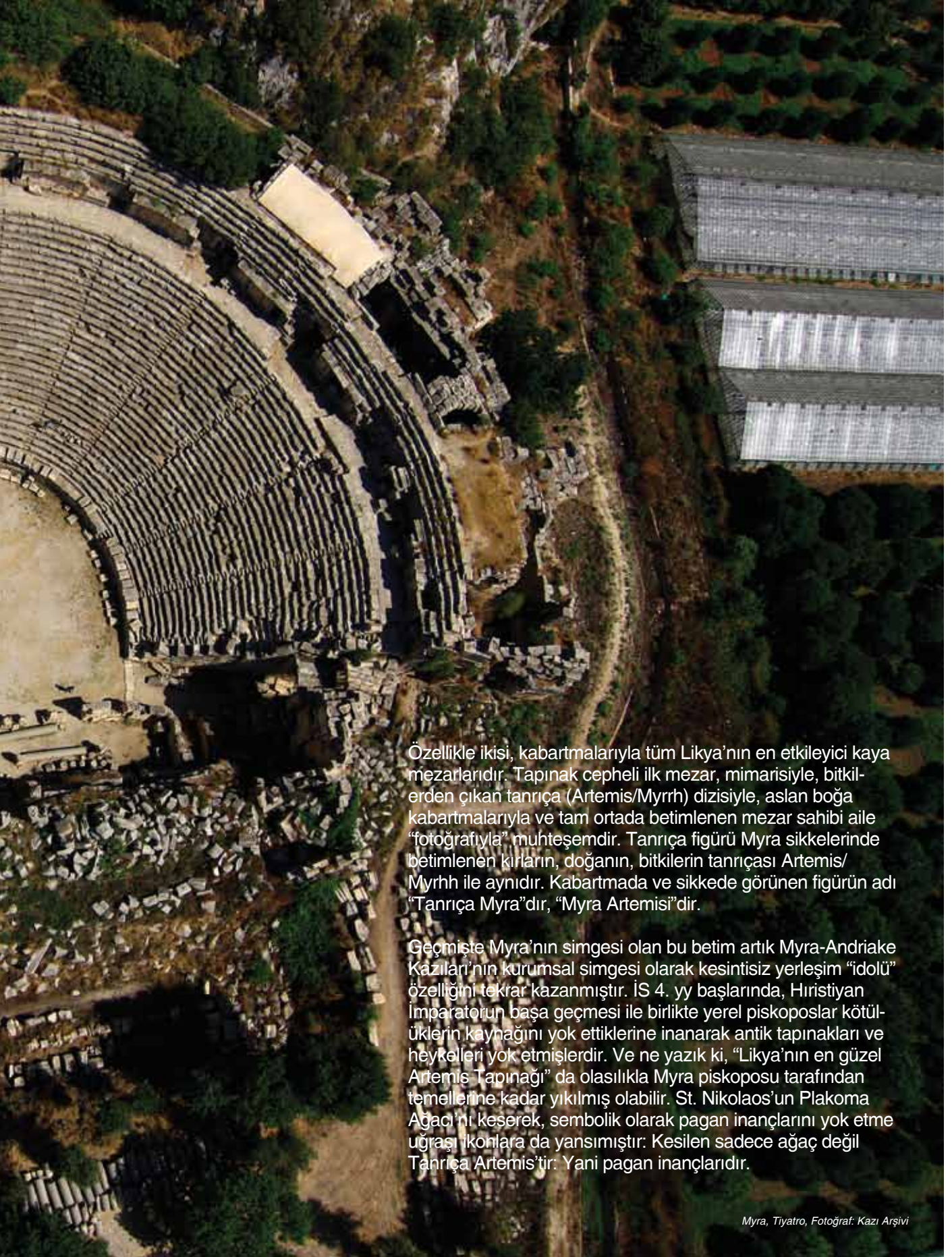
İÖ 5.-4. yy Myra'sının benzersiz kaya mezarları üç ana alanda toplanmıştır. Klasik Çağ nekropol organizasyonunun ve mezar inşa tekniklerinin tüm detaylarını verecek niteliktedir. Hem akropolden hem de aşağıdan çıkış yolları oluşturulmuştur.

Tüm mezarlara kaya yüzündeki patikalarla ulaşım sağlanmıştır. Bu yollar bazen dar geçitler bazen de basamaklı çıkışlar biçimindedir. Tam bir ölümler kenti gibi kaya yüzünde bir yerleşim dokusu gibi eksiksiz bir planlama yapılmıştır. Karşıdan bakıldığında bir yamaç yerleşimi duygusu verilmiştir:

Klasik Çağ yamaç yerleşimi kaya mezarlarında yaşıyor gibidir. Dolayısıyla Likya kaya mezarlıkları sadece sivil mimarlıktaki ahşap yapı imitasyonu değil aynı zamanda sivil bir yerleşim imitasyonudur. Ve, bugün olmayan sivil ahşap yapılar hakkında bilgi aktarmakla kalmaz, bugün bilemediğimiz Klasik Çağ sivil yerleşimleri hakkında da bilgi verirler. Çoğunlukla İÖ 4. yy'ın ilk yarısına tarihlenirler. Batı Nekropol ("Deniz Nekropolü") Tiyatronun hemen batı yanındaki kayalıklarda düşey ve yatayda sıralanmış olan 47 mezardan oluşmaktadır. Güney Nekropolü, Batı ve Doğu nekropolü arasındaki kayalıklardaki 11 kaya mezarından oluşur. Doğu nekropolü ise ("Nehir Nekropolü") 40 mezardan oluşmaktadır. Bu mezarlarda 13'ü Likçe, 10'u Eski Yunanca olmak üzere toplam 23 yazıt bulunmaktadır.

Toplam 17 kabartma kaya mezar dekorasyonları arasında çok önemli bir yer alan ve içerik-nitelikleriyle bölgede benzersiz olan eserlerdendir. Kabartmalar Likya Klasik çağ kabartmalarının önemli bir grubunu oluşturur. Hem Klasik Likya yontuculuk sanatının geldiği düzeyi hem de ölü gömme geleneklerini anlatmaları açısından özeldirler. Bu kabartmalar mezarların 7'sini süslemektedir. Kabartmalar çoğunlukla İÖ 4 yy'a tarihlenir.

Özellikle ikisi, kabartmalarıyla tüm Likya'nın en etkileyici kaya mezarlarıdır. Tapınak cepheli ilk mezar, mimarisiyle, bitkilerden çıkan tanrıça (Artemis/Myrrh) dizisiyle, aslan boğa kabartmalarıyla ve tam ortada betimlenen mezar sahibi aile "fotoğrafıyla" muhteşemdir. Tanrıça figürü Myra sikkelerinde betimlenen kırların, doğanın, bitkilerin tanrıçası Artemis/Myrrh ile aynıdır. Kabartmada ve sikkede görünen figürün adı "Tanrıça Myra"dır, "Myra Artemisi"dır.

Geçmişte Myra'nın simgesi olan bu betim artık Myra-Andriake Kazıları'nın kurumsal simgesi olarak kesintisiz yerleşim "idolü" özelliğini tekrar kazanmıştır. İS 4. yy başlarında, Hristiyan İmparatorun başa geçmesi ile birlikte yerel piskoposlar kötülüklerin kaynağını yok ettiklerine inanarak antik tapınakları ve heykelleri yok etmişlerdir. Ve ne yazık ki, "Likya'nın en güzel Artemis Tapınağı" da olasılıkla Myra piskoposu tarafından temellerine kadar yıkılmış olabilir. St. Nikolaos'un Plakoma Ağacı'nı keserek, sembolik olarak pagan inançlarını yok etme uğraşı ikonlara da yansımıştır: Kesilen sadece ağaç değil Tanrıça Artemis'tir. Yani pagan inançlarıdır.

Nymphaion - Termal, Fotoğraf: Kazı Arşivi

Tiyatro alta 29, üstte 9 oturma basamak sırası 11.500 kişiye hizmet etmektedir: Likya'da daha kapasiteli ve daha nitelikli yoktur. Helenistik karakterde kayalık yamaca oturan caveanın ön ve yan kesimleri tamamen kemerli-tonozlu alt yapıya oturur. Helenistik-Roma tipindedir.

Likya'nın "en Romalı" tiyatrosudur. İlk yapım yılıyla ilgili belge olmamakla birlikte onarımların tarihleri bilinir: İki 141 depremi sonrası onarım, ikincisi ise İS 3. yy'ın ilk çeyreğindeki onarımdır.

Aynı yüzyılda Roma tarzı oyunların gerçekleştirilebileceği biçimde bazı düzenlemeler yapılmıştır: 40m çapındaki orkestranın çevresine parapetler yerleştirilmiştir. 3 katlı sahne binası frizlerinde Tanrıça Eleuthera, Ganimed, Zeus'un kartalı, Mithras, Medusa ve çok çeşitli masklar ve syren ve menadlar tarafından taşınan gir

landlar gibi zengin kabartmalar ve dekorasyonla bezeli sahne binası çoğunlukla yıkılmış halde durmaktadır.

Tiyatro'da bulunan yazıtlar kentin değişik yönlerine ilişkin bilgiler verir. Orkestradaki yazıtta kentin ithalat-ihracat işlerinden kazandığı paradan Likya Birliği'ne 7000 dinar vergi ödediği yazar. Bu miktar, Likya'daki en yüksek vergidir. Batı galerisi duvarında ise "gezici esnaf Gaius'un yeri" yazılıdır.

Duvara kazınmış harfler, sessizce duran dev tiyatrodaki bir zamanlar yapılan gösterilerde izleyicilere çerez satan satıcıdan sıcak sesler taşır. Başka biri ise resmi ve yazısıyla bir dilek içerir: Zafer tanrıçasının figürü önünde, "kente şans getir ve sürekli galip ol" yazılıdır.

Roma dönemine ilişkin yer üstünde en çok görünen önemli yapılardan biri hamamdır. Tuğla

ve harç kalınlıklarına göre İS 2. ya da 3. yy'a tarihlenir. Bugün yol kenarında, seralar arasına sıkışmış olarak oldukça iyi korunmuş olan hamamın tüm bölümleri görünmese de görünen 5 odası tanımlanabilmektedir. Klasik Likya hamamı planındadır.

Duvarlardaki izlerden hamamın alttan ve duvarlardan ısıtıldığı görülmektedir. Pür Roma tekniğinde, tamamen tuğlalarla örülen yeğane Likya hamamıdır.

Jeofizik ölçümlerimize göre 3.10 m derinde hamam zemini ve altında da yaklaşık 1,5 m yüksekliğinde hypocaustum sistemi bulunmaktadır. Tanrının tekil anıldığı zamanların başlangıcından itibaren Likya'nın en ünlü ve önemli kenti Myra'dır.

Bu dönemdeki ününü, Myralı St. Nikolaos'a borçludur. Aziz, öğretisini geliştirdiği ve ününü yayarak tüm yaşamını tamamladığı yer Myra'dır.

İmparator Konstantinos döneminde de (İS 324-337) piskopos olarak görev yapmıştır. İS 4. yy'da İmparatorluğun dini olan Hristiyanlık çok daha önceden bu bölgelerde olgunlaşmıştır.

Sionlu Nikolaos'un martyrionu ziyareti ve Rosallia gününde din adamlarını bir araya getiren Synod'un Myra'da toplanmasıyla 6. yy'da iyice ünlünen Myra, o gün bu gündür turistlerin/hacıların ilgi odağı olmuş, kutsal bir merkez sayılmıştır.

Mucizeleriyle ünlünen St. Nikolaos, geçmişte çocuklar, denizciler, tacirler ve bilim adamlarının korusuyucusuyken bugün tüm dara düşenlerin sığınağı olmaya devam etmektedir.

Dara düşenlere gizlice verdiği yardımların, anlatıldıkça çoğalan öyküleri nedeniyle bugün dünyanın hemen her yerinde yılbaşında armağan veren Noel Baba olarak

Andriake. Granarium, Liman Agorası ve Liman Yapıları, Fotoğraf: Kazı Arşivi

Dede Efendi Restaurant

*Kapadokya'yı tatmak,
hakikaten de Dede Efendi'den geçiyor.*

1985'den günümüze kadar sürekli gelişme gösteren Dede Efendi Restaurant, aynı yerde Dede Efendi Kaya Restaurant'ı da açarak turizme hizmet etmeyi prensip haline getirmiş, Kapadokya'nın otantik manzarası ile Kapadokya'nın kendine has yemeklerinin kesiştiği bir nokta haline gelmiştir.

Kapadokya DEDE EFENDİ Restaurant

Asar Kaya Mevkii Göreme Kavşağı Ürgüp - Nevşehir Yolu Üzeri
Ortahisar - Ürgüp / NEVŞEHİR

Tel : 0384 343 24 24 Faks: 0384 343 22 22

Kapadokya Dede Efendi KAYA Restaurant

Kızılçukur Karşısı Ortahisar Girişi Prof Dr. Zeliha Ersoy Bulvarı
Ortahisar - Ürgüp / NEVŞEHİR

Tel: 0384 343 37 77 Faks: 0384 343 37 70

www.dedeefendirestaurant.com

Doğu Nekropolü, Resimli Mezar, Fotoğraf: Kazı Arşivi

ünlenmiştir.

Çocukları koruma/sevindirme, denizcileri kurtarma, kayıp eşyaları bulma, gelecekte bilgi verme gibi pek çok mucizesi anlatılagelir.

Yaşarken Demre'den ayrılmayan Aziz'in bedenini, İsa'dan sonra 808'de Arap istilacılar yok etmek ister. Ancak başka bir rahibin mezarını dağıtırlar. 1087 Aziz ölüsünün gurbete çıkma vaktidir.

Bir grup İtalyan tüccar, Aziz'in, esasında bir Roma Çağı lahdi olan mezarını açar ve ağır kokulu mür içinde korunan kemikleri yağmalayıp götürürler.

Giden kemiklerin mezarına geri dönmesi ve Aziz'in artık vatanında ve mezarında huzur içinde yatması için Vatikan bir şeyler yapmalıdır. İS 342'de, yaklaşık 70 yaşında Myra'da, vatanında öldüğünde, mezarında gömülmek Aziz'in isteği/vasiyetidir. Buna her dinden herkes saygı duymalıdır.

Sahibi Mari'de yatan yalnız kilisesinin, en erkeni İS 529'a kadar inen birçok yapı evresi bulunmaktadır. 3 nefli kiliseye sonradan bir nef daha eklenmiştir. Kilise, Azizin yaşamını anlatan benzersiz freskolarıyla özeldir.

Prothesis mekanında bulunmasıyla şaşırtan "Havari Komünyonu", sahnesinde İsa ekmek-şarap da-

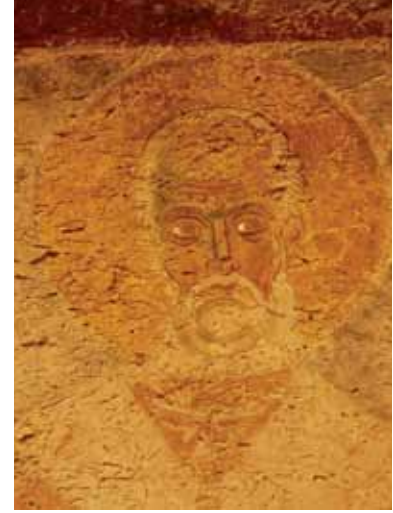
ğıtmaktadır. Ekmek tarafındaki havarilerin en önünde Petrus, şarap tarafındakilerin ise önünde Paulus durmaktadır.

Yahuda ise yine kendini sahnedan dışlamış pozisyonundadır.

Freskolar stilleri ve ikonografileriyle İS 11.-12. yy'lardandır. Kilisenin güneyindeki mezar nişlerinde İsa'nı Doğuşu, Çarmıhta İsa, Anastasis, Göğe Çıkış ve Koimesis-Meryem'in ölümü- sahnelerinden oluşan Beş Bayram sahnesi işlenmiştir. Kemer yüzlerinde ise St. Nikolaos'un yaşamını anlatan siklutan 15 sahne işlenmiştir:

Bu benzersiz freskolar arasında yine "Deniz mucizeleri", "Üç Komutan hapiste", "Aziz'in İmparator Konstantin ve Vali Ablabius'un Rüyalarına Girmesi", "Üç komutan İmparator Konstantin önünde", "Üç komutanın Nikolaos'a teşekkürü", "Nikolaos'un Basileus'u Araplardan kurtarışı", "Nikolaos'un Demetrios'u boğulmaktan kurtarışı", "Aziz'in çocuğu olmayan bir aileye yardımı", "Aziz'in büyü, hasta bir kişiyi iyileştirmesi", "Üç bekar kızın öyküsü" bulunmaktadır.

İS 808 ve 1034 yıllarında Araplar tarafından yapılan tahribatlar, 1043 yılında IX. Konstantin Monomakhos tarafından onarılmıştır. Mimarisinde kolay ayırt edilen en büyük değişiklik 1850

Myralı St. Nikolaos, Fotoğraf: Kazı Arşivi

yıllarındandır:

Rus Çarıçesi Anna Galicia satın aldığı Kilisede büyük çaplı bir onarım başlatır. Orijinal yapıya uymadığı hemen göze çarpan kubbelerin 1885'deki onarımında eklendiği Kilise duvarındaki Rusça yazıtta anlatılmaktadır.

Myra'nın içme suyu, vadi boyunca çoğunlukla ana kayaya oyulan kanalla getirilmiştir. Hamam ve de tüm kentin su ihtiyacını bu kanallar sağlamıştır.

Aquadukt'la tamamlanan su kanalı Myra'dan Andriake'ye su taşımaktadır. Myra ve Andriake yol kavşağında bulunan "Nymphaion" bu su yolu üzerindedir.

2009 sezonu ile birlikte tarafımızdan kazılmaya başlanan yapı tamamen kesme taşlarla örülmüş ve arka ve alt kesimleri ile tüm zeminde ana kayaya oyulmuştur..

Myra'nın liman mahallesi Andriake şansını korunaklı, denizden saklı muhteşem doğal deniz girintisinden alır.

Yaklaşık 10.000 yıl önce bir ada iken, 5000 yıl önceden itibaren karasal bağlantısı oluşmuş ve derin bir koy oluşmuş ve Roma döneminde ünlenen Andriake limanına dönüşmüştür. Sonradan nehrin taşıdığı alüvyonlarla bir iç göle dönüşüp kapanmıştır.

Akdeniz seferlerinin Likya'yla buluştuğu ve Likya'nın dünyaya açıldığı bu nokta Akdeniz limanlar zincirinin önemli bir halkasıdır. Akdeniz sahillerinin olasılıkla en yüksek kapasiteli uluslararası ticaret limanıdır.

Doğudaki komşu kent Limyra'nın limanı Phonikos ve batıdaki komşu kent Antiphellos ve Patara gibi tüm Kekova sahil yerleşimleri ile de bölge içi bağlantıyı sağlar.

Finike-Andriake limanları arasında bir tekne düzenli seferler yapmış. Deniz yolu, zorlu dağ yolculuğuyla ancak ulaşılabilen komşu kentlere rahat bir ulaşım seçeneği sunar. Kent yönetimine ait olan deniz taşımacılığına göz diken ve sık sık da ihlal eden korsan gemiciler için büyük cezalar konmuştu.

Andriake'nin arkeolojiye ve Likya bilimine katkısı çok özeldir. Çünkü antik dönemlerde çok sayıda önemli-önemsiz liman yerleşimlerinin varlığı ve dokusu bilinmektedir. Ancak salt liman fonksiyonlarını karşılayan yapılardan oluşan ve sadece liman olan bir yerleşim bilinmemektedir.

Andriake, Roma döneminde ve öncesinde sadece limanlarda bulunan depolar, ticari alanlar ve ticari yapılardan oluşan dokusuyla ve bu dokunun nicelik ve nitelikte bölgenin en iyisi olmasıyla özel bir örnek sunmaktadır.

Bizans döneminde ise liman fonksiyonlu kullanımın devam etmesi yanında sayısı artan konutlarla ve bu yoğunlaşmaya bağlı olarak yapılan 6 kiliseyle küçük bir yerleşime dönüşmüştür. Liman yapıları dışındaki oluşum 6 kiliseden ve 1 sinagogdan görölse de, Andriake hiçbir zaman piskoposluk listelerinde anılmamıştır. Myra metropolisinin bir mahallesi olmaya devam etmektedir.

Andriake tarihi, tam bağlılığı nedeniyle Myra'yla paralel ve ortak

gelişmiştir. Dolayısıyla en geç Klasik Çağ'dan itibaren Myra'nın varlığına bağlı olarak Andriake limanının işlediği düşünülmür.

Akdeniz sahillerinde sadece 2 benzeri bulunan Andriake Granarium'unun (Horrea Hadriani-İmparatorluk Silosu) arkeolojide çok özel bir yeri vardır. 8 bölümden oluşan çok iyi korunmuş yapı 64,24 x 38,65 m ölçülerindedir. Duvar yükseklikleri 6.40 m.'dir.

Toplam 2307 m² alana oturan granariumun kapalı bölümlerinin iç alanları toplamı 2.081 m'dir. Ve her bölümün ayrı kapısı bulunduğu gibi içerden her bölüm birbirine birer kapıyla bağlanmaktadır.

Binanın iki yanında bekçi birimleri vardır. Uzunca yazıt ve girişteki İmparator Hadrian ve karısı Sabina'nın büstleri yapımın İmparator Hadrian'ın III. Konsüllük dönemine denk geldiğini belgeler (İS 129): "HORREA IMP. CAESARIS DIVI TRAIANI PARTHICI F. DIVI NERVAE NEROTIS TRAIANI HADRIANI AUGUSTI COS. III". Aynı kesimde büyük bir yazıt levhasının asıldığına dair izler vardır.

Dördüncü kapının sol tarafında, Myra ve Arneai kentlerindeki "ölçümler" in nasıl yapılacağına ilişkin bir kararname bulunmaktadır. Buradaki yazıt Flavius Eutolmius Tatianus'un valiliğinde (İS 388-392) yazdırılmıştır. 7. bölümün cephesinde ise bir blok üzerinde granarium sorumlusu "Herakleon gördüğü rüya üzerine bunu adadı" yazmaktadır. Adadığı kabartmada İsis-Serapis ve Pluton ile grifon bulunmaktadır. Herakleon tarafından İsis'e adanmış bir adaktır.

Andriake limanındaki ticari trafiğin daha fazla olduğu en yüksek vergiyi ödemesinden anlaşılmaktadır. Bu limandan sevk edilen malların tam listesi çıkmasa da, yazıtlara göre içlerinde, tahıl, purpur, katı katran, safran, zeytinyağı, şarap, incir ve balık bulunmaktaydı. Alım

satımı hayli hareketli olan ve her bölgeden yüksek talep gelen köle ihracatında da Myra, Likya'nın en hareketli pazarıydı.

Limanın çevresinde, liman yerleşimine ilişkin pek çok yapı kalıntısı bulunmaktadır. Bunların en önemlisi görkemli liman agorasıdır (Plakoma). Ticaret limanının bu uluslararası alışveriş merkezi Limana bakan ve ortadan açılan anıt kapısıyla girilmekte ve çevresini iki katlı mekanlar çevrelemektedir.

Limana bakan ön yüzü revaklı olan agora, Likya'nın bu en önemli limanında ticaret mekanları konusunda gelişmiş olanaklar sunuyordu. Agoranın ortasında yerin altındaki 23.62 x 12.09 m ölçülerinde bir sarnıç bulunmaktadır.

Tavanı büyük dikdörtgen taşlarla örtüldüğü için Plakoma denilen sarnıç üst alanı agoranın ortasında bir meydan merkezi oluşturmaktadır. 6. yy'da agora murex ışıkları alanıdır. Burada çok değerli kırmızı-mor boya üretilmekteydi. Ortaya çıkardığımız murex ışıkları ve diğer bulgular, boya üretimine ilişkin antik kaynakları doğrulamaktadır

Deniz ve karadan alışverişe ve yolculuğa gelenlerin fazlalığı nedeniyle yapılmış olduğu anlaşılan 2 hamam Andriake gibi bir limandan olağan beklenenlerdendir. İS 1. yy'da yapıldıkları düşünülen Büyük ve Küçük Hamamlar oldukça iyi korunmuş durumdadırlar. 2010 sezonu kazılarında bu alanda keşfedilen iki anıta ait 9 yazılı blokta, anıtların üzerinde Augustus, Gaius Sezar, Julia Augusta, Livia Augusta, Germanicus, Agrippina, Drusus ve Tiberius'un bronz heykellerinin durduğu anlaşılmaktadır. Sinagog, 2009 sezonu kazılarının en önemli keşfidir. Yapı, Horrea Hadriani'nin batı köşesi önünde, limana (kuzeye) bakar biçimde konumlandırılmıştır. 3.90 m çapındaki apsisin bulunduğu ana odanın ölçüleri 7.25 x 5.08 m'dir. Yapının batısında bir oda daha bulunmaktadır.

Sinagogdan toplam 282 parça eser / eser parçası ele geçmiştir. Büyük çoğunlukla sinagogla ilgisi bulunmayan bu erken buluntular Andriake'nin nasıl bir kozmopolit ticaret yerleşimi olduğuna dair önemli ipuçları verir niteliktedir.

Apsisten, yapının zemininde düşmüş ve kırılmış halde bulunan mermer levhalar üzerinde Musevi dininin bildik sembolleri bulunmaktadır.

Menorah plakalarından biri tam, biri yarıdır. Ortasında 7 kollu Musevi şamdanı (menorah), sağ yanında şofar ve sol yanında da lulav işlenmiştir. Üstündeki silmede de 3 satırlık yazıt vardır.

Yazıtta, plakayı adayan kişilerin isimleri geçmektedir: Makedonius, Prokles, Romanus, Theodote ve Roma. Samuel'in oğlu Joshua ise bu isimler arasındaki tek İbrani adıdır.

Bulunan 3 ayrı yazıttan 2'sinde "erini epi ton Israel-Barış İsrail'in üzerine olsun-" yazmaktadır. "Amen" ve "Şalom" gibi diğer dinsel ifadelerle de yazıt sonlandırılmıştır.

Ele geçen 3 yazıt genelde bilinen Eski Musevi adak yazıtlarıyla benzeşmektedir. Yapı ve mimari bezemeler sinagog kalıntılarıyla İS 5. yy'dan olduğunu göstermektedir. Keşfin Önemi şöyle özetlenebilir:

Likya bölgesinde ilk kez Yahudi varlığına ilişkin tapınak ve onu tümleyen diğer bulgular ortaya çıkarılmıştır. Likya ve Pamfilya'da başka bir sinagog bulunmamıştır.

Likya kültür katmanlarına bir yenisi daha eklenmiştir. Bulgular, Hristiyanlığın merkezi olan Myra'da ve üstelik de en baskın olduğu 5. yy'da, Bizans dönemi dinsel/ sosyal yapılanmasında Yahudi cemaatinin yerini ve erken varlığını açıkça anlatmaktadır.

Myra ve Andriake Kazıları 2009 yılında, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Akdeniz Üniversitesi adına başlanmış ve kapsamlı bir araştırma programı devreye girmiştir.

Kazıların ilk iki yılında, pek çok kazı - araştırma ve restorasyon programı yürütülmüş olması yanında, 1 workshop, 1 panel, 1 sempozyum, 3 sergi ve 2 klasik konser Kazı Başkanlığı tarafından düzenlenmiştir.

Bu yolla da daha başlangıçta halkı ve yetkilileri tam bilgilendirmek, arkeolojik ve kültürel çabalarımızda bilimin ve korumanın içinde, yanımızda olmalarını sağlamak amaçlanmıştır.

Uluslararası ticaret merkezi olan limanı, kehanet merkezi olan Apollon Tapınağı, Roma dönemi metropolünü özetleyen benzersiz tiyatrosu, Myra'nın dünyaca ünlü simgesi olan Klasik Dönem kaya

mezarları ve St. Nikolaos'u ve daha pek çok özel yanıyla kazımadan bile bölge arkeolojisine/ Likya bilimine büyük katkılar vermiştir.

Yüzeyde görünenlerin bile akıl almaz zenginliği, en az 2-3 km çapında ve 8m yüksekliğe ulaşan derin alüvyon altında gizlenen kentin asıl büyük kısmının neler kazandıracağını düşünmek bile büyük heyecan vermektedir.

2009 yılında henüz başlayan kazılar ilerledikçe, bilimsel sürprizler yaşanması ve Likya'nın karanlıkta kalmış kısımlarının daha çok aydınlanması umulmaktadır. 2 sezondur sürdürmekte olduğumuz kazı ve araştırmalarla ele geçen önemli veriler bu beklentimizi doğrulamaktadır.

Not: Bu yazı, N.Çevik'in, "Myra ve Limanı Andriake: Kazıları Başlarken Ön-Düşünceler", başlıklı, Arkeoloji ve Sanat Dergisi 134, Nisan-Mayıs 2010, 53-82'de yayınlanan makalesinden özetlenerek sunulmuştur. Fotoğraflar Myra-Andriake Kazıları Arşivine aittir: İzinsiz kullanılamaz.

Myra Şapeli. İsa, Meryem ve Yahya. Deesis freskusu, Fotoğraf: Kazı Arşivi

Myra Şapeli, Fotoğraf: Kazı Arşivi

FESTİVAL BALIK EVİ

“Taze Balık Lezzeti,,

İSTER Evde,
Festival’de;
Seçim sizin.

FESTİVAL BALIK EVİ

Festival Halk Pazarı, Aspendos Bulvarı – ANTALYA / Rezervasyon: 0242 311 91 99 – 0533 773 78 40

Bu Toprağın Çocukları: Noel Baba (Santa Claus)

Yavuz Ali SAKARYA, Rehber

Santa Claus "Noel Baba"

Böylesine ünlü bir kişilik gerçekten bu bölgede yaşamış mıdır, bu da ayrıca bir tartışma konusudur. Yaşadığını kabul edenler çoğunlukta olsa bile, Noel Baba'ya tamamiyle hayal mahsülü bir masal kahramanı gözüyle bakanlar da vardır. Böyle düşünenler, onun yaşamı hakkında hemen hemen hiçbir şey bilinmemesini bu görüşlerine dayanak olarak göstermektedirler. Ama durum sıradan olmadıkları için bütün diğer azizler için de aynı değil midir?

Bu tip sıradışı insanlar, küçüklüklerinden başlayarak ilerde büyük adam olacakları önceden hesap edilemediği için yaşamları yeterince kayıt altına alınmamıştır. Bu tip önemli insanların ne zaman doğdukları, nasıl bir çocuk-

luk geçirdikleri, nasıl bir eğitimden geçtikleri hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz. Bu durum, birkaç mucizesi dışında Noel Baba için de geçerlidir. Örneğin Noel Baba'nın kesin olarak hangi tarihte doğduğunu bilmiyoruz.

Kesin olmamakla birlikte, 280-285 yılları arasında doğduğu, 65 yıl kadar yaşadığı ve 346 senesinde Myra'da öldüğü düşünülmektedir.

Noel Baba'nın yaşamı ile ilgili kısıtlı bilgilerimiz arasında onun hububat alım satımı yapan varlıklı bir aileden geldiğini söyleyebiliyoruz. İlk gençlik dönemlerinde Filistin ve Mısır'a kadar gidip geldiğini biliyoruz. Bizans İmparatoru Büyük Konstantin döneminde, MS 3. yüzyıl sonları

ve 4. yüzyıl başlarında yaşadığını biliyoruz. Bilgilerimiz, daha çok onun bir görev adamı olarak çalıştığı dönemle sınırlıdır.

Noel Baba (Aziz Nicholas), tıpkı Tarsuslu Aziz Paulus (Sen Pol) gibi, tek tanrılı evrensel dinlerden biri olan Hıristiyanlığın Anadolu toprakları üzerinde yayılmasına önemli katkıda bulunan din ulularından biridir.

Noel Baba, yalnızca denizcilerin ve gençlerin özellikle genç kızların koruyucu azizi olarak kalmamış, asıl ününü tüm çocukların koruyucusu olarak, onlara her Noel gecesi (25 Aralık gecesi) armağanlar dağıtan bir Anadolu ereni, bir Anadolu ermişi, inanmış bir derviş, bir ulu kimse, bir kutsal kişilik olarak sağlamış, bu

ünü her geçen gün arttırarak evrensel bir kimliğe dönüştürmesini bilmiştir.

Patara'da doğup, Likya başkenti Xanthos'ta eğitimini görüp, kendisini zamanın koşullarına göre çok iyi yetiştiren ve keşişlik (non) ünvanını alan Noel Baba, tıpkı hemşerisi Tanrı Apollon gibi (bilindiği gibi Apollon da annesi ölümlü Letoon gibi, kardeşi tanrıça Artemis gibi Likya bölgesi kentlerinden Letoon (Leto) da doğup büyümüştür) genç insanların, özellikle bekar genç kızların ve çocukların koruyucusu, denizcilerin banisi (koruyup kollayanı) olarak bir ömür boyu görev yapmıştır.

Dönemin dini metropollerinden biri olan ve bir piskoposluk merkezi olarak bilinen Xanthos'ta (Kınık) temel dini eğitimini alarak kendini yetiştirdikten sonra, yine bir piskoposluk merkezi olan Pinara'da (non) keşiş ünvanı ile görev yapmıştır. O dönemde Hristiyanlık dini açısından her şey yeni olduğu için ve yayılma aşamasında henüz daha iyi bir örgütlenme ve planlama gerçekleşmediği için, Santa Claus'un (Aziz Nicholas) Demre'ye (Myra) niçin geldiği, burada başlangıçta herhangi bir görevlendirme olup olmadığı bugün için uzmanların henüz yeterince açıklığa kavuşturabildiği konular değildir.

Aziz Nicholas'ın Demre'ye gelişi ve piskopos oluşuyla ilgili inanış şöyledir: Demre kilisesinin piskoposu ölmüştür. Din görevlileri kimin yeni piskopos olacağı konusunda bir türlü ortak karar alamazlar. Sonunda ertesi sabah kiliseye en erken kim gelirse onun piskopos olması konusun da anlaşılır ve merakla bek-

lemeye başlarlar. Ertesi sabah kiliseye en erken gelen kimse Aziz Nicholas'tır. Böylece piskopos olur.

Bugün Demre (antik Myra) kenti, hem Aziz Paulos'un (Sen Pol) Roma'ya gitmeden önce son olarak ziyaret ettiği şehir olması bakımından (bilindiği üzere dördüncü ve son yolculuğunda Aziz Paulus, Roma'ya götürülmek üzere Demre'nin limanı konumunda olan Andriake'den gemiye bindirilmiştir) ve Noel Baba'nın mucizelerini gösterdiği ve ömrünün sonuna kadar da içinde yaşayarak kendisini, bilgisini, maddi olanaklarını Hristiyanlığın ve insanlığın hizmetine sunduğu yer olarak, dünyada her geçen gün daha çok insan tarafından tanınmakta ve daha çok insan tarafından ziyaret edilmektedir.

Zaten antik metinlerde Myra, "myrr" bitkisi ile üç kez kutsanmış kent olarak anılmaktadır.

Antik dönemde Likya bölgesinde yer alan ve kıyı kentlerinden biri olan Myra'nın gerek limanı, gerekse coğrafi konumu nedeniyle deniz yolu üzerinde olması onun sıklıkla önemli tarihi ve dini kişiler tarafından ziyaret edilmesini olanaklı kılmıştır. Buna ek olarak, Myra'nın o dönemde dini bir metropol olması, bir uğrak yeri olması, Roma imparatorları ve ünlü kişiler nezdinde gün geçtikçe daha çok tanınmasını sağlamıştır.

Myra, Anadolu'da ilk kez toplanan I. İznik konsülünde piskoposluk düzeyinde temsil edilerek dini bakımdan da önemli yerini almıştır. Bu kutsal görevi de Myra adına Aziz Nicholas üstlenmiştir.

Santa Claus (Aziz Nicholas), çocukların, evlenmemiş genç kızların ve denizcilerin koruyucusu olmak sıfatları nedeniyle geniş halk kitleleri üzerinde büyük bir

sempati kazanmıştır. Herkes onda kendisinden bir parça bulmuş, onu sevip saymıştır.

Hristiyanlık dini gittikçe yayılarak daha çok sayıda insanın dini duygularına egemen olunca, Myra'nın da diğer kutsal ya da dini öneme haiz yerler gibi önemi artmıştır.

Noel Baba, ölümünden hemen sonra bir aziz mertebesine çıkartılarak, din adamları ve dine hizmet eden insanlar arasında hümanist (insansever) görüşleri ile seçkin bir yere sahip olmuştur.

Zaten bir Anadolu olarak bu işin özünde hümanizma (insan sevgisi) vardır. Noel Baba, kendisini yetiştirirken etkilendiği felsefeyi, insan sevgisini, yardımseverliği, hümanizmayı kişiliğinde özümsemekle kalmamış, onu yine aynı topraklarda doğup büyüüp yetişen sonraki kuşakların yetişmesinde adeta bir yapı malzemesi gibi kullanmıştır.

Bu uğurda yani barışa, insanlığa, kardeşliğe katkı uğrunda bir ömür tüketmiştir. Bir ölüp, düşünceleri ile bin kere yeniden dirilmiştir.

Noel Baba felsefesi, onun barışçı anlayışı ve evrensel düşüncesi Myra'dan dalga dalga yayılarak o zamanki Bizans'ın başkenti olan Konstantinopolis'e yani günümüzün Avrupa kültür başkenti İstanbul'a kadar gelerek, buradan gerek kiliseler ve gezginler, gerekse dindarlar aracılığı ile doğu Avrupa'ya kadar yayılmıştır. Bu sayede evrensel bir kişilik haline gelmiştir.

Noel Baba, hümanizması, barışseverliği ile Hristiyan dünyanın özellikle Ortodokslardan her yerde takdir gören, sevilen sayılan bir azizi olmayı başarmıştır. Üstün kişiliği ve nitelikleri ile bunu da haketmiştir Noel Baba.

Şarap Tanrısı Dionysos, Grek Mitolojisi'ne bir Anadolu'lu olarak sonradan nasıl girmeyi başarmışsa, Santa Claus da ölümünden çok çok sonra 1087 yılının 7 Nisan günü İtalya'nın Bari şehrinden gelen denizcilerin Noel Baba Kilisesi'nde bulunan mermer lahtını kırarak kemiklerini İtalya'ya kaçırmamasından sonra, Batı dünyasına girmeyi ve ününü perçinlemeyi başarmıştır.

İşte bu tarihten sonra Santa Claus, bugünkü yaygın biçimiyle "Saint Nicholas" adıyla ünlenmeye ve "Noel Baba" olarak saygı görmeye başlamıştır.

Myra'da (Demre) bulunan ve lahti kırılarak kemikleri Bari'ye taşınan Saint Nicholas adına orada da bir kilise inşa edilerek ve tıpkı Myra kentinde olduğu gibi Bari'de de bir Saint Nicholas kültü (tapınma yeri) oluşturulmuştur.

Bu kült, o dönemde ve sonrasında Avrupa'da çok geniş yankı uyandırmıştır. Aziz Nicholas'ın insanlar arasında dil, din, renk farkı gözetmeyen insancıl düşünceleri ve davranışları, bıkmadan usanmadan insanları Tanrı yoluna çağıran mesajları, bilge kişiliği ve yardımseverliği onun birçok Avrupa ülkesinde ve Hristiyan ülkede koruyucu azizlerden biri olarak kabul edilmesine vesile olmuştur.

Koruyucu aziz olması nedeni ile birçok deniz ve nehir kıyısına kurulmuş sahil şehri ve kasaba, Aziz Nicholas'ı kentlerinin, kasabalarının koruyucu azizi olarak seçmişlerdir. Bunu ilk kez kabul edip uygulamaya koyan şehirler İtalya'nın Bari ve Venedik şehirleri olmuştur. Bu arada birçok Avrupa ülkesi de Saint Nicholas'ı koruyucu aziz olarak kabul etmişlerdir. Bu ülkeler arasında başta Rusya ve Yunanistan olmak üzere Fransa ve Belçika, özellikle Normandiya ve Loren bölgelerinde Avusturya ve Al-

many gibi ülkeler sayılabilir.

Sevgi ve saygı üstüne kurulu olan Aziz Nicholas felsefesi, her geçen günle birlikte daha çok kökleşerek günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Bu köklü kişilik zaman içinde hemen bütün Hristiyan topluluklarında ve günümüzde de bütün dünyada ve bütün inananlar arasında Noel Baba kişiliğiyle özdeşleşerek belleklere silinmeyecek şekilde sevimli tonton bir kişilik olarak kazanmıştır.

Aslında Noel, Hristiyanların değişik mezheplerinin birbirine yakın ama değişik zamanlarda kutladıkları 4. derece bir yortu, bir dini bayramdır. İsevier (Hristiyanlar, Hazreti İsa'ya inananlar), bunu 25 Aralıkta; Protestanlar ya da Ortodokslar 6 Ocak'ta İsa'nın doğum günü olarak kutlamaktadırlar.

Noel'le özdeşleşen Noel Baba, sevgi dolu tavırları ve babacan kişiliği ile bu bağlantının doğal sonucu olarak evrensel bir özellik kazanmıştır. Adeta anonimleşmiş ve her kültürün bir parçası haline gelmiştir. Zamanla, herkes ya da hemen her toplum Noel Baba'yı kendinden saymış, benlenmiştir. Onun Anadolu kökenli olduğunu unutmuş, ailenin büyüğü yerine koymuştur.

6 Aralık ve 28 Aralık günleri de Hristiyan topluluklarında İsa'nın doğumundan üç gün sonra katledilen çocukların anısına "Saint Nicholas Günleri" diye adlandırılmaktadır. Noel Baba, aynı zamanda dünyadaki bütün masum çocukların da koruyucusudur. Çocukları sevindirmek için Noel gecesi bacadan bacaya dolaşması ve sırtında taşıdığı torbayla hediye dağıtması geleneği işte bu çocuk katliamından sonraki dönemde başlamıştır.

Aziz Nicholas, yaşadığı dönemde sayısız mucizeler göstermiş bir din ulusudur aynı zamanda. Kilise yıkıntısından çıkması, üç kıza

başlık parası temini, çılgınca kabaran denizi sakinleştirilmesi, bebekken tuttuğu Cuma orucu, daha üç günlük bebekken ayağa kalkması ve kıtlıkta buğday temini ve ambarları erzak dolu gemilerin durumu, üç genç çocuğun katli ve diğerleri gibi. Şimdi onun bu birbirinden gizemli mucizelerini sırasıyla ve kısaca anımsayalım:

Kilise Yıkıntısının Arasından Sağ Salim Çıkması

Aziz Nicholas gençlik döneminde bir kilise inşaatında çalışmaktadır. İnşa edilmekte olan kilisenin duvarı aniden çöker ve Aziz Nicholas yıkıntının altında kalır. Annesi bu durumu görür ve bağırırmaya çağırırmaya başlar. Çok geçmedem Aziz Nicholas yıkıntıların arasından üstünü başını temizleyerek çıkar. Tek bir kılı bile zarar görmemiştir. Bu bir mucizedir.

Üç Fakir Kız Kardeşe Başlık Parası Temini

Eskiden kızların evlenebilmeleri için erkek tarafına başlık parası (drahoma) verme adeti vardı. Noel Baba'nın yolu üzerinde bulunan ve her gün ibadet için kiliseye giderken gelip geçtiği yolun kenarında küçük bir ev vardı. İçinde de üç kardeş yaşıyordu yokluk yoksulluk içinde. Yaşları evlenme çağına gelmiş olmasına rağmen, genç kızlar başlık paraları olmadığı için bir türlü evlenemiyorlardı.

Bu kız kardeşler, bir gün evde oturup, aralarında evlilik konusunu konuşurlarken, birden en büyük kız kardeş şöyle dedi:

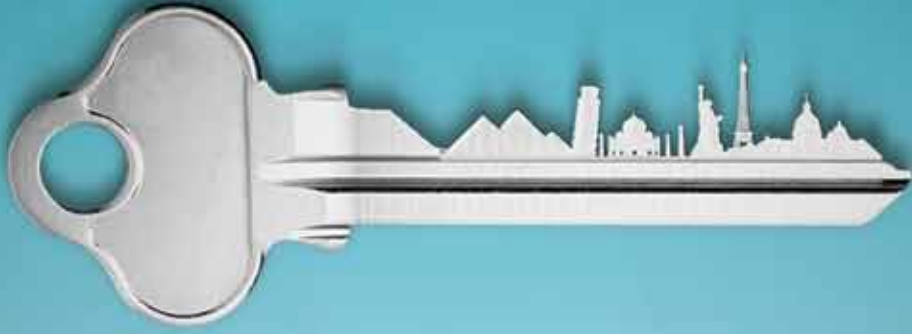
- Kızlar, ben yarın pazara gidip, vücudumu satacağım ve kazandığım para ile ortanca kardeşimi evlendireceğim.

O sırada yoldan geçmekte olan Noel Baba, pencerenin de açık olması nedeniyle kızlar arasında

GAYRİMENKULDE ULUSLARARASI DENEYİM

Her türlü yurt içi ve dışı emlak alım-satım işlemlerinizde en büyük yardımcınız.
Müşteriye özel çalışmalar; projelendirmeler, finansal analizler, yatırım raporları...
Hem de kendi dillerinde.

Farkın ve Güvenin Adresi

estate-ant
Property Investment & Construction Company

Tel: 242 322 5250 | Faks: 242 322 2440 | E-mail: info@estate-ant.com

www.estate-ant.com

geçen bu konuşmayı üzümlere dinledi ve vakit geçirmeden cebinde bulunan para dolu keseyi açık pencereden içeri attı ve derhal ortadan kayboldu. Para dolu keseyi bulan kızlar aralarında hemen bir değerlendirme yaptılar. Bu para ile en büyük kız başlık parasını ödeyerek o yıl içinde evlendi. Ertesi yıl yine aynı tarihte Noel Baba yine aynı pencereden içeri bir kese daha para attı. Bununla da ortanca kız kardeş evlendi. Ertesi yıl yine aynı tarihte atılan para dolu kese ile de üçüncü ve en küçük kız kardeş evlendi.

Bölgenin yerlileri, Noel Baba'nın bu armağan verme geleneği böyle başlamış ve daha sonradan çocuklar başta olmak üzere giderek yaygınlaşmıştır, derler.

Çılgınca Kabaran Denizin Sakinleştirilmesi

Açık denize limanı bulunan Myra, zaman zaman denizin hırçınlaşması ve kabarması, dalgaların denizi ve kıyıyı dövmesi sonucu zaman zaman denizcilere ve gemilere zor zamanlar yaşatmıştır. Böyle bir durumda başı sıkışan denizciler, her seferinde denizlerin koruyucu azizi olan Noel Baba'dan yardım istemişlerdir.

Denizcilerden gelen bu yardım talebi üzerine Noel Baba, üzerinde bulunan hırkanın etek uçlarını denize daldırarak, hırkanın ucunun denize dalmasıyla birlikte ne hikmettense deniz bir anda sakinleşmiş, fırtına anında dinmiş ve adeta bir çarşaf görüntüsü almıştır. O gün bugündür denizcilerin denizde ne zaman başları sıkışsa ve ne zaman denizin ortasında iken hava bozsa ve bir fırtına patlasa, Noel Baba'nın bir resmini denize sokmak ve ondan yardım istemek bir adet halini almıştır.

Bu gün bile birçok Doğu Akdeniz'e kıyısı bulunan ülkede de-

nizciler, birbirlerine iyi bir deniz yolculuğu dileycekleri zaman

-“*Sen Nicholas yardımcınız olsun! Sizi Sen Nikolas esirgesin (korusun)! Dümeninizi Sen Nicholas tutsun!*” derler.

Bebekken Cuma Orucu Tutması

Eskiden yetişkin ve dindar insanlar, Cuma günleri hiç bir şey yemez ve oruç tutarlardı. Bu günlerde Noel Baba'da daha meme çocuğu olmasına ve annesini emmesine rağmen hiç meme emmez, o da bir tıpkı bir yetişkin gibi bir çeşit oruç tutardı.

Daha Üç Günlük Bebekken Ayağa Kalkması

Her hangi bir normal çocuğun bebekliğinde ayağa kalkıp taytay durabilmesi ya da basit adımlar atıp yürüebilmesi için en az 8-10 ay gibi bir zamana ihtiyacı vardır. Noel Baba, daha bir kaç günlük bebekken bile, annesi kendisini yıkarken, banyo küvetinin içinde dikilip ayakta durabiliyordu. Bunu sıradan başka hiçbir çocuğun yapabilme olanağı yoktu.

Kıtlıkta Buğday Temini Ve Ambarları Erzak Dolu Gemiler

Bir zamanlar Myra'da kıtlık vardı. Bir gün Mısır'dan İstanbul'a hububat taşıyan gemiler, eksiklerini gidermek için Myra limanına yanaştılar. Gemilerin ambarları ağzına kadar hububat doluydu. Noel Baba, gemi kaptanlarını ikna ederek, kıtlıktan yakınan bölge halkı için erzak vermelerini sağladı. Anlaşmaya göre her gemi Myra'lı vatandaşlara 100 kilo buğday verecekti. Gemi kaptanları paylarına düşen oranda buğdayı ambarlarından çıkartarak, Myra halkına verdiler.

Verdikleri sözde duran kaptanlar, taahhüt ettikleri hububatları boşaltarak Myra'nın Andriake

limanından İstanbul'a gitmek üzere yola çıktılar. İstanbul'a vardıklarında, erzaklarını boşaltmak üzere gemilerin kaptanları ambar kapaklarını açınca birde ne görsünler, ambarlardaki buğday tek bir tane bile eksilmemiş, ambarlar eskisi gibi dolu olarak duruyordu. Noel Baba, mucizelerinden birini daha göstermişti.

Üç Genç Çocuğın Katli (Öldürülmesi)

Yine kıtlık ve açlığın Myra'da hüküm sürdüğü bir zamandı. Kentte herkes açlıktan kırılıyordu. Et bulmak bir dertti. Bir kasap üç küçük çocuğu bir gerekçe ile evine davet etmiş ve onları uyurken öldürmüştü ve etlerini satmak için parçalara ayırmıştı. Bunu duyan Santa Claus (Noel Baba) dosdoğru kasabın evine koşmuş ve çocukların parçalarını bir araya getirerek ve onları yeniden dirilterek, hayatlarını kurtarmıştı.

Noel Babanın Kişilik Özellikleri

Sevecen, yardımsever, güleç yüzlü, evrensel bir kişiliktir Noel Baba. Beyaz sakallı, tonton, her daim yardıma koşan, insancıl yönleri son derece gelişmiş biridir. Karşılıksız ve katışıksız sevgi ile özdeşleşmiştir kendisi. Bizden biridir, herkesten bir parçadır. Babacan kişiliği kendisinin tüm insanlarca sevilip sayılmasını sağlamıştır. Dünya çapındaki ününün altında da zaten, bu üstün insan nitelikleri yatmaktadır.

Başkalarının sorunlarını hep kendi sorunu sayıp, onların çözümünü için iki eli kanda olsa yardımcı olmak için üzerine düşen çabayı göstermiştir. Adaletsizliklere karşı daima tavır almış, yoksul, öksüz ve yetim çocukları, öğrencileri ve işçileri, genç kızları, özellikle deniz gezginlerini (seyyah) ve tutukluları koruması altına almıştır. Noel Baba, hep kimsesizlerin kimsesi olmuştur.

Eli açık, bonkör, insanların her fırsatta gönlünü alan, kalp kırmaktan hoşlanmayan, hamilik (korumacılık) ruhu gelişmiş birisidir Noel Baba. Evrensel ruhu ile bütün metinlere ve sanat eserlerine konu edilmiştir.

Bizans resimlerinde görkemli biri olarak karşımıza çıkar. Çoğu kez, altın sarısı, koyu kırmızı, mor ve mavi tonlar kullanılarak betimlenmiştir. Noel baba tasvirlerinde iki farklı biçim göze çarpar.

Yunan sanatında, Yunan piskoposu biçimde görülür. Üçlü haç işlemeli cübbe içinde görülür onu hep. Diğerlerinde elinde süslü bir haç veya kırbaç vardır. Noel Baba, hep ihtiyar, hep tonton ve hep sakallı biri olarak betimlenmiştir.

Noel Baba; Neşeli, sağlıklı, sevecen, kuletalı, başı bereli, sırtı torbalı olarak gösterilmiştir. Dördüncü yüzyıldan günümüze Noel baba, her Noel gecesi ev ev dolaşarak

yüzünde gülücüklerle herkese mutluluk dağıtmaktadır. Bütün dünyanın sevgisini üzerinde taşımaya devam etmektedir.

Bu toprakların çocuğu olan ve hemşerisi olmaktan gurur duyduğumuz Noel Baba'ya buradan selam olsun, ışıklar içinde uysun, diyoruz.

Noel Baba Kilisesi

Kuşkusuz antik Myra kentinin en önemli ve en iyi korunmuş antik yapılarından birisi Noel Baba Kilisesi'dir. Kilise bugün şehrin ortasında kalmıştır. Yaz kış hemen her gün binlerce yerli yabancı turist tarafından gezilmekte ve zaman zamanda kilise içinde değişik düzeyde din adamlarının katılımı ile dini ayinler düzenlenmektedir.

Noel Baba (Aziz Nicholas) MS 3. yüzyıl sonları ve 4. yüzyılın ilk yarısında yaşayan ve Myra'da (Demre) piskopos olarak görev yapıp 346 senesinde 65 yaşlarında iken Demre'de ölen, etrafındaki herkese sevecen davranıp yardımcı olmak için elinden geleni yapan bir Hristiyan azizidir. Dünyada Noel Baba adıyla ayırimsız herkesten saygı görmektedir.

Ölümünden sonra mezarının bulunduğu yere adını taşıyan bir kilise yaptırılmıştır. Noel Baba Kilisesi, 1087 senesinde İtalya'nın Bari kentinden gelen gemiciler tarafından soyulmuş ve Noel Baba'nın kemikleri Bari kentine kaçırılmıştır. Acele içinde davranan İtalyan gemiciler kemiklerden bir kısmını kırdıkları lahtin içinde unutmuşlardır. Bugün Antalya müzesinde teşhir edilen kemikler işte bu kemiklerdir. Daha sonraki dönemlerde Noel Baba Kilisesi genişletilmiş, zaman zaman yeniden yapılmış, binaya eklemeler yapılmış ve defalarca onarılarak bugünkü konumuna getirilmiştir.

Kilisenin iyi korunmuş durumda günümüze erişmesinin nedeni yüzyıllarca toprak altında doku-nulmadan kalmış olmasıdır. Kilise içinde bulunan freskler ve taban mozaikleri çok iyi durumdadır. Aziz Nicholas'a ait olduğu söylenen mezar da mermerden yapılmış üzerinde bir kapağı bulunan bir lahittir. Bu lahit, kilise duvarlarından birinin içine yerleştirilmiş durumdadır. Noel Baba Kilisesi Anadolu'da inanç turizminin önemli halkalarından birini oluşturmakta ve yaz kış her gün binlerce yerli yabancı turist tarafından büyük ilgiyle gezilmektedir.

Bir ucu çapa biçiminde bir haç kabartması (Noel Baba Kilisesi), Fotoğraf: Yavuz Ali Sakarya

Noel Baba Patara'da doğup, Xanthos'ta piskoposluk eğitimini tamamlayıp, Myra'da çalışmaya başladıktan sonra, bulunduğu yerde yani Myra'da dördüncü yüzyılda Hristiyanlık dininin yayılması ve dini örgütlenmenin tamamlanması ve Myra kentinin sosyal ve dini bakımlardan kalkınması için çaba göstermiştir.

Kilise Noel Baba'nın MS 346 (343?) senesinde Myra'da ölümünden sonra onun anısına yapılmış olmasına rağmen, bunu kanıtlayacak bir yazı bir belge bugüne kadar ele geçirilememiştir. Yapılan kazılar ve başvurulacak kaynaklar burada kilisenin bulunduğu yerde kesinlikle 6. yüzyılda bir kilise bulunduğunu göstermektedir. MS 565 senesinde Archimandrit Nicolaus tarafından kaleme alınan bir kitapta da bu kilisenin varlığından söz edilmektedir. Sadece kilisenin varlığı değil, aynı zamanda mimari özelliklerine de aynı kitapta ayrıntılı olarak değinilmektedir. Bugün ziyaret ettiğimiz ya da turistleri gezdirdiğimiz kilise aslında MS sekizinci yüzyılda inşa edilmiştir. Kilisenin bulunduğu yer ve antik Myra kenti bin yılı geçkin zaman önce deniz kıyısında iken bugün denizin çekilmesi, antik Demre nehrinin getirdiği alüvyonların denizi doldurması gibi nedenlerle bir kaç kilometre denizden içerde kalmıştır.

Arapların ve Hristiyanların zaman zaman bölgeye yaptığı akınlar, ya inanç ayrılığı ya da aşırı sevgi nedeniyle kiliseye çok zarar vermiştir. Arap akınları sırasında birçok mezar kırılıp soyulmuş ve büyük maddi zararlara uğratılmışlardır. 1087 senesinde İtalya'nın Bari kentinden gelen denizciler, Noel Baba'nın lahtinin bulunduğu yeri keşfetmiş, lahti kırarak, içinden çıkardıkları kemikleri büyük bir acele içinde İtalya'ya Bari kentine kaçırmışlardır.

Acele ile kaçarlarken lahit içinde unuttukları Noel Baba'ya ait bazı çene kemikleri ve dişler bugün Antalya Müzesi'nde büyük önem verilerek özel muhafazalar içinde ve gerekli açıklamalar yapılarak korunmakta ve sergilenmektedir. Noel Baba Kilisesi, bu kaçma kovalamaca ortamında büyük ölçüde tahribata uğramıştır. 11. yüzyılda büyük bir restorasyondan geçirilerek hem yenilenmiş, hem de genişletilmiştir. Bugün kilisenin girişinde bulunan renkli taşlardan oluşmuş ve geometrik motifler içeren mozaikler (opus sectile) hep bu yüzyılda yapılan restorasyondan kalmadır.

Son Söz

Biliyorsunuz insanoğluna ateşi Prometheus armağan etmiş ve bunun bedelini büyük işken-

celerle ödemiştir. Dünya ve insanoğlu ateşle tanışalı beri Olimpos'ta, Çıralı'da (Yanartaş) bin yıllardır sönmeden yanan bir ateş var biliyorsunuz.

Bu yazı ile Likya'nın sonsuz ateşine, Anadolu kültürüne bir odun da hep beraber biz atalım istedik buradan.

Noel Baba'nın attığı barış ve kardeşlik tohumları bu topraklarda hiç eksilmesin. Giderek yayılarak genişlesin. Savaşın yerini sevgi alsın. Bu uygarlık ateşi hiç sönmesin, istedik.

Bu ateş, "Işık ülkesi Likya"nın sönmeyen uygarlık ateşidir. Binlerce yıldır yanmaya ve Anadolu'yu aydınlatmaya devam etmektedir. Öyle görünüyor ki, onun bu kutsal görevi binlerce yıl daha devam edecektir.

Bu toprağın insanları olarak, bize düşen görev de üzerinde oturduğumuz zenginliklere sahip çıkmak, katkı koymaktır.

Not: Bu yazının hazırlanmasında yer yer Suna-İnan Kıraç AKMED kitaplığında bulunan çeşitli başvuru kitaplarından ve kitaplarda yer alan fotoğraflardan yararlanılmıştır.

Noel Baba'nın kemikleri (Antalya Müzesi)
Fotoğraf: Ertuğrul Birol

Anıt (Demre)
Fotoğraf: Yavuz Ali Sakarya

Geometrik Motifler (opus sectile)
Fotoğraf: Yavuz Ali Sakarya

ANTALYA MERKEZ
244 36 26

SERİK ŞUBEMİZ
722 8 555

Eğitim Sart

TÜRKİYE BİZİ BAŞARIMIZLA TANIYOR

CENAP DÜZGÜN
DRSHNS

(0242) 244 36 26

CenapDüzgün.com.tr

Yaşama ve Ağaçlara Dair

Tuncay NEYİŞÇİ, Öğretim Üyesi

Bu yazıyı okumaya niyetlendiğiniz ve hatta başladığınız şu anda okumayı erteleyip saymaya başlamanızı rica edebilir miyim?

Bir'den başlayıp, kesintisiz bir milyar'a kadar sayacaksınız. Bunu ne sürede tamamlayabilirsiniz?

Milyarın Gizemi

Bilim insanları arasında dünyamızın bundan yaklaşık olarak 4,6 milyar yıl önce oluşmaya başladığı konusunda genel bir uzlaşma söz konusudur. Dünyamız çapları on binlerce ışık yılı ile ölçülen ve aralarında milyonlarca ışık yılı mesafe bulunan bir milyarın üzerindeki gökadadan (galaksi) oluşan Evren dikkate alındığında inanılmaz derecede küçük kalmaktadır. Ancak aynı dünya, çekirdeği ile onun etrafında dönen elektronları arasındaki oransal mesafenin dünyamız ile güneş arasındaki oransal mesafeye (hatırlayınız, güneşten yola çıkan bir ışık dünyamıza ancak 8 dakika sonra ulaşabilmektedir) eşit olan atom ile karşılaştırıldığında inanılmaz derecede büyük görünmektedir. İşte tam da bu nedenle ünlü İngiliz

bilim adamı Hawkins dünyanın ve insanın gerçek önemi ya da önemsizliğine dikkat çekmektedir. Bu sonsuz büyüklük ile sonsuz küçüklük arasında dünyamızın ya da insanın cürümü ne olabilir ki!

Yukarıdaki sorunun amacı da kolaylıkla telaffuz ettiğimiz sayıların ifade ettikleri büyüklükleri kavrayabilmemize yardımcı olmak.

Henüz saymaya devam edenlere bu sevdadan vazgeçmelerini öneririm, çünkü her saniye bir sayı saymanız durumunda bile, bu işlemi 33 (otuz üç) yıldan (365 gün) önce bitiremeyeceğinizi hatırlatalım. Böyle bir sonuç bekliyor muydunuz?

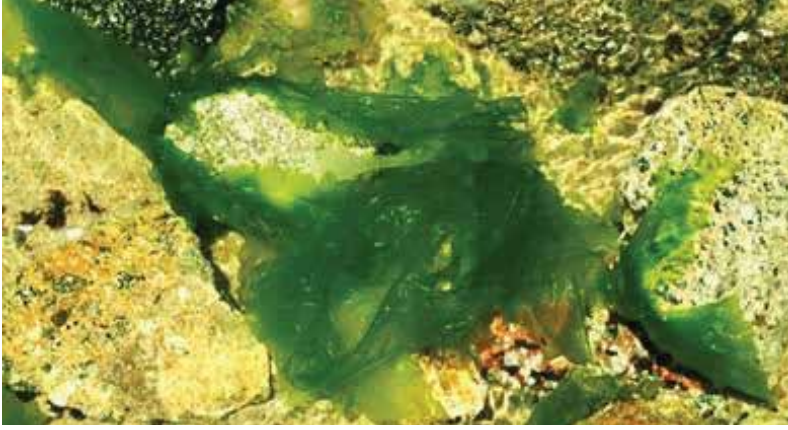
İlk gününden bugüne dünyanızda olup bitenleri karşılaştırmalı olarak kavrayabilmemize yardımcı olmak amacıyla dünyamızın yaşı olan 4,6 milyar yıl 365'e bölünerek her gün 12,6 milyon yıla tekabül eden bir "Dünya Tarihi Takvimi" oluşturulmuştur. Bu takvime göre dünyamız ilk canlıları (tek hücreli) ile ancak nisan ayında tanışabilmiştir. Mikroskop yardımı olmadan görülebilecek canlıların (çok hücreliler) sahne alması ise 11. Ayın, yani kasım ayının ortalarını bulmuş bunu 7 Aralık'ta tohumlu bitkiler (çam, ladin, sedir vb), 9 Aralık'ta sürüngenler, 15 Aralık'ta

dinozorlar, 16 Aralık'ta memeliler, 24 Aralık'ta çiçekli bitkilerin (meşe, kayın, vb) sahne alması izlemiştir. Tüm kültürel, ekonomik, sosyal ve ekolojik etkileriyle insanın sahneye çıkışı yıl sonundan ancak 3 saat öncesine, yani yeni yıl kutlamalarının başladığı saatlere denk gelir. Bir başka anlatımla, insana ilişkin her şey 525 600 dakikalık bir yılın ancak son 180 dakikası ve özellikle de son birkaç saniyesi içinde olup bitmiştir. Şimdi dünyamıza ve de kendimize bir başka gözle bakabiliriz.

Yaşamın Kökeni; Mavi-Yeşil Algler

Yaşam yaklaşık 3 milyar yıl önce ilkel okyanuslarda başladı ve mavi-yeşil alglerin (siyanobakter) fotosentezi keşfetmeleriyle olağanüstü bir gelişim gösterdi. Bilim, bundan yaklaşık üç milyar yıl öncesine, klorofilli, fotosentez yapabilen mavi-yeşil algler sahne alıncaya kadar, yer kürenin çevresinde temelde karbondioksit olmak üzere azot, su, birazda metan ve amonyaktan oluşan kalın, gri renkli ve hemen hiç oksijen içermeyen bir atmosfer bulunduğunu söylüyor. Atmosferdeki yüksek karbondioksit oranı, günümüzde de ileri sürüldüğü gibi, sera etkisi yapıyor ve sıcaklığı artırarak bu suyun ancak buhar halinde bulunmasına izin veriyordu.

Yeryüzündeki canlıların tümünün varlıklarını borçlu olduğu mavi-yeşil alglerin milyarlarca yıl sabır ve inatla atmosferimize pompaladığı oksijen biryanda bize yaşamı armağan ederken, öte yanda oksijensiz ortamda yaşayabilen (anaerob) canlıların nerede ise tümüyle ortadan kalkmasına, bir tür soykırımına, neden olmuştur. Atmosfere oksijen pompalama dünyamızın yaşadığı ilk küresel hava kirliliği sorunu olarak kabul edilebilir. Şimdilerde insanın

Mavi - Yeşil Alg

Denizden Karaya, Algden Ağaca

Yaklaşık iki milyar yıl boyunca atmosfere pompalanan oksijen güneş ışığını çözerek gökyüzünün mavi görünümünü sağladığı gibi canlıları şiddetli mor ötesi ışınların parçalayıcı etkisinden koruyan ozon tabakasının oluşumuna da yol açtı. Yaşam tarihinin ilk iki milyar yılının egemen türü olan mavi-yeşil alglerin karaya çıkmaları da ozon tabakasının (kalkanının) oluşmasıyla mümkün olabilmıştır. Karaya çıkıştan on milyon yıl sonra, bir başka ifade ile günümüzden yaklaşık 420 milyon yıl önce, ilk ağaçsı bitkiler yeryüzünde boy göstermeye başladı. İlk gerçek ağaçların ortaya çıkması için 40 milyon yılın geçmesi gerekmiştir.

Çam, servi, ladin gibi tanıdık ağaçların da dahil olduğu kozalaklı bitkiler günümüzden yaklaşık 280 milyon yıl önce ortaya çıktılar ve kısa sürede dünyaya egemen oldular. Günümüzden yaklaşık 100 milyon yıl önce de, meşe, kayın, çınar gibi dostlarımızın ait olduğu çiçekli bitkiler botanikçileri de şaşırtan bir hızla yerküreyi istila ettiler.

Gelin bu girişten sonra ağaçlar konusunda birkaç ilginç konuya değinelim.

Ağaçlar Neden Yürümez?

Ağaçlar ya da daha genel bir ifade ile bitkiler neden hareket etmezler? Bu soru hemen hepimizin aklını kurcalamıştır. Ağaçlar dahil tüm bitkiler toprak ve atmosferden aldıkları maddeleri güneş enerjisi ile işleyerek besin maddesine dönüştürebilirler. Ne güneş enerjisine ne suya ve ne de besin maddelerine ulaşmak için hareket etmek zorunda olmadıklarından hareket etmelerine de gerek yoktur. Kökleriyle topraktaki su ve besin maddelerine, yapraklarıyla atmosferdeki güneş enerjisi ve CO₂'ye kolaylıkla ulaşabilirler. Bir tavşan ya da tilki ile meşe ağacı

atmosferin bileşimini hızla değiştirmekle, karbondioksit miktarını artırmakla suçlanıyor olması tarihin tekerrürü olarak algılanabilir mi acaba?

Ancak, asıl ilginç olan, aradan geçmiş yaklaşık 3 milyar yıla karşın yaşamın kökenini oluşturan mavi-yeşil algleri ilk günkü (3 milyar yıl önceki) halleriyle nemli ortamlarda toprak ya da su yüzeylerinde sümüksü yeşil lekeler olarak görme şansına sahip oluşumuzdur. Hiç bir değişim (evrim) göstermeden günümüze ulaşan bu çok yaşlı atalarımız ortaya çıktıkları ilk günden başlayarak dünyamızı önemli ölçüde değiştirmişlerdir.

Toros Dağları da, Otomobil de Alglerin Armağanı

Üretmeye başladıkları oksijen, okyanuslarda çözünmüş olarak bol miktarda bulunan kalsiyumun oksitlenmesine ve bunun yine atmosferde bol miktarda bulunan karbondioksitle birleşerek

kireçtaşı halinde çökmesine yol açtığı gibi, demir ve silikatları da oksitleyerek tortul kayalar olarak okyanus tabanında istiflenmelerine de neden olmuştur.

Kireçtaşı oluşumu bir yandan atmosferdeki karbondioksit miktarının büyük ölçüde tüketilmesini sağlayarak (sera etkisini azaltarak) sıcaklığın düşmesi, su buharının yağmura dönüşmesi ve sonuçta okyanusların genişlemesi olaylarını tetiklerken diğer yandan da çevremizdeki Toros Dağları'nın oluşum malzemesini hazırlamıştır.

Günümüzden yaklaşık 2,5 milyar yıl önce oksitlenerek çökelmeye başlayan demirin miktarı 500 milyon yılda 640 milyar tona ulaşmış ve günümüz demir-çelik sanayinin ham maddesini oluşturan demir madenlerini oluşturmıştır. Üzerlerinde tüm bitki ve hayvan çeşitliliği ile Toros Dağları gibi son model otomobillerimiz de varlıklarını bir bakteriye, mavi-yeşil alge borçludurlar.

arasındaki en önemli fark bu olgudan kaynaklanmaktadır. Yaşamını sürdürebilmek için tavşanın havucu, tilkinin tavşanı arayıp bulma zorunluluğu bu canlıların hareket yeteneği geliştirmelerine neden olmuştur. Yanlış anlaşılmasın, hayvanlar ayakları olduğu için yürümüyorlar; yürümek, hareket etme zorunda oluşları ayakların ortaya çıkmasına (evrim yoluyla) neden olmuştur.

Yaşamını sürdürebilmek için tavşan havucun, tilki tavşanın yaşamına son vermek yani onu yemek zorundadır. Havuç ise yaşamını sürdürmek için bir başka cana kıymak zorunda değildir. Ağaçlar ya da daha geniş bir ifade ile bitkiler dünyamızın başka yaşamları yok etmeden yaşamlarını sürdürebilen yegane canlılarıdır.

Ağaçların Gözü Var mıdır?

Diğer canlılarla ağaçlar, yani bitkiler arasında sözü edilebilecek en büyük farklılıklardan biri ile ilgili bir başka önemli soru, tavşanın havuca ya da tilkinin tavşana ulaşabilmesi için ayakların yeterli olup olamayacağıdır. Hem tavşanın hem de tilkinin ayaklara olduğu kadar göze de ihtiyacı vardır. Ağaçlar hareket etmedikleri için göze de ihtiyaç duymazlar.

Bilindiği gibi, bitkiler klorofil yardımıyla fotosentez olarak adlandırılan bir işlemle topraktan aldıkları su ve besin maddeleri ile atmosferden aldıkları CO₂'yi güneş enerjisinden yararlanarak glikoza yani otoburdan etobura tüm canlılara hayat veren besin maddelerine dönüştürürler. Yaprağa yeşil rengini veren ve güneş ışığına duyarlı klorofil bitkiler ve hayvanlar için gerekli olan besin maddesini üretir. Hayvanlar, üretilmiş bu besin maddelerine yine güneş ışığına duyarlı gözlerini kullanarak ulaşırlar.

Dikkatli okuyucular yaprak ile göz arasındaki ortak paydayı fark etmişlerdir. Güneş ışığına duyarlı

ve beslenme ile ilgili olmak. Işığı duyarlı klorofil göze giden uzun evrim yolunun ilk yapı taşıdır. Bir başka ifade ile gözümüz organik bir yapı olarak, klorofilden başlayarak yaklaşık üç milyar yıllık bir evrim yolunu kat etmek zorunda kalmıştır. Bitkiler kendileri göremeseler de göze giden evrim yolunun ilk taşıyı koymuşlardır.

En ... Canlılar

Dünyanın en yaşlı, en boylu, en ağır canlıları nelerdir?

Dünyanın en yaşlı canlı varlığı ağaçtır hiç kuşkusuz. En yaşlı ağacın yaşını tahmin etmeye çalışın bakalım. 500 mü? Bin mi? Bin beş yüz mü? Hayır bilemediniz.

2000? Türkiye'de bugün için bilinen en yaşlı ağacın, Antalya Finike'de ikamet eden bir sedir ağacının yaşı bu.

Dünyanın halen yaşamını sürdürmekte olan en yaşlı canlısı, Amerika'da bir çam ağacıdır. Bu çam ağacı İsa'dan tam 3600 yıl önce bir kahve çekirdeği kadar küçük bir tohumun çimlenmesi sonucu yaşama şansı buldu.

Bugün bu kısa boylu çam ağacı 5600 küsuruncu yaş gününü kutlamaya hazırlanıyor. Ortalama insan ömrü 80 yıl olarak kabul edilse - ki Japonya'da kadınların ortalama ömrü 83 yıl civarındadır - nerede ise 58 kuşağa karşı gelir bu yaş. "Allah sevdiği kullarına ağaç kadar uzun ömür versin!" demekten başka ne gelir elden.

Peki, dünyanın yaşayan en boylu canlıları nelerdir?

Aklınıza ilk gelebilecek bir zürafanın boyu ancak 6 m kadardır. Yine Amerika'nın Kaliforniya Eyaleti'nde yaşayan Sekoya ağaçlarının boyu 112 metrenin üzerinde çapları ise 10 metreye yakındır. Bu boy otuz beş katlı bir apartmanın yüksekliğine, çap ise

iki gidiş ve iki geliş olan bir yolun genişliğine eşittir. Bir başka biçimde tanımlamak gerekirse; 'içinden otoban geçen gökdelen ağaç' deyimini kullanabiliriz. Ancak kayıtlarda 140 metrenin üzerinde, yani 45 katlı bir gökdelen boyunda ağaç boyları da bulunmaktadır ve Avustralya'da kesilmiş bir okalip-tus ağacına aittir.

Dünyanın en ağır canlıları da ağaçlardır. Hepimizin bildiği en ağır hayvan olan mavi balinaların en irisi 50 ton bile gelmez. Ancak dünyanın yaşayan en ağır canlıları olan sekoya ağaçları 20 mavi balınaya eşdeğer olan bin ton ağırlığındadır. Bu ağırlık her biri 40 tonluk 25 TIR'la ancak taşınabilir. Kendisi ya da çoğunlukla olduğu gibi onlarcası anca bir gram gelebilen bir tohum dört bin yılda bu büyüklükte bir ağaca dönüşebilmektedir.

Ağaçların bir teyp ya da video kaseti gibi geçmişe dönük bilgi kaydettiklerini hiç duydunuz mu? Ağaçların her yıl oluşturdukları yıllık halkaların incelenmesi ile geçmiş yılların iklimi, orman yangını sıklıkları, atmosfer bileşimleri konularında önemli bilgilerin elde edilebildiğini biliyor muydunuz?

Bir tek normal büyüklükteki bir ağacın günde bin ton su tüketebildiğini, daha doğrusu topraktan alarak atmosfere verdiğinden haberinizi var mıydı?

Daha neler de neler. Sessiz ve hareketsiz duruşları aldatmasın sizi.

Bitkiler ve ağaçlar bir polisiye roman kadar sürükleyici, bir aşk romanı kadar duygulandırıcı ve bir macera romanı kadar nefes kesici özelliklere sahiptirler.

Keşfedilmeyi bekliyorlar. Bir merak kıvılcımı bu keşif kapısının açılması ve soluk kesici serüvenin başlaması için yeterlidir. Açın ve girin!

*Akdeniz'in incisi
Antalya'da
Sunlight Residence ile
Konforlu Bir Yaşam
Sunuyor...*

Gürsu Mahallesi 322 Sokak
Villa İpek 16/5 ANTALYA
T: 0242 230 2953
F: 0242 230 2954
info@avrupainsaat.com

www.avrupainsaat.com

Dağ Turizmi

İsmet ÖZTÜRK, Rehber

"Dağlar öyle bir hayaldir ki ancak yaşanırsa gerçek olur" derler, dağlar üzerine hep şarkılarımız türkülerimiz deyişlerimiz ve ata sözlerimiz olmuştur. Biz de bu sözle yola çıkarak bir makale hazırlamak istedik.

Ülkemizin coğrafi yapısının %70'ini dağlar ve yaylalar oluşturur... Kültürümüzde her ne kadar dağcılık olmasada yaylacılık hep olmuştur. Geniş otlak ve meralarda yapılan hayvancılığın ülke ekonomisine katkısı çok büyüktür.

Bunun yanı sıra yükseklikleri üçbin metrenin üstünde olan dağ ve yaylalarımızda dağ turizmi için çok elverişli doğal güzellikleri olan sayısız yerler vardır.

Bölgelere ayırırsak Doğu Karadeniz dağları üzerinde Kaçkar Dağları, Toros dağları üzerinde Aladağlar, orta Toroslarda Bolkar Dağları, Antalya civarında Bey Dağları...

Bu sıradağların yanı sıra ülkemizde volkanik dağlarımızda vardır. Bunların başında 5165 metre yüksekliği ile Ağrı dağı-

mız gelir. Erciyes 3917 metre, Süphan Dağı 4056 metre, Hasan Dağı 3268 metre ve daha birçok irili ufaklı zirvelere ev sahipliği yapan dağ turizmine katkısı olan doğal güzelliğe sahip dağlarımız mevcut olup bunlardan yeterince yararlanılmamaktadır.

Bu kadar potansiyele sahip bir ülkeyiz, peki dağlarımız turizme nasıl açılmıştır? Nerede nasıl başlamıştır? Ülkemizde hangi dağlarımız dağ turizmine uygundur ya da fazla talep vardır. Biraz da bunları ele alarak konuyu açmaya çalışalım.

Ülkemizde Dağ Turizmine gerçek anlamda ilgi, 1982 yılında Ağrı Dağı'nda Nuhun Gemisi'ni arama faaliyetleri ile başlamıştır... Amerikalı Astronot James Irwin'nin Ağrı Dağı'nda arama izni almasıyla o zamana kadar yabancı dağcıların tırmanışına kapalı olan Ağrı Dağı tırmanışlarına açılmış, ta ki 1990'lı yıllara kadarda çok yoğun bir şekilde bu ilgi sürmüş ve hala da sürmektedir. Öyle ki, o yıllarda

bir sezonda Ağrı'ya tırmanan yabancı sayısı 11.000'lere varmıştır... Daha sonra tekrar düşüş göstermeye başlamıştır. 1992'de dağ tekrar güvenlik nedeni ile tırmanışlara kapatılmıştır. Ancak yerli dağcılara her hangi bir kısıtlama getirilmemiştir. 2000'li yıllara kadar turizm amaçlı tırmanışlara kapalı olan Ağrı Dağı tekrar açılmış olup izne tabii dağlar için gerekli olan izin işlemlerini yerine getiren tüm yabancı dağcılar izin alarak tırmanışlara katılabilmektedirler. Genelde izin işlemleri, dağ turizmiyle uğraşan acentalar tarafından alınmaktadır. İzinler genelde yirmi gün ya da bir aylık bir zaman içerisinde alınabilmektedir. En uygun sezon olarak Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları uygun olmaktadır. Ve sezon son birkaç yıldan beri bu aylarda oldukça yoğun geçmektedir. Yaz aylarında yapılan tırmanışlara birde Mart ve Nisan aylarında kayaklı turlar da düzenlenmekte olup bu turlarda oldukça ilgi çekmektedirler.

Ağrı Dağı, Fotoğraf: İsmet Öztürk

500 Metreden Ağrı Dağı'nın Gölgesi, Fotoğraf: İsmet Öztürk

Bunun yanı sıra ülkemizdeki diğer dağlarımıza da oldukça talep vardır. Özellikle Niğde, Kayseri illeri sınırında bulunan Aladağlar ve Artvin, Rize arasında bulunan Kaçkar Dağları en çok istenen bölgeler arasında ilk sırayı almaktadırlar. Trans Kaçkar ve Trans Toros diye adlandırılan dağ geçişli birer haftalık bu turlar gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında çok tutulmaktadır.

Elbette dağ turları diğer kültürel turlardan daha çok yorucu ve emek isteyen turlardır. Ağrı Dağı'nda ve diğer dağlarda, gelen konuklara tüm servis ve hizmetler dağ şartlarında doğal ortamda verilmektedir. Yeme-içme ve konaklama gibi tüm servisler çadırlarda yapılmaktadır. Taşıma ve kamp alanlarına çıkarılması gerekli tüm lojistik destek at, ya da katırlarla yapılmaktadır.

Bu hizmetler verilirken üç bin metrede ana kampta, dört bin metrede ikinci kampta mutfak çadırları kurulmakta, profesyonel ahçılar her türlü yemeği yapmaktadırlar. Sabah kahvaltısı, öğle yemeği, akşam yemeği gibi tüm öğünlerde gelen konukların gönül rahatlığıyla yiyebileceği çeşitleri sunmaktalar.

4200 m Dağcılar, Fotoğraf: İsmet Öztürk

4200 m Kampı, Fotoğraf: İsmet Öztürk

Birkaç saatlik yürüyüşlerde aklimatizasyon ağırlıklı çevre gezileri yapılmakta bu yürüyüşler sayesinde dağa gelen konukların dağ ortamına ve yüksek irtifaya daha kısa bir dönemde alışmaları sağlanmakta ve onların yapılacak zirve tırmanışına daha sağlıklı, dinç olarak hazır olmaları, çay sohbetlerinde dağa nasıl tırmanılacağı, eğer gerekirse teknik malzemelerin kullanımı, hava şartlarının kötü olması durumunda

neler yapılacağı, tırmanışın kaç saat süreceği, olabilecek teknik zorluklar tek tek anlatılır...

Dağ turları anlatıldığı gibi zor ve meşakkatlidir. Hava şartları her an değişebilir.

Yaz ya da kış dört bin metreden sonra her zaman hava olaylarına hazır olmak gerekir, kar, yağmur, dolu gibi yağış çeşitleri ansızın gelebilir. Onun için bu turlara katı

lırken her kullandığımız malzemenin çok iyi ve özel olması gerekir.

Su geçirmez ve terletmez dağ ceketleri, anoraklar, iç ve dış giyim olarak ayrılır. Sert karda ve buzda su geçirmez dağ botları onların kaymasını önlemek için kullanılan kramponlar, dağ ipleri ve kazmalar, yürümeyi kolaylaştıran ve insanı dengede tutan kayak batonları gibi irili ufaklı birçok malzeme kullanılmaktadır...

4200 Metrede Mola, Fotoğraf: İsmet Öztürk

Dağ Çiçekleri, Fotoğraf: İsmet Öztürk

Gün Batımında Ağrı Dağı, Fotoğraf: İsmet Öztürk

Bunların hepside önce can güvenliği için gerekli olup hayatı riske edecek şeyleri en aza indirmek için kullanılır. İyi bir ilk yardım çantası daima olmalıdır...

Fazla detaylara girmeden kısaca verdiğimiz bilgilerin ışığı altında biraz olsun ülkemizde dağ turizmiyle ilgili bilgilere sahip olduktan sonra "bunların satış ve pazarlama şekilleri nasıl oluyor?" bir bakalım.

Kimlere ya da hangi ülkelerden daha çok katılım oluyor. Bunları da bilmemizde fayda var.

Dağ turları ile ilgili turlar genelde direkt fuarlarda acentalara paket fiyatlar verilerek satılıyor. Özellikle Orta Avrupa ülkelerinden başta Almanya olmak üzere Fransa, İtalya, İsviçre, Avusturya, İngiltere gibi ülkelerin yanı sıra diğer ülkelerden de özellikle Ağrı Dağı turlarına çok talep oluyor...

Her geçen gün ziyaretçi sayıları arttıkça, doğal olarak sorunlarda artıyor dağlarda.

* Çevre ve doğanın korunması,

* Konaklama için kullanılan kamp alanlarının daha iyi düzenlenmesi,

* Sezon boyu dağa gelen konukların tüketimleri sonucu oluşan atık ve çöplerin daha sağlıklı bir şekilde planlanarak dağlarımızın ve yakın çevrenin daha bilinçli bir şekilde kullanılması ve korunması,

* Ulaşımı daha çabuk ve kolay

hale getirmek için plansız bir şekilde yapılan ya da yapılmaya çalışılan yolların bir kere daha gözden geçirilerek tekrar ele alınması,

* Buraları korumak için Milli Park olmalarının yetersiz olduğunu, daha iyi ve bilinçli bir şekilde korunması gerektiğini, çevre bilincinin herkese anlatılması öğretilmesi,

* Bunun için de başta eğitimin şart olduğu unutulmamalı, yapılacak yeni projeler buna göre hazırlanmalı, Milli Parklar yapalım derken Milli çöplüklere çevrilmemeli...

Bir kaç kurusluk rantlar uğruna derelerimizin, vadilerimizin, dağlarımızın ve de yaylalarımızın katledilmesine seyirci kalmayalım...

Çünkü bir kere talan edilen bu cennet köşelerin tekrar geriye dönüşümü bir daha asla mümkün olmamaktadır.

Yeşilin bitmediği, ağaçların kesilip katledilmediği, dere ve vadilerimizin barajlarla yok edilmediği bir çevre ve gelecek umuduyla, daha nice sayılarda birlikte olma dileğiyle hoşçakalın.

Dağcılar Zirvede 5165 m., , Fotoğraf: İsmet Öztürk

GÜVERTE
RESTAURANT

Gezi Yolu Cd. Lokanta Blok No : 21 Örnekköy / ANTALYA
Tel : 0 242 349 00 76 Fax : 0 242 349 07 02

Balıklarımız

Atilla Şükrü NİLGÜN, Rehber ve Balıkadam

Trakun diğer adı ile Trall Balığı

Fugu veya Balon Balığı

Sınıf: Osteichthyes (kemikli balıklar)

Takım: Tetraodontiformes (dört dişliler)

Cins: Lagocephalus Swainson 19389

Tür: Lagocephalus seuzensis Clark & Gohar, 1953

Fugu Balığı Akdeniz'in son on yıl içinde ısınması ile birlikte daha çok Kızıldeniz tarafından gelecek denizimize yerleşmiş bir istilacı balık çeşididir. Akdeniz'de daha çok olmakla birlikte Ege Denizi'nde de karşımıza çıkar. Bu balıklar tam bir baş belasıdır; eğer ivedi bir önlem alınmazsa sularımızın işe yaramayan külhanbeyleri Fugular, yerli deyişle Balon balıkları olacaklardır. Bu balıklar Karnivor, yani etçidir;

her şeyi yerler, tüm balık yavrularını, larvaları, yumurtaları, yaralı balıkları, oltaya tutulan çekmekte geciktirilen balığın yarısını yutan, uzun olta çeken balığın rapalasını ortadan kıran, parakatlara (çok iğneli bırakma olta) iğnesiz bırakan, balığın kabusu, bu balon balığıdır.

1 m ile 40 m arasında, kumluk ve çamurlu zeminlerde, sürü olarak gezen torpil biçimli ve carretta kaplumbağasının çene yapısına benzeyen bir ağız ve yutak yapısı vardır. Ben daha çok demirci makasına benzetiyorum, büyükleri parmağınızı çöp gibi kırabilir. Değişik bir tipi vardır, yukarıdan bakıldığında su içinde sırtı benekli gibi görünür vücudu ise sedef beyazı rengindedir. Yerel halkın Balon balığı adını vermesi, balığın korktuğunda ya da

savunma mekanizmasını devreye soktuğunda kendini hava ile şişirmesindendir. Nasıl ki biz çabuk ve sık arka arkaya nefes aldığımızda ve bu sırada dudaklarımızı yuvarlak tuttuğumuzda soluk alma verme sesi duyulur, Fugu balığı da aynı şekilde sudan çıkartıldığında bu sesleri çıkarır ve kendini şişirir. Balıkçılar bazen matraklık olsun diye yanan sigarayı balığın ağzına sokarlar; Fugu da kendini şişirirken sigarasını tütürmüş olur.

Balon balıkları her türlü yeme atları tavuk eti, balık eti, karides, sübye hiç fark etmez hepsine hırçınca saldırırlar, oltaya yakalanmaları ise kayığa alınacakları anlamına gelmez çünkü, misina birkaç metre çekildikten sonra iğneyi misinanın ucunda bulamazsınız. Akdeniz bölgesinde sırf bu çeneli

CERİTHAN RESTAURANT

"Yolunuzdaki Dinlenme Noktanız"

Uzun yolları aşarken mola verdiğinizde;
leziz mutfağımız ve şık servisimiz ile
tüm yorgunluğunuzu atacağınız tesisimiz,
özel günlerinizde de
hizmetinizdedir.

İzmir - Aydın Asfaltı Mersinlik Mevkii Selçuk / İZMİR
Tel: (0232) 892 95 64 Faks: (0232) 892 95 63 Mobil: (0532) 431 14 05

*Aro Cafe Bistro'nun
kuruluşu ve açılışı sırasında desteklerini esirgemeyen,
aşağıda isimleri yazılı kuruluşlara
teşekkürü bir borç biliriz.*

CANKURTARAN HALI
D JEWELS
HADOSAN HALI
FESTİVAL HALK ÇARŞISI
ARYA KUYUM
CERES DERİ
ALİCE DERİ
DENVER DERİ

ANTALYA KUYUM
BALOON TURCA
BERKE HALI
NATUREL DERİ
DEDE EFENDİ RESTAURANT
OBA RESTAURANT
DEMTAŞ KUYUMCULUK
TUR. SAN. TİC. A.Ş.

TEŞEKKÜR

balıklar yüzünden misinaların, iç-neye bağlanan kısımları çelikten yapılmaktadır, birkaç kez kullandıktan sonra çelik de kopmaktadır. Yakalanan balığı tekneye çekerken çoğu kez fugunun sürüsü de yakalanan balığı teknenin kenarına kadar takip eder.

Fugu veya Balon Balığı

Fugu yaz aylarında ürer, üreme zamanı ise daha tehlikelidir. Ekonomik değeri olmayan bu balığı tehlikeli ve ölümcül yapan ise balığın özellikle iç organlarında ve tabii ki etinde olan Tetradotoxin denen yüksek etkili zehirdir. Sinir sistemine derhal etki eder, hücre yapısı içindeki hareketi durdurur, insan vücudunda önce kas kasılmaları başlar, arkasından nefes darlığı ve nefes alamama durumu hasıl olur, el ve ayaklarda karıncalanma, kusma, uyuşukluk, kalbin hızla atması, kan basıncının artması, diyafram kaslarının etkilenmesi, solunumun durması fugu balığı yemenin sonucudur. Fugu balığı yemenin şakası yoktur, felç ya da ölüm söz konusudur.

Fugu zehirinin pan zehiri de yoktur. Doktora gidildiğinde "ben balık yedim sonra bunlar başıma geldi mi diyeceğiz?". Denizden babam çıksa yerim deyişi sadece laftır. Bilmediğini zaten yemeyeceksin. Ben Balığın derisini yüzdüm filetolar çıkardım, mükemmel bir et parçası, insanın bu filetonun zehirli olabileceğine inanası gelmiyor. Bazı balıkçılar "efendim iç organlarını eldiven ile patlatmadan alırsanız üreme mevsimi dışındaki zamanlarda yenebilir" gibi ifadeler kullanmaktadırlar. Balon balığında Tetradotoxin zehiri vardır, en ölümcül güçlü zehirlere biridir. Bu balık yenmez, yenmemelidir. Yem olarak kullanıldı-

ğında, diğer balıklar fugu etine geliyorlar. Akdeniz'de cüce balon denen bir alt türü daha vardır, benim 5 cm boyunda Norveç iğne ile tuttuğum Fuguların her biri ortalama 5 kg ağırlığında idi. Oltaya tam bir istavrit takıyordum ki oltaya suya düşer düşmez fugular yapı-şıyordu. Derinlik göstericimiz derinliği 6 m gösteriyordu. Ceneviz-koyu, Adrasan, Beldibi, Antalya, Kızılot mevkielelerinde bolca oltaya geliyorlar. Aslında fugudan başka bir şey gelmiyor desem yeridir.

Uzak doğuda bilhassa Tayland'da Fugu balığı ahçıları vardır; bizim pastırmayı kestirdiğimiz kalınlıkta, fugu etini dilimlemler ve özel sosları ile servis ederler. Fugunun meraklı gurmeleri vardır. Özel hazırlanan balık çeşitleri grubunda değeriendirilir ama yine de riskli yemek türüdür. Ben kendim prensip olarak başı, kuyruğu olmayan fileto balıkları cinsini tayin edemediğim için balıkçıdan almam. Hohenheimli Paracelsus Theopast bombas (1493-1541) yılları arasında yaşamış, Hömoeopathie (doz) uzmanı bir doktor, astrologtur. Der ki, "her şey zehirlidir yalnızca kullanılan doz, zehiri zehirli olmaktan çıkarır". Yine de hamsiyi, istavriti ye, bilmediğin deniz canlısını yeme.

Trakun diğer adı ile Trall Balığı

Caranx Crysos - Blue Strip Jack - Jack Hardtzil - Mavi Koşucu Balığı

Kara Trakun - Trall Balığı

Denizlerimizdeki balıkları pek tanıdığımızı söyleyemeyiz, denizle pek haşır neşir değiliz. Yasalar da denizi sevmek, sevdirmek üzerine değil. Eğer sen denizi olmayan bir bölgede büyümüşsen, ya da babanın bir kayığı olmamışsa çocukken deniz ve balıkla bir iletişiminin az olduğu sonucu çıkar. Sonrasın-

da balığa da dağda ovada gördüğünün ismini verirsın; ceylan balığı, kuzu balığı, sincap balığı, tavuk balığı, kurbağa balığı gibi. Balık literatüründe Türkçe isim yoktur. Sinagrit, iskorpit, istrangiloz, istavrit, ilerya, lipsos, lidaki, sargoz vs. Hiç biri Türkçe değildir, Rumca'dan Yunanca'dan gelen isimlerdirler. Hamsi, istavrit, lüfer, kefal, çipura, levrek bildiğimiz genel balık isimleridir, say on tane daha isim desek düşünmemiz gerekir. TRAKUN adı TRACHURUS'tan gelir, hızlı bir yüzücüdür, sürü olarak gezerler, Antalya, Alanya, Gazipaşa, Anamur bölgesinde daha çok Trall olarak tanınır, avcılığı Rapa-la (sahte balık) ya da canlı yem ile olur. Rapalada denizde iken ortalama 4 km sürat ile seyir edilir. Trall yakalanan merada birkaç tur daha atılırsa yine Trall (Trakun) tutulur. Bireyler büyüdükçe sürüde ufalır. Karnivor etçil balıklar grubuna aittir Carangidae ailesine mensuptur, Actinopterygii sınıfındandır. Akdeniz'in orta ve üst sularında gezen aky ve sarıkuyruğa benzeyen bir türdür. Yan yüzgeçleri çok belirleyici, uzun ve şekillidir. Trakuna Mavi koşucu da denir. Onun bu şekilde adlandırılmasında aerodinamik yapısı ve büyük yüzgeçlerinin etkisi vardır.

Bu tür ilk olarak Amerikalılar tarafından 1815 yılında New York körfezinde sınıflandırılmıştır. Akdeniz'de bilhassa Fethiye, Köyceğiz açıklarında çok gördüğüm bireyler 35 cm ile 80 cm arasında idiler. Gözleri büyükçe, kafa kısmı hafif sivriyedir. Renk olarak gümüş gri, kirlili beyaz, kömür siyahı, erişte yeşili, mavimsi yeşil gibi renklere sahiptirler. Genç bireylerin vücutlarında koyu dikey bantlar vardır. Tropik, ılıman sularda yaşarlar. Atlantik'te, Meksika Körfezi'nde, Güney Amerika'da da bolca bulunurlar. Hızlı ve yırtıcı bir avcı balıktır. Küçük balıklar, yengeç, karides her türlü boğazdan geçen deniz canlısını menüye eklerler. Trakunlara ada etraflarında, kaya resiflerinde, gemi batıkları civarında sık rastlanırlar. Bu güçlü

balıklar akıntıların kuvvetli olduğu sığıktan derine birden inen kum yerlerinde, yar başlarında çok gezerler. Tekneler buralarda duramaz, çapa atamaz. Neresi zor, neresi kuvvetli akıntılı, balıklar tam oradadır. Ekonomik değeri olan balıklardır.

Ben Trakunları (Trall) serbest dalışlarımda izledim ve daha çok zıpkınla avladım. Benim en çok dikkatimi çeken, su altında yakaladığım trofelerin tak tak şeklinde sanki çekiçle çivi çakar gibi çıkardıkları sestir.

Başka hiçbir balıkta böyle sesler çıktığını duymadım. Bu sesler tehlikeyi mi haber verir, diğer bireylere yardım edin veya uzak durun mu demek ister bilemiyorum. İlgili olduğumdan dolayı her çeşit bilimsel balık kitabı arşivimde vardır.

Trakun ile ilgili ne Karekin Deveciyan'ın, ne de Ali Pasinler'in

kitaplarında bir bölüme rastladım. Balık satanlar da genelde balıkları tam olarak bilmemektedirler. Adamın işi ama ilgisi değil. İlgisiz iş, bilgisiz yanlış yönlendirme; sonuç eksik ya da yanlış bilgilenmiş vatandaş.

Trakun balığına siz Trakun ya da Trall dersiniz belki onu satan karşı taraf bunu anlamayacaktır. Antalya'ya 1987 yılında geldiğimde, limana indim, sabah balık satışı vardı. "Ne satılacak?" dedim, "mendiğin satışı var" dendi; "mendik ne ki" dedim kendi kendime. Sonra baktım ki çipura balığı.

Yöresel adı burada mendikmiş. İstanbul'da balık halinde mendik dersin balıkçılar sana bön bön bakarlar.

Yine de trakunu, akyadan, sarı kuyruktan, yalandırmadan ayırmamız gerek. Mavi koşucu ya da Trakun balığının eti sert değildir. Açık söyleyeyim taze olarak yen-

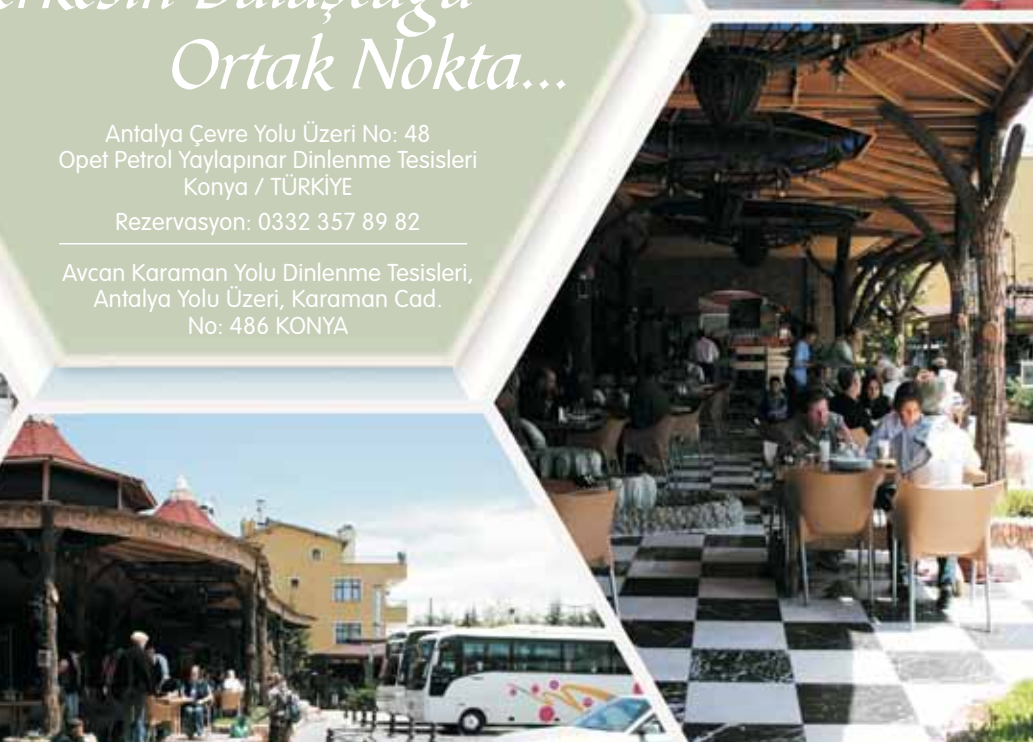
diğinde yine de vasat bir tadı var. Bence koyunun olmadığı yerde trakun "abdurrahman çelebi" dir.

Fugu veya Balon Balığı - Tutulan derinlik 6 mt.

Fugu veya Balon Balığı

Avcan Yaylapınar

Dinlenme Tesisleri

Herkesin Buluştuğu Ortak Nokta...

Antalya Çevre Yolu Üzeri No: 48
Opet Petrol Yaylapınar Dinlenme Tesisleri
Konya / TÜRKİYE
Rezervasyon: 0332 357 89 82

Avcan Karaman Yolu Dinlenme Tesisleri,
Antalya Yolu Üzeri, Karaman Cad.
No: 486 KONYA

Türk Şiirinden Üç Şair II. Bölüm

Mehmet ULUSOY, Rehber

Toplumcu Gerçekçiler

Nazım Hikmet Ran

İkinci olarak Türk şiirinin ve de politik yaşamının en çok tartışılan; kitapları toplatılan, vatanseverliği veya hainliği üzerinde on yıllardır ortak bir görüş birliğine varılamayan, ancak muhteşem mısralarıyla vazgeçilmez bulunan büyük Şair Nazım Hikmet Ran'ı incelemek isterim.

Serbest uyak düzeninin kurucusu sayılan; materyalist-toplumcu dünya görüşünü şiirine ana perspektif yapan Nazım Hikmet, 15 Ocak 1902 de Selanik'te doğmuştur. Dedesi Selanik valisi ve Mevlevi Şair Mehmet Nazım Paşa, babası Osmanlının Hamburg Konsolosu Hikmet Nazım Bey ve Annesi Resam Ayşe Celile Hanım'dır. Heybeliada Bahriye Mektebini bitiren ozan akciğer hastalığı yüzünden Askerlik yaşamına veda etmiştir. Milli Mücadele döneminde Kuvay-ı Milliye'yi takip ederek Anadolu'ya geçmiş ve gençliği Ulusal Kurtuluş Mücadelesine yönlendiren şiirler yazmıştır. Hatta bir süre Bolu'da öğretmenlik de yapmıştır. Ardın-

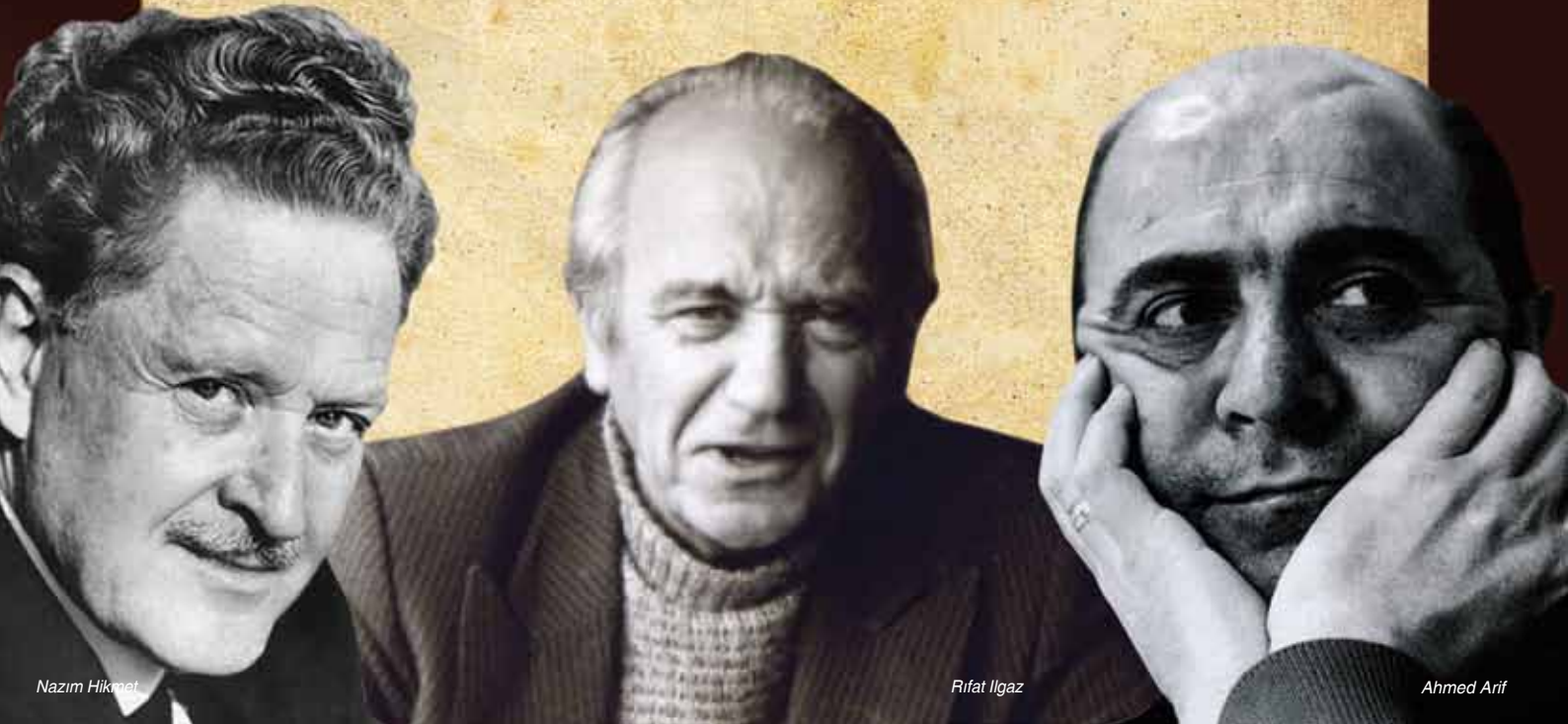
dan Sovyetler Birliği'nde iktisat öğrenimi görmüş ve 1924'te yurda geri dönmüştür. Aydınlık dergisinde yazılar yazmaya başlamıştır. Düz yazıdan şiire, tiyatro, piyeslerinden çevrilere kadar birçok alanda eser vermiştir.

Bu dönemin ardından değerli ozanın uzun yıllar süren yargılanma dönemi başlamış ve bunu unutulmaz sayılan eserlerini ürettiği "mahpusluk" dönemi izlemiştir. Takrir-i Sükun Kanunuyla başlamıştır hakkında verilen hükümler, ilki 15 yıl (1926), ardından Bursa Ağır cezada 6 yıl 6 ay (1930), Harp Okulu Askeri Mahkemesinde 15 yıl ve Donanma Mahkemesinde 20 yıl mahkumiyet kararı çıkmıştır hakkında (1938). Yani, toplamda Nazım Hikmet için 61 yıl 6 ay mahkumiyet onanmış ve büyük ozan, bu cezanın 18 yılını Hopa, Bursa ve Çankırı cezaevlerinde geçirmiştir. Bir genel af kanunu ile 1950 yılında serbest kalmıştır. Bu dönemde yöneltilen suçlamalar nerdeyse hep aynıdır. Kendisi "Komünizm propagandası yapma ve halkı isyana teşvik" ile suçlanmaktadır. Mahkumiyet sonrası zorla askerliğe alınması kararı ile (Sanırım, şairin 49 yaşında oluşu

ve de Sabahattin Ali'nin akıbetinin de etkisi olacak) Romanya üstünden Sovyetlere kaçmış ve 3 Haziran 1963 teki kalp krizine bağlı ölümüne kadar yaşamını Prag-Varşova ve Moskova'da geçirmiştir.

Sanatı ile ilgili şunları ifade etmekte büyük fayda vardır. Kendisi Deniz Lisesi'ndeki şiir denemelerini Tarih Öğretmeni olan Yahya Kemal'e düzeltirmiştir. İlk yurtdışı deneyiminde Mayakovski'den ve Fütürizm'den etkilenmiştir. Heceyi aruzu bir kenara atmış, serbest nazımı meydana getirerek Türk Şiirinde büyük bir çığır açmıştır. Nazım Hikmet, şiirin musiki gücünden faydalanarak, uyak olmaksızın akıcı ve coşkulu şiirleri ile edebiyatımızın en büyük yenilikçisidir. Türk diline olan sevgisini ve şiir ile olan ilişkisini şöyle ifade etmektedir:

"Dünyanın en iyi insanlarından olan Türk halkının ve dünyanın en güzel dillerinden biri ve belki de en başta gelenlerinden olan Türk dilinin yabancı diyarlarda tanınmasına vesile olabilmek, ömrümün en büyük sevinci ve şerefi olur... Bir köylü toprağını ve öküzünü, bir

Nazım Hikmet

Rıfat Ilgaz

Ahmed Arif

Koşun
kurşun
erit-
-meğe
çağırıyorum...

Dünyanın En Tuhaf Mahlûku

Akrep gibisin kardeşim,
korkak bir karanlık içindesin akrep
gibi.

Serçe gibisin kardeşim,
serçenin telaşı içindesin.
Midye gibisin kardeşim,
midye gibi kapalı, rahat.
Ve sönmüş bir yanardağ ağzı gibi
korkunçsun, kardeşim.
Bir değil,
beş değil,
yüz milyonlarasın
maalesef.

Koyun gibisin kardeşim,
gocuklu celep kaldırıncı sopasını
sürüye katılverirsin hemen
ve âdeta mağrur, koşarsın
salhaneye.

Dünyanın en tuhaf mahlûkusun yani,
hani şu derya içre olup
deryayı bilmeyen
balıktan da tuhaf.

Ve bu dünyada, bu zulüm
senin sayende.
Ve açsak, yorgunsak, alkan
içindeyse eğer
ve hâlâ şarabımızı vermek için üzüm
gibi eziliyorsak
kabahat senin,
— demeğe de
diliim varmıyor ama
kabahatin çoğu senin,
canım kardeşim

Güneşin Sofrasında Söylenen Türkü

Dalgaları karşılayan gemiler gibi,
gövdemizle karanlıkları yara yara
çıktık, rüzgarları en serin
uçurumları en derin
havaaları en ışıklı sıra dağlara.
Arkamızda bir düşman gözü gibi
karanlığın yolu.
Önümüzde bakır taslar güneş dolu.
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız!
Dağlarda gölgeniz göklere vursun,
göz göze
yan yana
durun çocuklar.
Taşları birbirine vurun çocuklar.
Doldurun çocuklar,
doldurun
doldurun
doldur içelim.
Vurur çakmaktaşı kayalarıyla
Küfrünü, Medetsiz, Munzur.
Şahmurat Suyu kan akar
Ve ben şairim.
Başları
göklere
atalım
serden geçelim..
Heeey, nerden geçelim?
Yalhayak
koşarak
devlerin
geçtiği
yerden geçelim.
Heeey
hop
Heeey
hep
birden geçelim.
Doldurun çocuklar,
doldurun
doldurun,
doldur içelim.
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız !.

Vatan Haini

"Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ.
Amerikan emperyalizminin yarı sömürgesiyiz, dedi Hikmet.
Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ."
Bir Ankara gazetesinde çıktı bunlar, üç sütun üstüne, kapkara haykıran puntolarla,
bir Ankara gazetesinde, fotoğrafı yanında Amiral Vilyamson'un 66 santimetre karede gülüyor, ağzı kulaklarında, Amerikan amirali Amerika, bütçemize 120 milyon lira hibe etti, 120 milyon lira.
"Amerikan emperyalizminin yarı sömürgesiyiz, dedi Hikmet
Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ
Evet, vatan hainiyim, siz vatanperverseniz, siz yurtseverseniz, ben yurt
Hainiyim, ben vatan hainiyim.
Vatan çiftliklerinizse, Kasalannızın ve çek defterlerinizin içindekilerse vatan,
Vatan, şose boylarında gebermekse aklıktan,
Vatan, soğukta it gibi titremek ve sırtmadan kıvrınmaksa yazın,
Fabrikalarınızda al kanımızı içmekse vatan,
Vatan tımaklarıysa ağalarnızın, Vatan, mızraklı ilmühalse, vatan, polis copuysa,
Ödeneklerinizse, maaşlarınızsa vatan,
Vatan, Amerikan üsleri, Amerikan bombası, Amerikan donanması topuysa,
Vatan, kurtulmamaksa kokmuş karanlığımızdan,
Ben vatan hainiyim.
Yazın üç sütun üstüne kapkara haykıran puntolarla :
Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ.

Nazım Hikmet Ran

Nazım hakkında bir Cahit Sıtkı (Tarancı) şiiri ile incelememizi sonlandıralım.

Bir Şey

I

Bir şey ki hava gibi ekmek gibi su gibi
Lazım insana lazım onsuz
Yaşanılmıyor
Ana baba gibi dost gibi yavuklu gibi
Kalp titremeden göz yaşamadan
anılmıyor.

Bir şey ki gözümüzde memleket
kadar aziz
Aşk ettiğimiz kendimize dert ettiğimiz
Adını çocuklarımıza bellettiğimiz
Bir şey ki artık hasretine
dayanılmıyor.

II

Bir şey daha var yürekler acısı
Utandırır insanı düşündürür
Öylesine başka bir kalp ağrısı
Alır beni ta Bursa'ya götürür.

Yeşil Bursa'da konuk bir garip
kuş
Otur denmiş oracıkta oturmuş
Ta yüreğinden bir türkü
tutturmuş
Ne güzel şey dünyada hür
olmak hür.

Benerci Jokond Varan Üç
Bedrettin

Hey kahpe felek ne oyunlar ettin
En yavuz evladı bu memleketin
Nâzım ağabey hapislerde çürür.

Cahit Sıtkı Tarancı

Kaynakça

1. Büyük Türk Şiiri Antolojisi (2 Cilt) Modern Türk Şiirinin İki Yüzyılı 19. Yüzyıldan 1950'lere 1950'lerden 2000'lere Atıl Behramoğlu Sosyal Yayınlar.
2. Hasretinden Prangalar Eskittim Metis Yayınevi 40.Yıl Özel Basımı, 2007
3. Nazım Hikmet Bütün Şiirleri (2007) Yapı KrediYayınları 12. Bası Şubat 2009
4. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi Kış 2010 Sayısı
5. 4. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Şiir Anadolu Üniversitesi Yayınları

Bitkiler ve Mitoloji

Süleyman DİNGİL, Rehber

Asa Otu - Ferula ve Prometheus

İlkbaharda Efes'te, Priene'de sarı top çiçekli iki-üç metre boyunda, bilek kalınlığında bitkiler, yamaçlarda kazı yapılmamış yerlerde ekilmiş, dikilmiş gibi her tarafı kaplar. Sanki kazın buraları, buralarda kalker, mermer yapılar var, der gibi ilkbahar yağmurları ile yerden güçlü sürgünler olarak çıkar.

Halikarnas Balıkçısı, bu bitkiyi Narthex diye adlandırıyor. Efes'te bunu anlatırken, **"salt kent harabelerinde yetişir, başka yerde yetişmez"** diyor.

Asa Otu (Ferula)

Prometheus'un bitkisi olduğu gibi, Bakkhaların da bitkisi olduğunu söylüyor. Zeytinyağına batırıp, geceleri yakarak dağlarda çılgınca dans ettiklerini ve bundan dolayı Bakkhaların, Narthexofori adını aldıklarını da anlatıyor. (Ephesos kitabı, Almanca baskı, Ofis Ticaret Matbaacılık San. Ltd. -İzmir 1988. Sayfa: 39)

Azra Erhat onları, Bakkhaları, "Bakkhos, elinde kızıl alev saçan Narteks, sihirli gür saçları rüzgarda, koşturur peşinden dağlara düşmüş koroları" diye tanımlıyor. (Mitoloji Sözlüğü, Remzi Kitabevi, 1972. Sayfa: 117).

Asa otu bir yıllık bir bitkidir. Kuru-yunca sopa gibi kullanılır. Eskiden, asıl kullanılması kav olaraktır. Yani iki çakmak taşı arasında vurularak bitkinin kurumuş iç kısmından ateş elde edilir ve sigara yakmakta kav olarak kullanılmıştır.

Biz şimdi ister Priene'de Athena tapınağına oturup, karşı sarp kayalıklara bakarak, Prometheus'un Zeus tarafından Kafkasya kayalıklarına zincire vurulduğunu, ister Ephesus'ta yamaç evleri tarafında bir yere oturarak karşı yamaçlardaki ferula bitkilerine bakarak, Prometheus'un acıklı, ama soylu ve saygın öyküsüne dalalım.

Prometheus önceden gören anlamına gelir. İleriyi gören gibi... Baş tanrı Zeus'tan ateşi, ışığı, akı çalıp insanlara verirken başına gelecekleri de bilir. Azra Erhat, yukarıda adı geçen Mitoloji Sözlüğünde sayfa 327'de: "Bilinç ve özgürlük insana özgü değişmez değerler olarak her zaman ve uygar her toplumda benimsene gelmiştir. Bunları savunurken Prometheus, bugün de bir sanığın duruşmada başvuracağı gibi kanıtlamaya başvuruyor: Ne yaptım, diyor, bile bile yaptım. Eyleminin uzun bir düşünme ve tartışma sonucu bilinçli ve istemli

bir eylem olduğunu ileri sürerek bu eylemin suç olarak yorumlanmasından doğacak bütün tepkilere sonuna kadar katlanmaya hazır olduğunu bildiriyor." Prometheus mitolojisini anımsarsak, akı, bilgiyi, ışığı, ateşi, Zeus'tan bu asa otu, ferula bitkisi ile ateş olarak çalan Prometheus ateşi insanlara taşır. Bu bitkinin kurumuş kav biçimindeki özü ile ateş sönmeden uzaklara götürülür. Bu Prometheus sopasının ya da bitkisinin öyle bir özelliği var. Zeus ceza olarak Prometheus'u Kafkas Dağlarında kayalıklarda zincire vurdurur. Hephaistos, demirci tanrı bunu istemeyerek üzülmeye yapar, emri yerine getirir. Hergün bir kartal gelir, Prometheus'un karaciğerinden bir parça koparır, gider. Her gece karaciğer yenilenir. Taa ki Herakles bir gün gelip kartalı öldürüp, Prometheus'u kurtarıncaya değin.

Azra Erhat'tan esinlenerek düşünersek, Sokrates'i, Galile'yi anımsarız. "Aydınlanmanın Şafağında Türkiye" adlı kitabımdaki makalelerin birinde Prometheus-Server Tanilli ve Ferula (Asa otu) bölümünde Server Tanilli'yi de Prometheus'a benzeterek ele almıştım. Anımsarsanız, Tanilli, Uygarlık Tarihi Kitabı'nda araştırmaları sonucunda bir gerçeği ortaya koyuyor ve öğrencilerine onu duyuruyor.

Prometheus, Louvre Müzesi / Paris

Promethe Duvar Resmi, OrhanTaylan / Süleyman Dingil Arşivi

Anımsarsanız, Tanilli, Uygarlık Tarihi Kitabı'nda araştırmaları sonucunda bir gerçeği ortaya koyuyor Bunu suç olarak yargılamaya kalan mahkemede aynı yukarıda Azra Erhat'tan aldığımız paragraftaki gibi savunmasını yapıyor ve beraat ediyor. **“Eylemin uzun bir düşünme ve tartışma sonucu bilinçli ve istemli bir eylem olduğunu ileri sürerek bu eylemin suç olarak yorumlanmasından doğacak bütün tepkilere sonuna kadar katlanmaya hazır olduğunu bildiriyor.”**

Tanilli beraat ediyor. Ama kaba kuvvet peşini bırakmıyor, onu vuruyor ve sakat bırakıyor. O ise boş durmuyor, altı ciltlik “Yüzyılların Gerçeği ve Mirası” yapıtıyla ve öbür yapıtlarıyla insanları aydınlatıyor da aydınlatıyor.

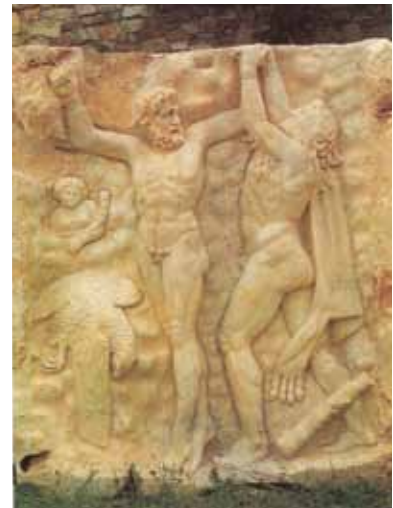
Otuz yıl önce Antalya'da yirmi kadar sanatkar tablolar, heykeller yaptılar. 1980 darbesinden önce faşizmin ayak sesleri duyulmaya başlamıştı. Tablolar geceleri siyah boyalarla karalanıyor, heykeller kırılıyordu. Bunlardan bir tablo Kent merkezindeki Belediye İş Hanı'nın yüksek duvarına sanatkar OrhanTaylan tarafından yapılmıştı. Büyük bir Prometheus tablosu. Karanlık eller ona yeti-şememiş onu karalayamamıştı. 1980 darbesi ile o da faşizmden nasibini aldı. Orhan Taylan, Cumhuriyet Gazetesi 19 Nisan 2009 Pazar ekinde olayı şöyle anlatıyor:

“Antalya'da yaptığım bir duvar resmi var, Promete. Askeri darbeden sonra belediye başkanlığına tayin edilen emekli generalden, Kenan Evren resmi sildirmesini istemiş, çünkü tiplerin birini Stalin'e benzetmiş. Resmi kazıttılar” Anımsadığıma göre resimde Zincire Vurulmuş Prometheus var, o ellerini insanlara uzatıyor, çevresinde de ona ellerini uzatan bir grup insan var. O günlerde oradaki Prometheus'u Ecevit'e benzetmiş diyenler de vardı. Sonra o duvar sıvandı. Üzerine Atatürk'ü kendine kalkan edenler, Esen Emekçil'e bakırdan bir büst yaptırdılar ve oraya astılar. 4-5 yıl önceki patlamada Atatürk'ün büstü de orada yokoldu.

Prometheuslar her toplumda her zaman olagelmiş, insanlık umudunu yitirmeyip bunlara bağlanıp ilerleyegelmiştir. Atatürk gibi, Nazım Hikmet gibi. Günümüzde de o Prometheuslar herşeye karşı “Sen yanmasan, ben yanmasam, biz yanmasak, nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa” diyerek, insanları aydınlatmaktan vazgeçmeyeceklerdir. Mustafa Balbay, Hanefi Avcı gibi. Hanefi Avcı da gerçekleri yayınlayarak insanları bilgilendiriyor ve başına gelecekleri kitabında yazıyor.

Azra Erhat, Prometheus ve Prometheuslar için günümüze de uyan şu vurgulamayı yapıyor: “Gerçekte Zeus köle, Prometheus

özgürdür. Bu özgürlüğü Prometheus nasıl ele geçirmiştir? Burada efsaneyi bir yana itip, kendi çağımızın egemenlik kavgalarına bakabiliriz: Yönetimi eline geçirmiş nice iktidar sahibi kişi ya da partiler vardır ki, karşılarına dikilip direnen tek tük düşünce sahiplerini susturup, yok edebileceklerini sanırlar, oysa sonuç umduklarının tersine çıkar: İktidar sahipleri devrilip gider, düşünce sahipleri yener ve kalır. İnsan toplumunun bu değişmez yasasının bilincine varan Aiskhylos onu Prometheus diye bir efsanelik kişinin ağzından bildiriyor bize dek: Akıl gücü, kaba güçten üstündür, düşünceye gem vurulamaz, özgür düşünce tutuklanamaz, susturulamaz, alt edilemez, olaylar nasıl gelişirse gelişsin, gelecekte egemenlik kaba kuvvetin değil özgür düşünceyenindir.” (Azra Erhat, Mitoloji Sözlüğü. Sayfa: 228-229.)

Herakles'in Prometeusu Kurtarması Afrodisias Süleyman Dingil Arşivi

Renklerin Ülkesi: Fas

Engin MERDAN, Rehber

Bu sayımızda siz değerli okuyucularımıza FAS'ı tanıtmaya çalışacağız...

Kuzey Afrika'da yer alan bir Arap ülkesidir. Fas'ın komşuları Batı Sahra ve Cezayir'dir. İspanya ile arasında Cebelitarık Boğazı yer alır. Hem Akdeniz'e hem Atlas Okyanusu'na kıyısı olup, Afrika'nın Avrupa'ya yaklaştığı uçta yer alır. Afrika'nın en ucundaki Tanca şehri Fas'a ait ise de Fas topraklarındaki Celuta ve Melilla İspanya'ya aittir. Yönetim şekli krallıktır. Sahil şeridi 1835 km, en uzun komşusu Cezayir ile 1553 km, Batı Sahra ile 440 km, İspanya (Ceuta 6,3km), İspanya (Melilla 9,6 km) sınırı vardır. Fas'ın nüfusu 2009 sayımına göre yaklaşık 35 milyondur.

Başkenti Rabat olup başkentin dışındaki diğer önemli şehirleri Casablanca, Marakeş, Fes sayılabilir. Ekonomik ve nüfus bakımından en büyük şehri Casablanca'dır. Nüfusu yaklaşık 4 milyona yakın olup Atlantik kıyısında en önemli liman kentidir. 1942 yılında Hollywood'da çevrilen ünlü oyuncular Humphrey Bogard ve Ingrid

Bergman'ın rol aldığı Casablanca filmi ile de adını duyurmuştur (Filmin tamamı Hollywood setlerinde çekilmiştir)

Başkent dışındaki diğer büyük şehirleri Casablanca, Fes ve Marakeş'tir. Kuzey Afrika'da yer alan Atlas Dağları Fas topraklarından başlamakta olup, bu dağ sırasının Fas'taki yüksekliği 4000 m'yi geçmektedir. Fas, ayrıca güneyindeki Batı Sahra üzerinde hak iddia etmekte ve burayı 1975'ten bu yana yönetmektedir. 1975 yılında 'Yeşil Yürüyüş' adını verdikleri bir yürüyüş hareketi ile ellerinde sadece Kur'an'larla, silahsız olarak çöle girmişler ve bu hareketleri sonucu hiç bir direnişle karşılaşmadan çölün hakimiyetini kazanmışlardır.

Ülke isminin kendi dilindeki anlamı "El-Magrip" yani en batıdaki yer anlamına gelse de diğer Avrupa ülkeleri burayı "Müslüman" anlamındaki Morocco ya da Maroc isimleriyle

anmayı seçmişlerdir. Bizim dilimizdeki Fas ismi ise Fes şehrinde gelir.

Ayrıca Fas, Afrika kıtasında bulunup, Afrika Birliği'ne üye olmayan tek ülkedir. Afrika Birliği'ne üye olmamasının nedeni Batı Sahra sorunudur. Fas hükümeti, Batı Sahra'nın tümünün Fas'a ait olduğunu iddia etmekte, BM ve Afrika Birliği bunu kabul etmemektedir.

Nüfus

Nüfusun büyük bir bölümü Berberilerden oluşur; Berberilere Ortaçağ'dan bu yana, bir çok kez Arap göçmenler de katılmıştır. Berberice ağızları halkın üçte birince konuşulsa da (özellikle dağlık kesimlerde) Araplaşma sürmektedir. Daha dün kadar özel bir öbek oluşturan Fas'taki Musevi nüfus, 1956'da başlayan göçler sonucu bütünüyle ortadan kalktı. Sömürge döneminde çok olan Avrupalıların sayısı günümüzde 50.000'i aşmamaktadır (Avrupalılar daha çok Rabat ve Casablanca'da toplanırlar).

Çeşitli doğal çevrelerin çok eşitsiz yapılaşma sunması sonucunda nüfus, ülke içinde çok düzensiz olarak dağılım göstermektedir. Çorak ya da çöl bölgelerinin hemen hemen ıssız olmasına karşın Akdeniz kesimi ovaları ya da Atlas Okyanusu'na yakın kuzey kesimlerdeki ovalar oldukça yoğun nüfus barındırmaktadırlar. Rif ve Anti Atlaslar gibi bazı dağ kütlelerinin de nüfusu yoğundur. Kentleşmede çok eşitsizdir; Kuzey Fas'ın Atlas Okyanusu'na kesiminde, özellikle Casablanca-Kenitra ve Fas-Rabat eksenlerinde kentleşme yoğundur. Bununla birlikte, kentleşme hızla ilerlemektedir: 1926'da nüfusun % 10'dan azı kentlerde yaşarken 1981'de bu oran yaklaşık % 40' çıktı. Casablanca, Rabat, Asfi, ya da Agadir gibi modern kıyı kentlerinin gelişmesi, Fas ve Marakeş gibi iç kesimlerdeki geleneksel eski kentlerde oranla çok daha belirgindir.

Nüfus artışı hızlıdır: 20. yüzyılın başında Fas'ın nüfusu 5 milyondan azdı; 1954'te 10 milyona ulaşan nüfus 1985-1990 yıllarında 22 milyona ulaştı ve bu rakam günümüzde 33 milyonun üzerinde seyir etmektedir. Doğal nüfus artış oranı % 3 dolaylarındadır; aile planlaması siyaseti sayesinde doğumlar azalmaya başladıysa da, gene de doğum oranı çok yüksektir. Fas genç bir nüfusa

sahiptir. 15 yaşından küçükler toplam nüfusun yarısına yakınına oluşturmaktadırlar.

Fas Tarihi

MÖ XI. yy'dan başlayarak Fenikeliler Fas kıyılarında Ticaret kolonileri kurdular, demir kullanımıyla bağıcılığı getirdiler.

MÖ III. yy'dan başlayarak ülkenin kuzeyine Magripliler, güneyinde bugünkü Berberiler'in ataları olan Gaetullar yerleşti. Magrip krallığı ya da Moritanya İS 40'ta Romalılar tarafından ilhak edildi; 42'de Claudius Moritanya'nın batı yarısını batı bölümünden ayırarak Roma Fas'ı kurdu; o tarihlerde yalnız kuzey ovaları işgal altındaydı. İmparatorluk dağılırın baskısı altında sınırlarını Lakkos'a dek geri çekmek zorunda kaldı ama boşaltılan bölgelerde Roma Uygarlığı devam etti ve Hristiyanlık yayıldı. Vandal akını Roma'nın ülke üzerindeki egemenliğine son verdi; yalnız Septem Fratres 534'ten 709' a kadar Bizanslı kaldı.

Berberiler ve İslamiyet

İster Hristiyan, ister Yahudi ya da pagan olsun tüm Berberiler, kabileler halinde gruplaşmış büyük aileler içinde yer alıyorlardı. Rif'te Atlas Okyanusu'nun kıyı ovala-

rıyla Yüksek Atlas Dağları'nda yaşayan yerleşik Masmudalar; Batı Sahra'da devecilik yapan ya da Yüksek ve Orta Atlaslar'da yaylayan Şanhaceler; Doğu ve Fas göçebeleri Zaneteler. Berberiler her bir sorunu aşiret meclisine (cemaat) danışırlardı; bazen kabile önderleri ortaya çıktıysa da, sürekli hanedanlar oluşmadı. Berberilerin İslamiyeti çok çabuk benimsedikleri sanılır. Araplar Fas'ı Musa bin Nusayr zamanında (708'e doğru-711) fethettiler. Müslümanlığı benimseyenler, Tarık bin Ziyad'ın yönetiminde İspanya'nın fethine katıldılar (711), ama Berberilerin bağımsızlık ruhu, 739 ayaklanmasına ön ayak olan haricilik mezhebinin kazandığı başarıyla kendini gösterdi. Batı Magrib, Arap siyasal dünyasından ayrıldı, ancak Arap kültüründen kopmadı. Bu parçalanmadan Fas'ın kuzeyinde I. İdris (788-791/792) tarafından kurulan İdrisiler hanedanı doğdu. Fas'ı gerçek bir başkent yapan II. İdris'ten (793-828) sonra mirasçıların krallığı paylaşması üzerine İdrisiler hanedanı tüm önemini yitirdi. Kayveran fatimilerinin hizmetindeki bir general Fas'ı istila etti (917-918) ve son İdrisileri tahttan indirdi, ancak sünnilige dönen ve Şanhaceler ile Zaneteler arasındaki savaş nedeniyle birçok berberi cumhuriyetine bölünen bu ülkede Fatimi egemenliği tutunamadı.

Büyük Berberi Hanedanları

Çölde yaşayan ve Murabıtlar Tarikatına dönüşen Şanhaceler Magrib'in fethine giriştiler; önce vahaları (1053-54) ve güney Fas'ı (1056-1059) işgal ettiler. Marekeş'i kuran ve önderleri olan Yusuf bin Taşfin Fas'ın gerçek kurucusudur. Fas'ı (1069), Septe'yi (1083) aldıktan ve Cezayir kentine dek ilerledikten sonra İspanya'da kutsal savaşa girişti ve bu ülkenin güneyini Fas'a bağladı, böylece Murabıtlar İmparatorluğu'nu kurdu. Oğlu Ali bin Yusuf zamanında

(1106-1143) Fas Endülüs uygarlığı etkisi altına girdi. 1125'ten başlayarak, muvahhit öğretisinin kurucusu olan Muhammet Tumart'ın yönettiği Atlas Dağları'nda yaşayan Masmudalar bir ayaklanma başlattı. Muhammet bin Tumart'ın öğrencisi ve ardılı olan ve kendini (1130-1163) halife ilan eden Abdülmümin Murabıtlar'ı yenilgiye uğrattı. İrfikiye'yi ve İspanya'yı kendine bağladı. Muvahhit egemenliği (1147-1269) Yakup Yusuf (1163-1184) zamanında güçlendi. Yakup Yusuf oğlu, Ebu Yusuf Yakup el Mansur'a (1184-1199)

barış içinde bir imparatorluk bıraktı, fakat ülke iki tehlikenin tehditi altındaydı; kuzeyde Hristiyanlar doğuda da Murabıtlar ile Araplar. Birinci tehlike bir süre için Alarcos'ta bertaraf edildi (1195); fakat ikinci tehlike daha ciddiydi ve 1187'de büyük seferini (Gafsa zaferi) ve karışıklık çıkaran Arapların ülkeden sürülmesini zorunlu kıldı. Muvahhit uygarlığı, dinsel ve ahlaksal öğretinin katılığı ve düşünce yaşamının gelişmesiyle (İbni Rüşt) belirlenir. O dönemde berberi Fas en parlak zamanını yaşadı.

Casablanca

THY ile İstanbul'dan yolculuğum 4 saat sürüyor ve Casablanca havalimanına indiğimizde de saatlerimizi 2 saat geriye alıyoruz. Uçakta doldurmuş olduğumuz ülkeye giriş formlarını pasaportumuz ile birlikte memur beye uzatıyoruz ve kısa bir işlemin ardından artık ülkeyi keşfetmek için terminal binasından çıkıyoruz.

Fas'ta kalacağım 6 gün içerisinde yerel paraya ihtiyacım olacağından hemen havalimanında kur düşük olur düşüncesiyle bir miktar para bozduruyorum (sonradan gördüğümde kur hemen hemen her yerde aynı).

1 USD yaklaşık 8.25 dirhem, 1 EURO ise 10.8 dirhem. Para bozdurma işini hallettikten sonra gittiğim her ülkede olduğu gibi Fas'ta da yerel bir operatörün hattını satın alıyorum.

Terminaldeki danışmadan şehre

en kolay tren ile gidebileceğimi öğreniyorum ve havalimanının içinden çok rahat ulaşabileceğim tren garına yaklaşık 5 dakika yürüme sonunda ulaşıyorum. Ticket ofisten Casa'ya -ki yerel halk kısaca öyle diyor- 40 DH bir bilet alıyorum ve 45 dakikalık bir yolculuğun ardından (Fas'a da ilk gidişimdeki heyecandan olsa gerek) bir durak geç inerek varıyorum, tabii 20 dakika diğer treni bekleyerek tekrar bir durak geri dönüyorum ve Casa Port istasyonunda iniyorum.

İstasyondan çıkar çıkmaz 30 sene önce çocukluğumda hatırladığım İstanbul Eminönü'ndeki gibi bir keşmekeşle karşılaşıyorum, korna sesleri, yerlerdeki çöpler, taksilerin döküklüğü ilk gözüme çarpanlar oluyor.

Casablanca'daki taksilerin çoğu kırmızı ve eski, 80'li yılların Peugeot, Fiat uno gibi taksiler üstünde "**petit taxi**" yazıyor yani küçük

taksi... Bir kısım taksiler daha lüks Mercedes, onlar da açık kahve renginde lüks dediğim de hepsi 70'li 80'li yıllardan.

Taksi bulmak için zaten fazla uğraşmanıza gerek yok çünkü onlar sizi buluyor, bende ilk günün acemiliği ile ilk taksiye Sheraton Hotel'in kaç para olduğunu sordum ve 100 DH cevabını alınca da 80 DH e anlaşılarak oldukça ilk iyi bir pazarlık ile işi bitirdiğimi düşünerek otele vardım. Yalnız istasyon ile ootel arası 10 dakika sürünce acaba fazla para mı aldı diye düşündüm kendimce ve ertesi sabah da haklı olduğumu gördüm. Çünkü Casablanca'da şehir içinde birçok noktaya "petit taxi"ler ile 20 DH gidebiliyorsunuz.

Pazarlık her yerde yapılıyor, taksi ile gideceğiniz yer 10 sürüyorsa önden pazarlık için de bir 5 dakika ekleyin.

20000 m² alan üzerine kurulu olan II. Hassan Camii, kral ikinci Hassan 60. yaş günü için kendisi yaptırdı ve Ağustos 1993 yılında ibadete açılır.

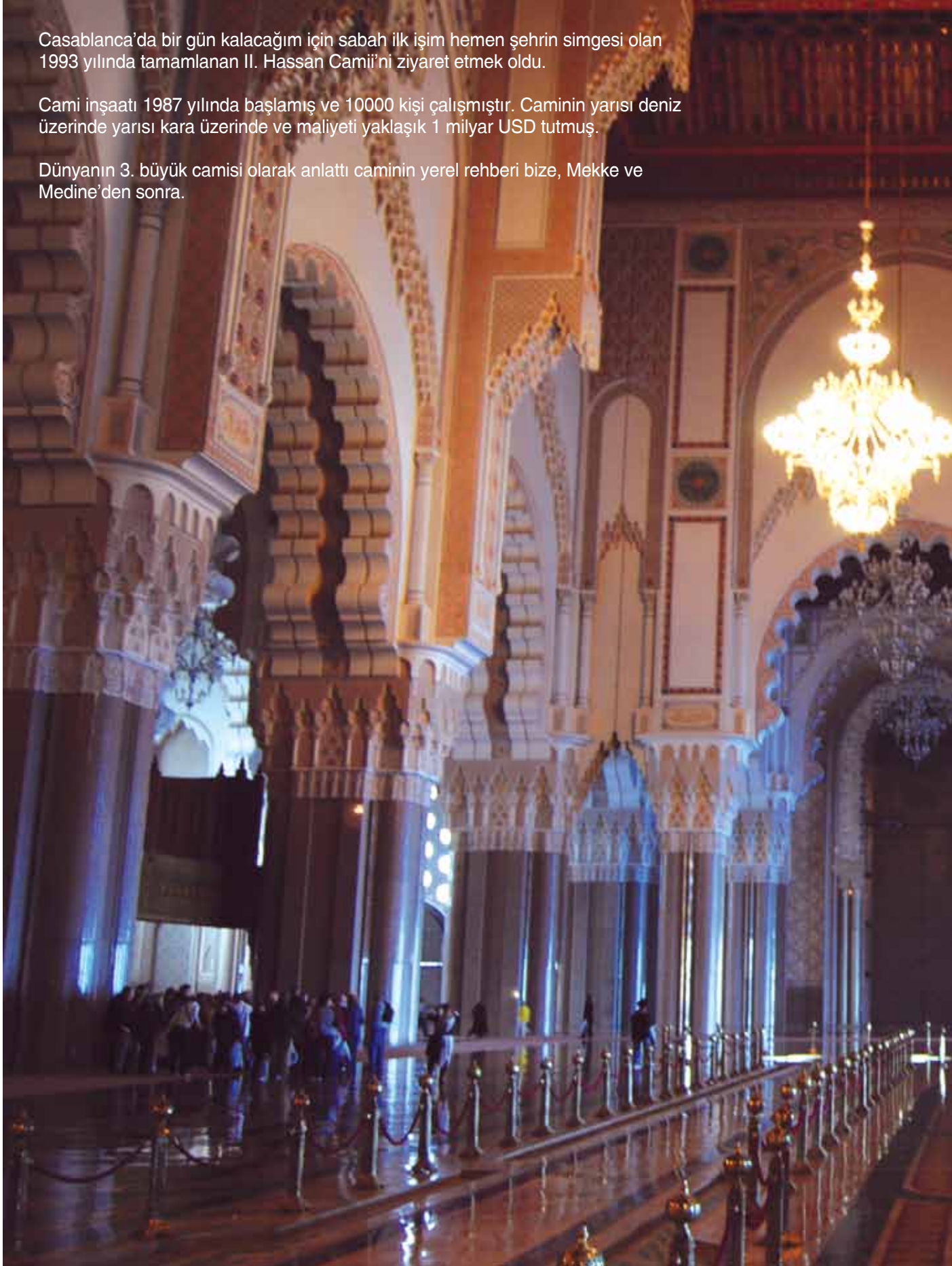

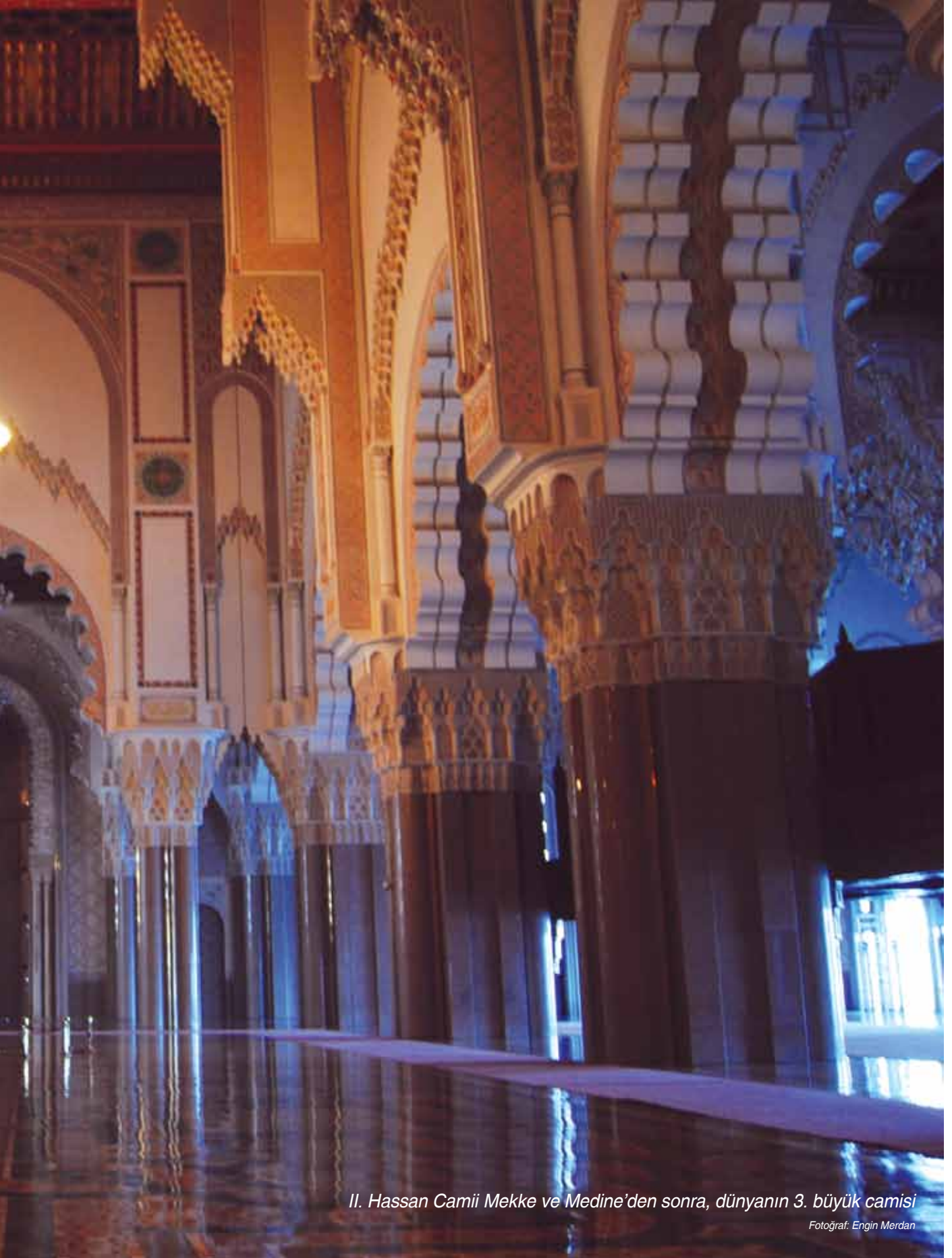
Casablanca, II. Hassan Camii, Fotoğraf: Engin Merdan

Casablanca'da bir gün kalacağım için sabah ilk işim hemen şehrin simgesi olan 1993 yılında tamamlanan II. Hassan Camii'ni ziyaret etmek oldu.

Cami inşaatı 1987 yılında başlamış ve 10000 kişi çalışmıştır. Caminin yarısı deniz üzerinde yarısı kara üzerinde ve maliyeti yaklaşık 1 milyar USD tutmuş.

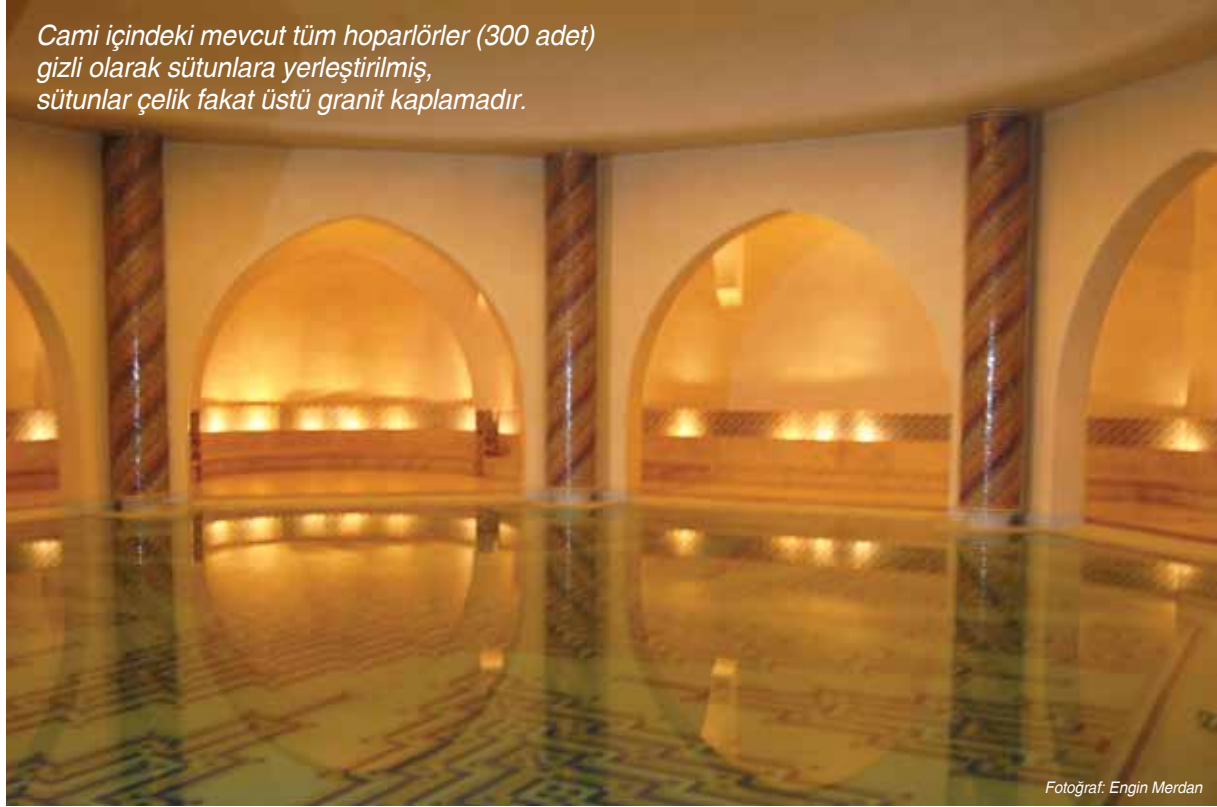
Dünyanın 3. büyük camisi olarak anlatılır caminin yerel rehberi bize, Mekke ve Medine'den sonra.

II. Hassan Camii Mekke ve Medine'den sonra, dünyanın 3. büyük camisi

Fotoğraf: Engin Merdan

Cami içindeki mevcut tüm hoparlörler (300 adet) gizli olarak sütunlara yerleştirilmiş, sütunlar çelik fakat üstü granit kaplamadır.

Fotoğraf: Engin Merdan

Cami ile ilgili bazı ilginç notlar;

İçerisi 25.000 kişilik dışarı ise 80.000 toplam 105.000 kişi kapasiteli, bunun 5000 kişisi içeride bayanlara ayrılan bölümdür. Cami iki katlı olup 2. kat bayanlara aittir. 20000 m2 alan üzerine kurulu olan II. Hassan Camii, kral ikinci Hassan 60. yaş günü için kendisi yaptırır ve Ağustos 1993 yılında ibadete açılır.

Caminin tavanı ahşaptan ve açılır kapanır tavan olarak tasarlanmış ve 3 dk içinde açılabilir. Cami içindeki tüm avizeler elektrik sistemi ile aşağıya indirilebiliyor böylelikle temizliği kolay oluyor. Caminin kapıları titen bronz karışımından yapılmış ki Atlantik Okyanusundan gelen tuzlu su zarar vermesin diye

Mimarı ise bir Fransız. Cami içindeki mevcut tüm hoparlörler -ki 300 adettir- gizli olarak sütunlara yerleştirilmiş, sütunlar çelik fakat üstü granit kaplama.

Caminin abdest alma bölümü alt katta ve 41 ayrı çiçek şeklinde

abdest alma çeşmelerinden oluşuyor. Aynı zamanda 2 adet bayanlar ve erkekler için Türk hamamı bulunuyor.

Camiye rehberli turlar düzenleniyor ve giriş 120-Dirhem (12 Euro). Yalnız fiyat tabelasını okuyan yabancı turistlerin bazıları biraz alaycı şekilde tepki gösteriyorlardı, çünkü tabelada inançlılara %50 indirim var (yani Müslümanlar için). Bu konuda ben daha şanslıydım herhalde, kokartlı rehber ve de Müslüman oluşum ücretsiz girmemi sağladı.

Evet, Atlantik kıyısındaki bu büyük muhteşem cami adeta şehrin simgesi olmuş dedim çünkü onun dışında Casablanca pek turistleri cazip görünmüyor. Atlantik Okyanusu kıyısında Corniche denilen sahil yolu var, hemen yakınında bir deniz feneri ve plajlar.

Günlük gezimizin ardından erte si gün tren tren garına gidiyoruz ve Fas'ın en hareketli, en güzel şehirlerinden, 4 krallık şehrinde biri olan Marakeş'e hareket ediyoruz. Fas'ta başkent Rabat'ın dışında

Fes, Meknes ve Marakeş krallık kentleri olarak adlandırılıyor bu yüzden bu şehirlerde düzen, güzellik ve hareket bir başka.

Casablanca tren istasyonundan Marakeş için biletimi alıyorum ve yaklaşık 3 saat sürecek olan tren yolculuğumuz başlıyor. Biletler 2. sınıf için 90-DH, birinci sınıf kompartman ise 140-DH.

Her iki saatte bir Casablanca'dan Marakeş'e tren var. Ayrıca ülkenin diğer şehirlerine de tren ile ulaşım çok kolay.

ÖZUMUT

OFSET & MATBAA

Hüseyin YAYAN

Kalite Ayrıntılarda Gizlidir.

Çözümü

Özumut'ta!

“Yılların deneyimi ile profesyonel hizmet...”

Son 20 yıldır yaptığı çalışmalarla müşterilerinin takdirini kazanan ve herbiri konusunda sektörün en iyileri personeliyle büyümesini hızla arttıran Öz Umut, matbaa sektöründe hizmet vermekte ve bunların dışında da her biri kendi konularında Türkiye'nin en iyileri olan yaklaşık 300'ü bulan kurum ve kuruluşlara matbaa hizmeti vermektedir...

ARO ÜYELERİNE % 30 İNDİRİM !....

Tel : 0 242 312 35 38 Fax : 0 242 312 55 90 Gsm : 0 532 431 92 90

Sinan Mah. 1258 Sok. Uğur Apt. 11/ 2

Ant. 2000 Plaza Arkası-İlhami Tankut İlköğretim Okulu Yanı A N T A L Y A

E-mail:husyay@hotmail.com

Akşam saatlerinde Marakeş'e varıyorum ve ilk olarak yepyeni, modern, çok güzel bir tren istasyonu ile karşılaşıyorum... Gare de Marrakech.

Bu güzel istasyondaki hafif şaşkınlığımı da üzerimden attıktan sonra hemen bir taksi buluyorum kendime ya da taksi beni buluyor ve kısa bir pazarlığın ardından

30-DH ödeyerek otele geçiyorum.

Resepsiyonda hemen bir "city map" alıp kısa bir bilginin ardından kendimi atıyorum şehrin kalbine...

Marrakech

Evet otelden 20 dakikalık yürüme mesafesinde olan dünyanın en önemli meydanlarından biri olan Cema-ül Fena Meydanı.

Fas deyince ilk akla gelen şehir olan, Marakeş oldukça ilginç bir şehir. Adımınızı ilk attığınız yer tam bir keşmekeş meydanı olan Cema-ül Fena Meydanı. İsminin anlamına gelince "Ölülerin Toplandığı Yer".

Meydan Murabıtlar zamanında hem Pazar yeri hem de idam yeri olarak kullanılıyormuş ve kesilen başlar ibret olsun diye meydanda gezdiriliyormuş. Bu meydan sanki bugünü yaşamıyor, geçmişte, 500 yıl öncesinde kalmış gibi.

İnsanların kıyafetleri, eski görünümlü dükkanlar, meydan satıcıları. Burada çok rahat 2-3 gününüzü geçirip meydanı ve meydandan daralarak giden dar sokakları keşfedebilirsiniz.

Dar sokaklarda yürürken önünüze sık sık uzun bol kapşonlu elbiseler giymiş insanlar çıkıyor. Celeba denen bu giysiyi daha çok erkekler giyiyor. Özellikle siyah renkli celeba giyip başlığı da örttüklerinde Ortaçağ filmlerinden fırlamış Cizvit papazları gibi duruyorlar. Hatta bazen ürkütücü olup yanınıza yaklaşıp haşhaş ister misiniz diye soruyorlar.

Zaman zaman kendinizi bir film setinde gibi hissediyorsunuz. Meydanın etrafı film çekmek için oldukça uygun.

Bu uygunluktan olsa gerek Marakeş'te bulunduğum zaman içerisinde uluslararası 10. Marakech Film Festivali başlamıştı ve meydana dev ekranlarda film gösterimleri mevcuttu.

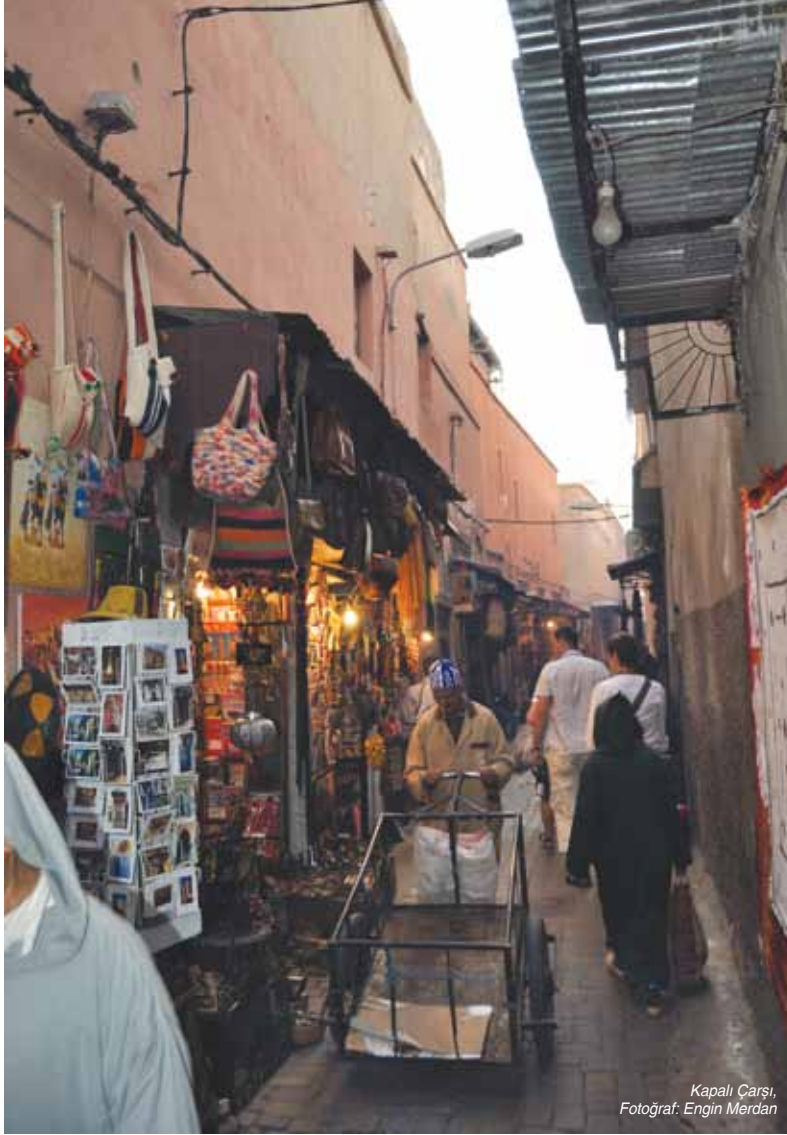
Fotoğraf: Engin Merdan
10. Marakech Film Festivali Afifi

Fotoğraf: Engin Merdan

Dar sokaklarda özellikle akşam üstü güneş ışıkları evlerin üzerine düştüğünde ortama muhteşem bir kıvıllık hakim oluyor.

Bunun nedeni binalarda kullanılan kıvıllı toprak. Evlerden sokaklara yansıyan ışıkla her yerde kıvıllı bir görüntü oluşuyor. Evlerin enteresant mimarisi de bu güzel kıvıllığa ayrı bir hava katıyor.

Kapalı Çarşı,
Fotoğraf: Engin Merdan

Birazda alışveriş yapmak isterse-
niz yine meydana gidebilece-
ğiniz birçok kapalı çarşı mevcut.
Burada daha çok tekstil ürünleri
ve hediyelik eşyalar satılıyor.

Aman dikkat çok ama çok pazarlık
etmeyi sakın unutmayın. Hatta
arkanızı dönüp çıkıyor gibi yapın
işte o zaman istediğiniz fiyatı he-
men alacaksınız. Esnafın turiste
2-3 misli fiyat söyleme alışkanlığı
var.

Kapalı çarşının yan tarafında yarı
kapalı diyebileceğimiz bir başka
çarşı var. Burada daha çok tatlılar
ve yiyecek mamüller satılıyor.
Envayi çeşit tatlıyı üzerine sinek
konarken görmeniz mümkün. Sal-
yangoz satıcılarına da yine bu
meydanlarda rastlayabilirsiniz.
Salyangozları büyük bir kazanda
haşlıyorlar ve ayrıca suyunu da
sıcak içecek olarak sunuyorlar.
Afiyet olsun!..

Alışveriş sonrası biraz soluklan-
mak için meydanın kenarındaki
cafeler tercih edilebilir. Buralarda
en çok içilen şey nane çayı. Bir
bardak sıcak suyun içine nane
yapraklarını atıp birazda şekerle
servis ediyorlar. İçimi gerçekten
çok güzel olan bu çayları tatma-
nızı öneririm.

Nane Çayı,
Fotoğraf: Engin Merdan

Tajin, Fotoğraf: Engin Merdan

Marakeş - Restoranlar, Fotoğraf: Engin Merdan

Meydanın etrafında güzel restoranlar da var. Buralarda akşam yemeği yiyebilirsiniz. Binalar içlerine girdiğinizde güzel mimarileri ve taş işçilikleri ile oldukça özgün görünüyorlar.

Bu restoranlardan birinde Fas'ın meşhur yemeği **Tajin**'i yemelisiniz. Özel toprak kaplarda en altta soğan, üzerine et, domates, elma dilimi patates, havuc ve portakal kabuklarını, ağızını kapadıkları

kubbe kapaklı kaplarda fırına veriyorlar. Çıktığında çok güzel bir kokusu ve leziz bir tadı oluyor. Farklı tatlarda da çeşit çeşit tajinlerin tadına bakabilirsiniz.

Kutubiyye Camii, Fotoğraf: Engin Merdan

Meydanı seyreden Kutubiyye Camii, ilgi görmeyi hak eden yerlerden biri. Cami Marakeş'in güneydoğusunda yer alıyor ve palmiyelerle çevrili bir bahçenin hemen kenarında bulunuyor.

T şeklinde bir yapıya sahip olan Kutubiyye Camii, 90 m uzunluğunda ve 60 m genişliğinde. Caminin içinde bulunan minber 1120 yılında bugünkü İspanyanın Cordoba şehrinde yapılmış.

Murabıtlar zamanında Marakeş 1046 yılından 1147 yılına kadar başkent olmuş ve önemli eserlerde o tarihlerde yapılmış.

Fotoğraf: Engin Merdan

Cema-ül Fena Meydanı'nın hemen arka tarafında Yahudi mahallesi yer alıyor. Burada evler birbirinin içine girmiş, sokaklar

biraz daha geniş ama tabii ki meydandaki canlılık buradaki sokaklarda yok.

At arabaları ile bir şehir turu yapabilirsiniz.

Meydandan artık biraz uzaklaşarak **Menara Bahçeleri**'ne gidebiliriz. Oldukça büyük bir giriş kapısından içeri girip ağaçlı bir yoldan ilerlediğinizde sizi büyük bir havuz karşılayacak. Kenarında ilginç mimarisiyle bir bina ve bir çok palmiye ağacı göreceksiniz. Ağaçların arasında keyifli bir yürüyüş yapıp biraz fotoğraf çekebilirsiniz.

Bu tur Yahudi mahallesinden veya Cema-ül Fena Meydanı'ndan başlıyor, -yarım saatlik kısa veya bir saatlik uzun tur yapabilirsiniz- son durak yine meydan.

Bahçe, Unesco tarafından koruma altına alınmış; bunun sebebi ise ilk zeytin ağacının yaklaşık 800 yıl önce burada dikilmiş olması.

Buradan **Jarden de Majorelle Bahçesi**'ne gidebilirsiniz. Eğer kısıtlı vaktiniz varsa Menara'mı, Majorelle'mi dersiniz kesinlikle Majorelle Bahçesi'ni görmelisiniz derim. Burası başlangıçta bir Fransız ressam tarafından satın alınıp güzel bir bahçe haline getirilmiş.

Ressamın ölümünden sonra ünlü modacı Yves Saint Laurent, zaten halka açılmış olan bahçeyi 1980 yılında satın alarak yeniden düzenlemiş ve bugünkü haline getirmiş.

Kapısından içeri girdiğinizde şehrin tam ortasında bu kadar sessiz, dinlendirici ve envayi çeşit bitkinin ekili olduğu bu yerin huzuru emin olun tüm yorgunluğunuzu alacak.

Menara Bahçeleri, Fotoğraflar: Engin Merdan

Marakeş'te görmemiz gereken diğer yerlerden biri de Bin Yusuf Medresesi. 14. yy'da inşa edilmiş olan medresede yaklaşık 300 odada sayısız öğrenci eğitim almış. Medrese hemen Cema-ül Fena Meydanı'nın yakınında bulunuyor.

Marakeş modern ile eskinin bir arada yaşadığı, ortaçağı ve bugünü yaşayabileceğiniz ender şehirlerden biridir. Kendinizi medina yani eski şehirdeki dar sokaklara atıp 1000 yıl öncesine gidebilirsiniz.

Eski sur duvarları bugün hala ayakta, yaklaşık 9 km uzunluğunda ve 10 m yüksekliğinde.

Akşam saatlerinde modern şehri keşfedebilirsiniz. Birçok bar, cafe ve disco sizi bekliyor ya da şansınızı casino Marrakech'te deneyebilirsiniz...

Marakeş'te gezimizi sonlandırıp bir başka sayımızda dünyanın başka bir köşesinde tekrar buluşmak ümidiyle...

Sağlıcakla kalın.

Marakeş, Bin Yusuf Medresesi, Fotoğraf: Engin Merdan

Marakeş, Fotoğraf: Engin Merdan

ARO Cafe & Bistro

Zengin içecek çeşitleri,
Damak tadınıza uygun eşsiz lezzetleri,
Huzurlu bahçesi ile hizmetinizde.

Antalya Rehberler Odası

Demircikara Mah. Burhanettin Onat Cad. Antürk Sitesi No: 89 Kat: 1 07100 Antalya

Tel: 0242 311 11 30 (pbx) - Faks: 0242 322 91 75

www.aro.org.tr

Rehberlik ve “SÖYLENCE”

Şadan GÖKOVALI, Öğretim Üyesi

Erken 60'lı yıllar...

“Pir-i Rehberan” (Rehberlerin Piri)

Halikarnas Balıkçısı ile dostluğu iyiden iyiye pekiştirmişim.

Hangi dilde olursa olsun, yazılarını ben daktilo ediyordum. O'nun oturduğu “Merhaba” apartmanı ile benim oturduğum “Ekspres” apartmanının arası bir durak bile yok. Balıkçı'nın “kanatlı sayfalarını” akşamdan alıyor, sabah evine bırakıyordum.

Tabii bu arada çeşitli konularda, özellikle tarih ve arkeoloji konularında söyleşiyorduk. Huyunu iyice öğrenmiştim; anlayışlı olmayanlarla kolay iletişim kuramıyordu. O'nu Christoph Martin Weiland'ın ölümsüz başyapıtındaki “Abderalılar arasındaki Demokritos'a” benzetiyordum. Bilisizler arasındaki bilginin durumu ne zordur! Sözelimi;

- *Yeni haber var mı?* dediğinde,
- *Neden yeni haber?* diye sorulmazdı Balıkçı'ya.

Ben:

- *Sen nereye dek biliyorsun?* diyordum.

O:

- *Hani Norveç fiyortlarında...* deyince,

- *Sovyet denizaltılarıymış onlar*, diyordum.

Balıkçı üzülüyordu:

- *Yine bir fırsat kaçırdık. Onlar eğer, uzay gemisi olsaydı, dünyamız birleşirdi...*

Birgün, bir İzmir gazetesinde okuduğum haberi ilettim O'na:

- *Bergama Asklepion'da kral Attalos'un sarayı bulunmuş!*

Balıkçı:

- *Neresini düzelteyim?* diye başladı; “... Bir kez Asklepion'da değil Akropol'de, kral değil konsil, Attalos'un sarayı değil, evi. Üstelik yeni değil, 76 yıl önce bulundu Konsil Attalos'un Evi...”

Ben, “*kimbilir ben neleri yanlış biliyorum*” diye düşündüm.

Güzel bir rastlantı. O günlerde Turizm Bakanlığı'nın İzmir'de IV. Dönem Rehber Kursu açılacaktı. Bir dizi sınav sonucu kursa yazıldım. İlk gün, ucu ucuna yetiştim derse. İzmir İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nin dersin yapıldığı sınıfında, tek yer dışında her yer doluydu. İki kişilik sırada tek başına oturan aydınlık yüzlü bir genç kız, eliyle “gel, gel” etti. Yanına oturdum (O genç kız, zamanla en yakın arkadaşım ve Türkiye'nin gelmiş geçmiş en nitelikli bilgi yarışması olan “Ben Bilirim” de şampiyon olacak Sahire Gezen'di).

Kara tahtanın önünde, tek kollu, güpgüzel bir bayan "Mitoloji" anlatıyordu. Onlarca isim, Latinceleri, simgeleri, kutsal hayvan ve bitkileri... Baktım ki öğrenilecek gibi değil! Ders bitsin, hemen çıkacak, kursu bırakacağım. Sahire, tedirginliğini anladı:

- *Zamanla bellersin*, dedi.

Kaldım ve kursu dereceyle bitirdim.

Kurs günleri evine uğradığımda Balıkçı:

- *Bugün size hangi yalanları öğrettiler?* diye sorardı.

Sözleyin, Solon'un Lydia kralı Kroisos'a öğütlerini aktardığında; kütüphanesindeki iki kitabı gösterip, onlara bakmamı önerirdi. Bakardım, bu iki şahsiyetin karşılaşmaları kronolojikman olanaksız... Homeros'un, Heredotos'un, Hellenistan'ın (Yunanistan demezdi) lehine sansür edildiğini O'ndan öğrenecektim...

Ertesi yıllardaki kurslarda, Çeşme Turizm Okulu'nda, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde, Yaşar Üniversitesi'nde rehberlik öğrencilerine "Mitoloji" dersini ben okuttum. Çoğunun bir aylık yurt içi uygulama turlarına ben rehberlik ettim...

Bu kurslar ve dersler kapsamında, o zamanın koşulları gereği, mitoloji teksirleri, Zafer Keskiner'in Salihli Belediye başkanlığı döneminde yaklaşık 100 sayfalık mitoloji (söylencebilim) kitabı yazıp yayınladım.

Kapsamlı bir mitoloji kitabı yazmak, içimde bir ukde idi. Zaten beni bilenler:

- *Anlattığın gibi bir mitoloji kitabı yazsana*, diyordu.

Yaşar Üniversitesi Senatosu'nda (o zaman senatördüm), zamanın rektörü:

- *Türkçe ve İngilizce hiç yayınlamış yok*, dedi.

Ben: Zorlanmadan, çoğu tanrı/tanrıça ve söylence, yazılı kaynağa bakma gereği duymadan yazıp bitirdim kitabı.

Adını neden "Söylence" koydum? Adının başında ve/veya içinde "mitoloji" geçen birçok kitap var.

Başta Melih Cevdet (Anday), Sabahattin Eyuboğlu, Halikarnas Balıkcısı ve Azra Erhat gibi otoriteler, söyleyiş güçlüğü ve yanlışlıkları yüzünden, "efsane" yerine "söylence" demeye başlamışlardı.

Rehber kursiyerleri olarak, kendi inisiyatifimizle, bir uygulama gezisinde:

- *Hadi, tur boyunca "mitoloji" yerine "söylencebilim" diyelim*, dedik. Kırk kadar heyecanlı kursiyerdik. Dediğimizi yaptık. Dönüşte, "söylence" demeyen kalmamıştı. Üstelik pırıl pırıl bir Türkçe idi...

Gökovalı'nın "Söylence"si...

Yarım yüzyıllık iletişim deneyimimde öğrendiğim şeylerden biri şu: *"Konuşma dediğin dinleyeni, yazı dediğin okuyanı şaşırtmalı."*

Mevlana'da:

- *"... Dünle birlikte gitti cancağızım*

Ne kadar söz varsa düne ait,

Şimdi yeni şeyler söylemek

lazım!"

Peki söylence, yeni ne söylenebilir?

Belki yeni metinler çevrilebilir, belki söylenceler yeni bir biçimle (üslup) söylenip yazılabilir. Ben de, 330 sayfalık "SÖYLENCE" kitabımda bunu yapmaya çalıştım.

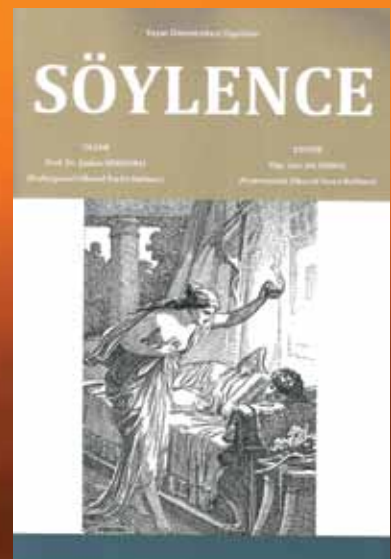
Başka bir deyişle; Halikarnas Balıkcısı'nın, Azra Erhat'ın, Salihli önceki belediye başkanı Zafer Keskiner'in, Bilgi Yayınevi sahibi rahmetli Ahmet Tevfik Küflü'nün: *"Anlattığın gibi mitoloji kitabı yazsana"*, sözlerine uydum.

Başta "Habrokoms ile Antiya", "Kaunos ile Byblis" olmak üzere, bazı söylenceleri ilk kez Türkçe söyledim. "Daphnis ile Klio" ve "Hero ile Leandros"u, daha iyisi yapılamayacağı için dostum Prof. Dr. Bilge Umar'ın Türkçesiyle koydum kitabıma.

İmzamı taşıyan "SÖYLENCE"nin getirdiği yeniliklerden biri, hemen tüm tanrı, tanrıça ve tanrısal kahramanların fotoğraf ya da çizimlerini koydum bu çalışmama.

"SÖYLENCE", inanılması zor ilgi gördü. Hakkında övgü dolu yazılar çıktı (bu arada Cumhuriyet'ten Serdar Kızık'a, Yeni Asır'dan Ahmet Yazıcıoğlu'na, Sabah'tan Ünal Ersözlü'ye teşekkür borçluyum).

Bir haber daha: İzmir'in 40 semti kapsamında "Kadifekale"yi yazdım, İzmir Kitap Fuarı'na yetişecek...

Rehber Anıları

Hikmet UĞURLU, Rehber - İbrahim Ethem BÜYÜKBENLİ, Rehber

Hikmet Uğurlu

Önsöz

"Gençler hayalleri, ihtiyarlar anılarıyla yaşar." sözünü duymayan yoktur herhalde. Özellikle çeşitli yaş gruplarının bir arada olduğu toplantılarda, gençlerin atak konuşmalarını, geleceğe dönük tasarı ve düşüncelerini, çoğu gerçekleşemeyecek düşlerini duyan yaşlılar, şöyle bir iç geçirip, yukardaki sav söz değerindeki tümceyi mırıldanırlar.

Doğal olarak, genç insanın; henüz ayırımına varamadığı ya da üzerinde durmadığı çocukluk anıları dışında; ikide bir geri döneceği, "ah vah" edip üzüleceği veya "ohh" deyip sevineceği elle tutulur bir anısı yoktur ki! Ama önünde büyük bir gelecek, sonsuzmuş gibi gelen bir ömür, hiç bitmeyecekmiş gibi görünen bir yaşam vardır. Ve de bu yaşam ancak hayallerle süslenir. Ancak, bir gün gelir, bu büyük gelecek azalır, sonsuz ömür sonlanmaya yaklaşır, hiç bitmeyecekmiş gibi gelen yaşam bitmeye yüz tuttuğunu anımsatmaya başlar. O, artık üzerinde küçük planlar yapılmaya bile değmeyecek denli sıradanlaşır. İşler günlük, hatta anlıktır. *"Akşam şunu yapalım", "Yarın şuraya gidelim."* türünden. Bir araya gelen yıllanmışlıkların sözlerine kulak verin. Hep geçmiş vardır. Acı tatlı anılarla bezenmiş;

sanki tümü dün olmuş gibi iç içe, yan yana, taptaze... Anılar, anılar, anılar... Anlatılırlar da anlatılırlar.

Rehberant'ın küçücük, mütevazı ofisi bir süredir bir avuç "akbaşı"nın anılarıyla dolup, taşmakta. Pek çoğumuz unumuzu eledik, eleğimizi duvara astık. Şimdi artık onları anlatma zamanı. Ancak, bizim anılarımız çok farklı. Bir kere tek başınadır, yaşananlar.

Bir grup yabancı ve siz! Omuzlarda korkunç bir sorumluluk. Sorulan her soruya yanıt verme zorunluluğu. Ülkemizi taşıdın havasına, çiçeğinden müziğine, tarihinden bugüne, inançlarından geleneklerine bilme zorunluluğu. Karşınızdaki sizi öyle görür. Herhangi bir konuyu mantık ölçülerinde ele alıp, anlatamaz, açıklayamazsanız, kariyeriniz anında çöpe gider. Hep dikkatli ve uyanık olmak zorundasınız. Zamanı çok iyi kullanmak zorundasınız. Grupla ve grubun muhatap olduğu kişi ve kurumlarla iyi bir iletişim ortamında olmak zorundasınız. Bu zorunlulukları isterseniz daha da artırabilirsiniz.

Durum böyle olunca, anılar da özgün oluyor, kuşkusuz: Dil yüzünden örneğin farklı telaffuz, bozuk aksan, konu dışı jargon gibi yanlış anlamalarla ilgili anılar, kültürel farklılıklardan kaynaklanan anılar, yeme-içme konularıyla ilgili anılar, bazı artniyetlilerin neden olduğu, ülkemizin hassas konularıyla örneğin, Rum, Ermeni, Kıbrıs gibi konularla ilgili anılar, tarihsel olgular üzerinde farklı yorumlardan kaynaklanan anılar ve daha niceleri.

Geçtiğimiz genel kurul toplantısında, zaman zaman birbirimize anlatıp durduğumuz anıları toplayıp, bir araya getirme fikri ortaya atıldı. Neden olmasındı! Oy birliği

ile kabul edildi öneri. Bazılarını aylık bültenlerimizde yayınladık bile. Sağolsun arkadaşlar anılarını yazıp bizlere iletiyorlar. Bu çalışma ile onlardan bir seçki yapıp kardeş dergide sizlere sunuyoruz. "Rehber Anıları" her yerde pek rastlanmayan cinsten. Eminiz, bu anıların bazıları sizi güldürecek, bazıları da düşündürecek!

Yaşamınıza değişik bir keyif vereceği umuduyla, hepinize iyi okumalar...

VARAN 1

İbrahim Ethem Büyükbengi

İzmit ve Mersin Taşucu Kağıt fabrikalarından sonra bir başka kağıt fabrikasının da Antalya'da Manavgat nehrinin denize döküldüğü yerde yapılması gündeme getirilmişti. Böyle bir olayın yaşama geçirilmesi demek, turizmin başkenti olmaya aday bir kentte çocuğun daha doğmadan ana karında ölmesi demekti. Antalya'da yaşayan, buranın ekmeğini yiyip suyunu içen insanlar olarak çaba göstermek ve bu girişimin önüne geçmek zorundaydık. O zaman, ne Manavgat nehrinden, ne Sorgun ormanlarından, ne de turizmden bahsetmek söz konusu olabilirdi. Böylesi bir girişim, nehir çevresindeki doğal ve tarihi dokunun onulmaz yaralar alması anlamına gelirdi ki, buna asla razı olamazdık. Bu konuda bizler, birer

turizm gönüllüsü olarak, gerçek bir savaşı verdik, diyebilirim.

Manavgat ilçesinden Kağıt Fabrikası'nın kaldırılması ve Dalaman'a inşa edilmesi, bölgenin turizm alanında önünü açmıştır, diyebilirim. Bu turizm açısından Antalya'nın bir kez daha fethi anlamına geliyordu. Buna kimler mi emek verdi? Başta CHP eski Genel Başkanı Deniz Baykal olmak üzere, o zaman ki Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun gösterdikleri çabalar önemli yer tutmaktadır. Bu, neliklerle bu günlere geldiğimizi gösteren iyi bir örnek olması açısından önemlidir.

Bu aşamada emeği geçen çok insan vardır, ama bunların arasında iki kişi var, benim özellikle gündeme getirmek istediğim. Bunlardan biri tamamen amatör bir ruhla kurulan "Antalya'yı Tanıtma Derneği"nin kurucu başkanı Antalya Lisesi İngilizce öğretmeni Osman Batur'dur.

Yabancı dil bilen eğitilmiş insanlar olarak, bu kente ne verebiliriz diye düşünen bir grup insan, tamamen gönüllü olarak, amatör bir ruhla, kentin tanıtımı işini yüklenmişlerdir. Bunu o günün olanaksızlıklarına karşın büyük bir özveri ile Turizm Bakanlığı kurulup, resmi olarak çalışmalar ele alınana kadar başarılı bir biçimde sürdürmüşlerdir. Turizmin harcını karan, çatısını çatan isimsiz kahramanlardır onlar.

Bir de zamanla turizmin önemini kavrayıp, yolu açan ve genişleten insanlar var. Bunların başında Antalya eski belediye başkanlarından rahmetli Dr. Burhanettin Onat'ın adı hemen aklıma geliyor. Kendisi ile aynı mahallede oturmamıza rağmen, uzun bir süre tanışma fırsatını bulamamıştım. Bir fırsat çıktı, beraberce bir Sillyon turuna katıldık. Ben rahmetli başkanın rehberliğini yaptım. Başkan açıklamalarından çok etkilendi. Anlatımından çok memnun kaldı. "Aynı mahallede oturmamıza

rağmen, bu zamana kadar tanışmamış olmamızdan ve turizmin önemi konusunda daha önceden teşriki mesai yapmamış olmaktan dolayı yeis duyuyorum. Keşke daha önceden tanışsaydık. Keşke turizme daha önceden gereken önemi verseydik!" dedi. Bu, başkanın Antalya'ya yeni bir fistan biçmesi, kendi halinde yaşayan kente yeni bir rol belirlemesi demektir. Bir tarım, bir maden kenti (krom) olan Antalya'nın dünya sahnesine adım atması ve turizm alanında da varlığını duyurması ve Türk Riviyerası olarak ünlenmesi anlamına geliyordu. Antalya daha yolun başındaydı, gidilecek çok yol vardı. Ama Antalya'nın doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel değerleri Antalya'yı umut dolu bir geleceğin beklediğini müjdeliyordu. Başkanla beraber yaptığımız Sillyon gezisi, yapacağını yapmış, benim sayın başkanla tanışmamı sağlamıştı. O ilk tanışmadan sonra, eski tanışmadığımız günlerin acısını çıkartırcasına, sık sık görüşmeye ve turizmin önünü açmak için neler yapabileceğimizi konuşmaya başlamıştık.

Beni, sık sık Karaalioğlu Parkı'nın kenarındaki güzel evine (bugün Onkoloji Merkezi olan binaya) davet eder, ocağa odunları atar, uzun süreli sıcak sohbetler yapardık. Başkanın süper bir slayt koleksiyonu vardı. Beni asıl mutlu eden durum, başkan ; "Bana turizmi sen kavrattın." derdi. Bu da benim gurur duymamı sağlar, çalışma şevkimi kat kat artırır. Rahmetli başkanın bana naklettiği bir olayı bu vesile ile sizlerle paylaşmak istiyorum.

Antalya'da daha turizmin esamesinin okunmadığı dönemlerde, kente gelen çok az sayıdaki turist ailelerinden birisinin çocukları pazardan aldıkları portakalları yiyip, kabuklarını yere atıyorlarmış. Oradan geçmekte olan başkan Burhanettin Onat'ta yanında dolaşan çavuşlarına işaret edip, çocukların attıkları kabukları arkalarından toplatıyormuş. Bunu fark eden

çocuklar, ailelerine dönüp, attıkları kabukları arkalarından gelen adamların topladıklarını söylemişler. Çocukların babası, durumu merak etmiş. Geriye dönüp, nedenini sormuş. Başkan, "Ben bu kentin belediye başkanıyım. Kentin ve parkın temizliğinden de ben sorumluyum. Kentimi konukların daha iyi yararlanabilmeleri için temiz tutmak benim görevim." diyerek cevaplandırmıştı. Neme laımcı bir başkan olmak yerine, büyükmek yerine başkan olduğu kentin her türlü sorunu ile ilgilenen başkanlara ne güzel bir örnek oluşturuyor, değil mi? Başkanlığını yaptığı kenti çok yakından tanıır ve sorunlarını en ince ayrıntısına kadar bilirdi Burhanettin başkan. En küçük ayrıntılara bile dikkat ederdi. Işıklar içinde yatsın Antalya'yı turizmle tanıştıran o büyük insan.

Antalya'da turizm hareketlerinin başlamasında ve tanıtımında ilk adımları atanların başında gelen İbrahim Ethem Büyükbenli, Antalya'nın ilk kokartlı bölgesel rehberidir. Sicil dosyasında ve Rehber kokartında "1" numara yazan Büyükbenli, büyük bir azim ve kararlılık göstererek İngilizceyi kendi gayreti ile öğrenip geliştirmiştir. Uzun yıllar boyunca Antalya'da İngilizce dilinde rehberlik mesleğini büyük bir sevgiyle ve özveriyle sürdürmüş ve kentimize gelen çok sayıda insana kısıtlı olanaklara ve kaynak yetersizliğine rağmen, çok başarılı rehberlik hizmetleri vermiştir. Aktif olarak çalıştığı dönemde rehberlik yaptığı önemli konuklar arasında Monaco Kraliçesi rahmetli Grace Kelly ve Dünya Bankası eski başkanlarından Mc Namara ve deniz bilimcisi Kaptan Cousto ve daha pek çok önemli konuk sayılabilir. Kendisi Rehberant'ın ebedi onursal başkanıdır.

İbrahim ağabeye sağlıklı, uzun bir ömür diliyoruz.

ARODERGi

Haberler

Yayın Kurulu üyemiz, değerli hocamız Prof. Dr. Şadan GÖKOVALI, yeni yayımlanan “Söylence” kitabının imza gününde okurlarıyla buluştu.

İzmir Alsancak'ta bulunan Yakın Kitabevi'nde 18 Aralık 2010 tarihinde gerçekleşen imza gününde okurların ve kitapseverlerin yoğun ilgisiyle karşılaşan hocamızın mutluluğuna diyecek yoktu.

Sınırlı sayıda basılan kitaptan temin etmek isteyenler kitabevine başvurabilirler.

Valimizi Ziyaret Ettik

Antalya Valisi Dr. Ahmet ALTIPARMAK ile yapılan görüşmede rehber sorunları ve 2010 yılı turizm sezonu değerlendirildi.

Yaşanan olumsuzlukların en aza indirgenmesi için ARO' nun her türlü işbirliğine açık olduğunu belirttik, sayın valimiz de bize destek vereceğini söyledi.

Ayrıca rehberlerin ülkenin tanıtımındaki önemini vurguladık ve tanıtım faaliyetlerinde daha aktif rol almak istediğimizi belirttik.

Mevlana Söyleşisi

6 Ocak 2011 tarihinde, ARO tarafından düzenlenen “Mevlana Celaleddin-i Rumi ve Mevlevilik” üzerine konferans, AKMED (Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü) konferans salonunda Hz. Mevlana'nın 22. kuşak torunu Esin Çelebi Bayru tarafından verildi. Yoğun ilgiyle karşılaşılan konferansı çeşitli TV ve basın kuruluşları da takip etti.

11-13 Aralık tarihleri arasında başkan yardımcısı Oktay Tilki koordinasyonluğunda düzenlenen turnuvamıza 20'den fazla katılım oldu. Turnuva şampiyonluğunu Rusça dilinde rehber İsmail Mert kazanırken, Almanca dilinde rehber Kemalettin Akça ikinci, yine Almanca dilinde rehber Hasan Kurtuluş üçüncü oldu.

Tavla Turnuvası

Likya Yolu Uzmanlık Programı

Olympos-Adrasan-Kemer bölgelerinde Mart-Haziran, Eylül-Kasım tarihleri arası Antik Likya Yolu yoğun yürüyüş rehberi talebini karşılamak için, odamızca 22-26 Ocak 2011 tarihlerinde Adrasan'da Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın onayı ile Uzmanlaşma Eğitimi yapılacaktır. Eğitimi tamamlayanlara Kültür ve Turizm Bakanlığı Uzmanlaşma Sertifikası verilip, siciline işlenecektir.

Dil Kursları

Aralık'ta başladığımız İspanyolca ve Rusça dil kurslarımızın birinci ayı doldu. İkinci ayında yine arkadaşlarımızın yoğun ilgisiyle devam ediyor. Bu tür kursların özellikle bölgemizde çalışan meslektaşlarımıza yararı tartışmasızdır.

Konak Belediyesi'nin desteğiyle, üyelerden Nurdan Morgan ve Genco Altınöz'ün gözetiminde yürütülen projede öncelikle belirlenen ilköğretim okullarına gidilerek, sınıflarda gezi düzenlenecek yerlerin sunumu yapıldı

Ege'deki en güçlü rehber örgütü olan İZRO'nun Aralık 2010 tarihli kültür ve eğitim projesi başarıyla gerçekleştirildi.

Ertesi gün belediyenin sağladığı araçlarla, yine proje önderleri eşliğinde Müzeler ve İkiçeşmelik'teki Agora ziyaretleri gerçekleştirildi.

Geziye katılan tüm çocuklara Konak Belediyesi'nce katılım belgesi ve çeşitli hediyeler verildi, yemek ikramında bulunuldu.

Rehberant Veda

Artık “ELVEDA” Deme Zamanı

1988’den bu yana 22 yıllık şanlı bir geçmişe sahip REHBERANT (Antalya Profesyonel Rehberler Derneği) tarihi misyonunu tamamlamış, Antalya turizmine hakkınca hizmet etmiş bir sivil toplum örgütü olarak “*ELVEDA, artık ayrılık vakti geldi, benden bu kadar*” diyor.

Bir rehber örgütü olarak REHBERANT, kurulduğu günden bugüne hep doğrudan, hep haklıdan, yalın gerçekten yana tavır alan, deneyimli ve adanmış rehberlerin elinde akıllı ve bilimi kendisine rehber edinerek, her fırsatta ülkesinin tanıtımını üstlenen, çevresine ki-

lavuzluk eden, yaşam sürecinin hiçbir döneminde ayrılıkçı tavır sergilemeyen, üyelerini her ortamda koruyan ve kucaklayan, Anadolu sevdasını iş edinmiş bir çizginin kurumu olmuştur.

Bugün gelinen nokta, rehber yasasının çıkması için gün beklediğimiz, yasa taslağının bakanların imzasına açıldığı bir noktadır. Antalya için iki başlılığın zamanı değil. Tek baş, tek yürek, tek yumruk olma ve birlikte ses getirme zamanıdır. Bunu yaparken, aklımız fikrimiz aynı değirmene su taşımak, deneyimlerimizle muhtemel boşlukları doldurmak, varsa eksiklikleri gidermektir. Turizm açısından dünyanın en gözde kentlerinden biri olan Antalya’yı el birliğiyle hak ettiği yere getirmek, daha nitelikli kılmaktır.

Antalya’yı dünya çapında örnek gösterilen, ama otantik özellikleri ve güzellikleri bozulmamış biçimde bizden sonrakilere daha iyi koşullarda bırakmak amacındayız. Bunu tek başımıza değil, turizm sektörünün diğer aktörleri ile birlikte yapmak ve geliştirmek durumundayız.

Rehberant’ın dernek yaşamını

sonlandırmaya ve arşivlerdeki yerini almaya hazırlandığı bu günlerde, kurulduğu ilk günlerden başlayarak, fikir ve eylem düzeyinde katkı koyan tüm rehber arkadaşlarımıza, emeği geçen bütün yöneticilere, ayırmış her kесе teşekkür etmeyi bir görev addediyoruz.

Bu bilinç içinde, yüreğimizde biz ölene kadar kalacak bir REHBERANT sevgisi ve bağlılığı içinde ARO (Antalya Rehberler Odası) ile kucaklaşıyor, onlarla bütünleşiyoruz. Tek ses, tek soluk olarak “Antalya turizminde hep varız, bundan sonra da hep olacağız, güzel işlere birlikte imza atacağız” diyoruz.

Yeni yıl, yeni umutların başlangıcıdır. Bu vesile ile herkese mutlu olacakları, dileklerinin gerçekleşeceği, eskisini aratmayan yeni bir yıl diliyoruz.

26 Aralık 2010, Antalya

Yavuz Ali Sakarya
REHBERANT Yönetim Kurulu Başkanı

Aro Cafe Bistro’da Yılbaşı

Kendi mekanımız ARO Cafe Bistro’daki yılbaşı programında birçok rehber arkadaş ve değerli konuklarımızla bir araya geldik. Eğlence ve sürprizlerle dolu bir gece geçirerek 2011 yılını karşıladık. Yeni yılın hepimize sağlık, mutluluk ve başarı getirmesi temennisiyle...

ARO Söyleşileri

Sıcak bir ortamda hem kültür faaliyetlerimize katılmak hem de dostlarınızla sohbet etmek için hepinizi ARO Cafe Bistro'nun nezih ortamında buluşmaya davet ediyoruz.

9 Aralık 2010 Perşembe günü "*Bitkilerle Güzelliklerimiz ve Mitoloji*" konulu söyleşi, rehber ve orman yüksek mühendisi Süleyman DİNGİL tarafından gerçekleştirilmiş olup, büyük bir ilgiyle takip edilmiştir.

16 Aralık 2010 Perşembe günü "*İngiltere'deki Anadolu*" konulu söyleşi, rehber Yavuz Ali SAKARYA tarafından belirtilen gün ve saatte gerçekleştirilmiştir. Katılımın ve ilginin yoğun olduğu bu ortamda, rehberler böyle çalışmaların sayısız yararı olduğu ve devamının ARO'dan beklendiğini dile getirmişlerdir.

Nurettin Korkmaz ile Hindistan ve Nepal üzerine söyleşi, rehberlere sıcak bir ortamda bir araya gelme, sohbet etme, rehber ve inşaat yüksek mühendisi Nurettin ağabeyimizin yaptığı bu gezi üzerine de görüş alış verişinde bulunma olanağı verdi.

Hizmet İçi Zorunlu Seminerler

Antalya'da Kasım ve Aralık aylarında sekiz ayrı günde düzenlenen eğitim seminerleri başarıyla gerçekleşti. Özellikle operasyon gruplarında çalışan rehber arkadaşlarımız seminerlerin geniş bir zamana yayılmasından duydukları memnuniyeti ifade ettiler.

ARO'nun gözetiminde KARED tarafından organize edilen seminerler ise Nevşehir'de yapıldı. Kapadokya Rehberler Derneği başkanı Murat Dinç ve ekibinin özverili çalışması, İl Kültür ve Turizm Müdürü Velettin Birsöz'ün bizzat seminerleri takip etmesi neticesinde güzel bir organizasyon tamamlandı. ARO'yu, yönetim kurulu üyemiz ve ARO DERGİ genel yayın yönetmeni A. Zeki Apalı temsil etti.

Yayın kurulu üyemiz Prof. Dr. Bekir Deniz
Artuklu Dönemi mimari eserlerini anlattı.

ARO'nun gözetiminde KONTURED tarafından organize edilen seminerler, odamızı temsilen yönetim kurulu üyemiz Suhat Akpınar ve KONTURED başkanı Mehmet Akbulut tarafından kusursuz bir organizasyonla sona erdi.

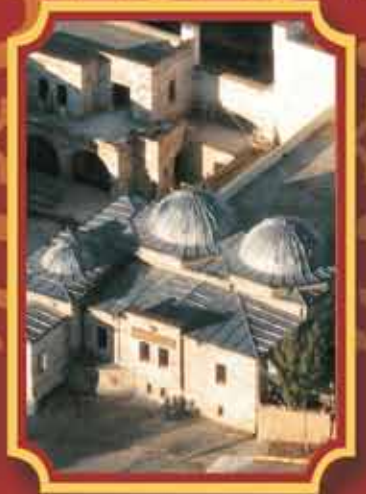
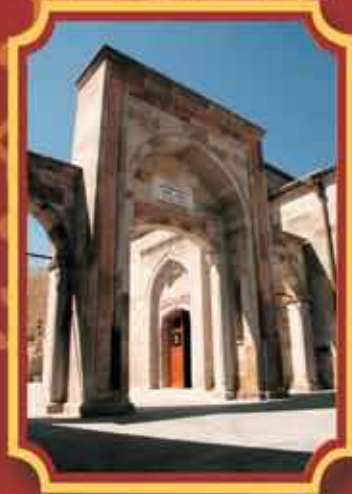
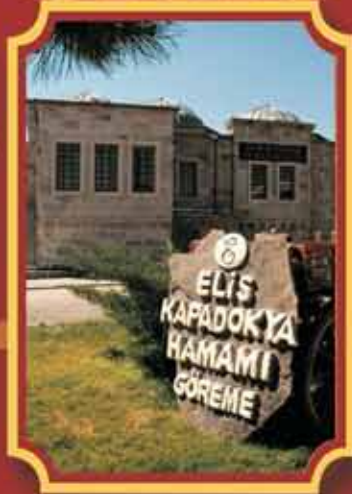
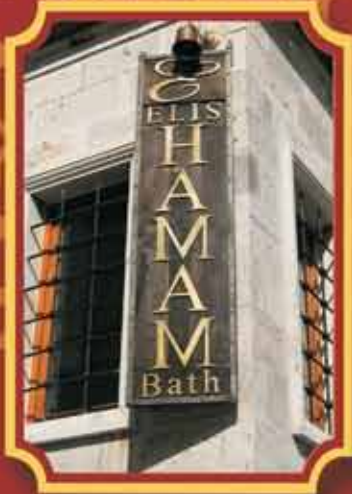
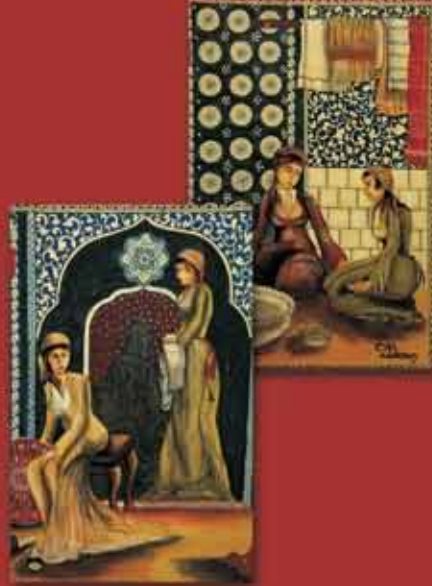
Yayın kurulu üyemiz Prof. Dr. Nevzat Çevik
Göbekli Tepe'yi anlatırken

ARO'nun gözetiminde Gaziantep TUREB tarafından organize edilen seminerler, başkan Şerif Kurt ve odamızı temsilen yönetim kurulu üyemiz Vedat Özçelik'in kontrolünde başarıyla gerçekleşti.

ELIS KAPADOKYA HAMAM TURKISH BATH

**Kusursuz bir mekan,
deneyimli bir ekip ve
Geleneksel
Hamam
Sefası...**

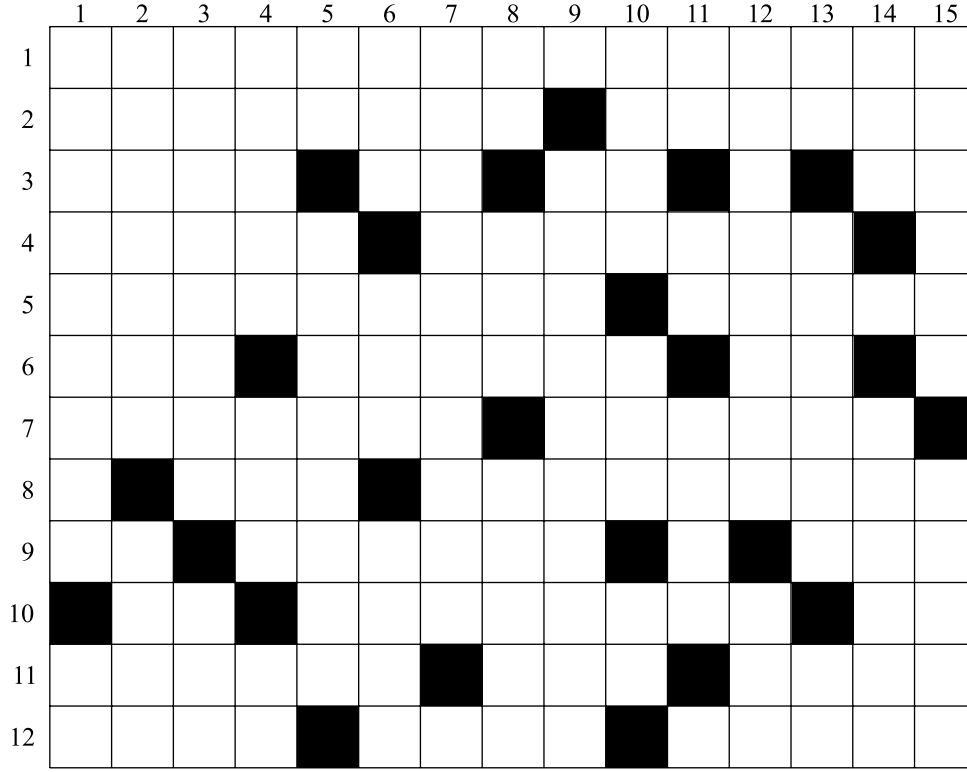
Elis Kapadokya Hamam Göreme

Göreme Tourism and Development Cooperative Complex TR- 50180 Göreme, Nevşehir Tel: 0384 271 29 74-75 Faks: 0384 271 29 73

www.elishamam.com info@elishamam.com

ARO Dergi Bulmaca

Not: Bu bulmacayı doğru çözenler arasında çekilecek kurada kazanan bir kişiye kitap armağan edilecektir. Bulmacanın çözümü önümüzdeki sayıda yayımlanacaktır.

Hazırlayan: Hikmet Uğurlu, Rehber

Soldan Sağa:

- 1- Ülkemizde klasik arkeoloji öğretiminin başlaması ve gelişmesinde önemli katkıları olmuş, Perge ve Side gibi antik kentlerin kazılarını gerçekleştirmiş, 1905 -1975 yılları arasında yaşamış arkeologumuz.
- 2- Kendilerini dine adanmış rahiplerin ve rahibelerin dünya ile ilgilerini keserek yaşadıkları yapı. -".... Burina Burinata" (Halikarnas Balıkçısı'nın bir yapıtı.)
- 3- Buyuran, buyurucu. - Asıl, kök, temel. - Kripton'un simgesi. - Yeşim Ustaoglu'nun bir filmi.
- 4- Suyunu sıkma. - Birbirinden gittikçe ayrılan, uzaklaşan (ışınlar, çizgiler vb.)
- 5- Dostoyevski'nin bir romanı. - Çevresinde olan bitenlerin farkına varmama.
- 6- Trenlerin üzerinde gittiği demir yol. - Çok hareketli ve eğlenceli bir konusu olan, şarkılara da yer verilen hafif güldürü. - Ün, şöhret.
- 7- Sermaye. - Osmanlılar döneminde sipahilerin aldığı en büyük tımar.
- 8- Gelgite açık bölgelerde, liman içindeki gelgit etkisini ortadan kaldırmak için liman girişine yapılan su dengeleme havuzu. - Erzincan'ın Termal ilçesinde bulunan Selçuklular döneminden kalma ünlü bir kümbet.
- 9- Akıl. - Fethiye yakınlarında antik Likya kentlerinden biri. - "..... Güler" (Ünlü fotoğrafçımız)
- 10- Titan'ın simgesi. - Kuzey-doğu Sibiry'a'da yaşayan Türk topluluğu. - İÖ III. yy'dan başlayarak kullanılan Roma bronz para birimi.
- 11- Bitkilere verilen gübreli su. - "..... Millet Uyanıyor" (Muhsin Ertuğrul'un 1932'de yaptığı film). - Fakültelerde öğrencilerin ders izledikleri basamaklı salon.
- 12- Haberci. - Turgut Özakman'ın bir oyunu. - Bir burç adı.

Yukarıdan Aşağıya:

- 1- Japon söylencebiliminde güneş tanrıçası. - Pasta hamuru.
- 2- Oruç ayı. - Eski Mısır ve Yunan'da dikilmiş yekpare bir taşın ibaret anıt, dikmetaş.
- 3- Bölüm ya da paragraf başında yer alan harf, baş harf. - İrlanda Kurtuluş Örgütü'nü simgeleyen harfler.
- 4- Balık ağlarının alt ve üst yanlarına geçirilen, keçi kılından ip. - Gençler arasında çok tutulan bir müzik türü. - Berkelyum'un simgesi.
- 5- İsa'dan sonraki dönemi belirtmek için kullanılan kısaltma. - Zenon felsefesinin adı, stoacılık.
- 6- Terzi aleti. - Göller yöresinde lor peynirine verilen ad. - Üyesi olduğumuz uluslar arası bir örgüt.
- 7- Alçak sesle konuşmak.
- 8- İran'ın plaka imi. - Eski dilde "korku". - Venezuella açıklarında Hollanda'ya ait bir ada.
- 9- Çevresinde çekim oluşturan, büyüleyici kimse.
- 10- "... Twain" (Tom Sawyer'ın maceraları, Missisipi'de Yaşam, Gizemli Yabancı) gibi yapıtları da olan, 1835-1910 yılları arasında yaşamış Amerikalı yazar. - Hz. Yakub'un karısı. - Lavrensiyum'un simgesi.
- 11- Gümüşün simgesi. - "... kenarı burmalı / gölgesinde durmalı / iki yar sevenleri / Hançer ile vurmali." (Erciş türküsü - Hüsamettin Subaşı). - Eski dilde "diriler, canlılar"
- 12- "..... Türküsü" (S. İmamura'ya 1983'te "en iyi yönetmen" dalında "altın palmiye" ödülünü kazandıran filmi. - Tabaklanmış ceylan derisi.
- 13- Kalay'ın simgesi. - Cüneyt Arcayürek'in "Büyüklerle Masallar" adıyla yayımlanan yapıtı. - Gelişmiş bir röntgen tekniği.
- 14- Hitit. - Bursa yöresinde "mendil" anlamında kullanılan bir sözcük.
- 14- Güney Kafkasya kökenli bir halk. - Günlük kazanç.
- 15- Uzaklık işareti. - "... çıkmış dağ başına/ seher vakti güle güle/ sağ eliyle sol döşüne/ güller takmış güle güle." (Kerkük türküsü). - Şey, nesne.

Geçen Sayıdaki Bulmacanın Çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	E	K	R	E	M	A	K	U	R	G	A	L		A	T
2	K	E	N	T	A	U	R		A	R		O	R	T	A
3	İ	R		İ	N		İ	S	K	İ	T	L	E	R	
4	S	K	O	L	A	S	T	İ	K		R	İ	T	İ	M
5	T	İ	R	E		C	İ	N	A	Y	E	T		Y	A
6	İ	D	A	R	E		K	A		A	N	A	M	U	R
7	K	E	T		N	T		G	E	N	Ç		A	M	A
8		S	O	L	F	A	S	O	L		K	A	R		L
9	U		R	E		D	A	G		F	O	R	S	A	
10	M	A	Y	A	L	A	R		K	A	T	İ	Y	E	N
11	A	N	U		A	D	İ	R	İ	K		Z	A		E
12	Y	A	M	A	K		K	A	R	A	B	A	S	A	N

Kazanan Talihli:

Yapılan çekilişi Fuat ERGÜN kazanmıştır.
Kendisine bir adet kitap hediye edilecektir.

ARO DERGİ 1. sayının bulmacasını çözenler arasında yapılan kura sonucunda kitap kazanan M. Cengiz TURNAGÖL ödülünü Başkan Yardımcısı Oktay TİLKİ'den aldı.

Aziz Paulus, Tarsus ve Felsefe

Harun TURHAN, Rehber

Paulus : “Ben Tarsuslu bir Yahudi’yim “ diye yanıtladı, “Kilikya’nın önemsiz sayılmayan bir kentinin yurttaşiyim” (Havarilerin İşleri 21, 39).

Antik Çağda yurttaşlık insana bir yerde oturmasından çok, üstsoyundan gelirdi. Şu halde Tarsus yurttaşı olan Paulus’un o siteyi görmüş olması gerekmez, hele orada oturmuş olması ise hiç gerekli değildir. Paulus’un göze görünen ilişkilerinin tümü Kudüs’leydi. Paulus’un kişiliği ve öğretisi üzerine ışık tutmak üzere sözde Tarsus’ta geçmiş, çocukluğunda yaşadığı çevre konusunda birtakım varsayımlardan yola çıkmak, sağlam olmayan temellere dayanmak demektir. Aynen kent merkezindeki Sen Pol Çeşmesi denilen kaynağın Paulus ile bir ilişkisi olmadığı gibi. Bu su kaynağı muhtemelen antik çağda kullanılıyordu, fakat bunun Paulus ile bir ilişkisi olduğunu düşünmemiz için bir neden yoktur.

Hıristiyanlığı kabul etmesinden kısa bir süre sonra Kudüs’ten çıkarıldığında dindaşlarının onu güvenlik gerekçesiyle Tarsus’a götürmeleri (İşler 9, 30) ve Barnabas tarafından Antiokheia’ya götürülünceye kadar orada kaldığını biliyoruz. Paulus’un Roma yurttaşı olması ve bu yurttaşlığı ne şekilde elde ettiği de oldukça tartışmalı ve karanlıkta kalan bir konudur. Pek çok uzman bu yurttaşlığın Paulus veya ataları tarafından satın alındığını iddia eder ve bu yurttaşlık bilindiği üzere babadan oğula geçer.

Bursalı antik çağ yazarı Dio, kentteki hareketli politik yaşamın durumunu bize şöyle aralar: (34, 19). İçinde çekişmeler olan yal-

nızca Boule (Kurul) ve Demos (meclis) değildir, aynı zamanda “Ketenciler” konusunda da sürekli tartışma vardır. Dio bunları deyim yerindeyse, “ana yapının dışında kalan kalabalıkça bir topluluk” diye anlatır. Daha sonra yazar bu adamların yurttaşlık hakkı için 500 drahmilik harcı ödemediklerinden ötürü sitenin kamu yaşamının dışında bırakılmış olabileceklerini ileri sürer (34, 23). Bir askerin yaklaşık altı aylık ücretine eşit olan bu rakam, yoksul biri için epeyce paraydı. Şu halde, Paulus gerçekten Tarsus yurttaşıysa, oldukça ayrıcalıklı bir topluluğun üyesiydi.

Tarsus Kilikia’da bulunmasına karşın, Paulus’un gününde Suriye eyaleti içinde yer alıyordu. Önemli bir yol kavşağındaki büyük ve verimli bir ovada kurulmuştur. Kilikia kapısından Suriye’ye inen yol üzerindedir. Bu kapı, Anadolu yaylasına girişi sağlayan pek az geçitten biridir. Denize pek yakın olmamasına karşın, içinden geçen Tarsus Irmağı (eski metinlerde Kydnos), gemilerin denizden kente kadar çıkmasına olanak verirdi. VII. Kleopatra İÖ 41 yılında Marcus Antonius’un aklını başından aldığı ünlü Tarsus buluşmasına gelirken, görkemli saltanat kayığı ile denizden kente kadar pek çalışımlı, pek törensel bir yolculuk yapmıştı (Plutarkhos, Antonius 26). Makedonyalı İskender’i Suriye’ye giderken yolunun üzerinde Tarsus Irmağı’na girmeye iten şey, sağlık nedenleri miydi bilmiyoruz, ama herhalde sonucun ciddi bir hastalık olduğu anlaşılıyor. Adamın az kalsın yaşamına mal olacak bu hastalığı antik çağ yazarları suyun soğukluğuna vermişlerdir (Arrianus, Anabasis 2, 4).

En az İÖ 3. binyıldan kalma bir geçmişe sahip olan bu site Paulus’un zamanında bölgenin en büyük sitesi ve Kilikia’nın

metropolis’i (anakent) idi. Strabon ve diğer antik çağ yazarlarının yazdığına göre, Tarsus aynı zamanda yetiştirdiği filozofların sayısı ile dikkate değer bir yerd (Strabon, Geographia 14, 13). Havarilerin İşlerinde (17, 18) sözü edilen iki okul yani stoacılar ve epikürocular, üyeleri o dönemde, yani Paulus’un gününde felsefenin yeni gelişmelerinin en önünde gelmeseler de, herhalde en başarılı olanlardı. Epikürosculuğu, 306 yılında Atina’da Akademia yakınlarında bahçeli bir evde okulumu açan Samos Adası kökenli bir Atina yurttaşı olan Epiküros, stoacılığı Kitionlu (Kıbrıs’ta) Zenon kurmuştur. Bu ikinci okul adını Zenon’un derslerini verdiği agoranın kuzey duvarı dışındaki stoa poikile (boyalı stoa) adlı bir revaktan almıştır. Gerek Epiküros’un gerek Zenon’un öğretilerini devralıp geliştiren öğrencileri çıkmıştır. Bunlardan İÖ 3. yüzyılın sonunda stoacı okulun başında bulunan Tarsus’lu Chrysippus, okulun öğretilerini daha sıkı bir filozofik temel üzerinde yeniden biçimlendirmişti. Konunun uzmanları onun olağanüstü bilgili ve çalışkan biri olduğunu söylüyorlar. Ona göre felsefe bilgeliğe ulaşmak için bir araçtır, insan ve tanrıyla ilgili konular üstünde düşünmek demektir. Chrysippus’a büyük öneminden ötürü “Stoacılığın orta direği” denmiştir.

Tarsus’lu ünlü filozofların bazıları; Tarsus’lu Chrysippus’un öğrencisi Zenon MÖ 212’ye doğru yaşamış ve Stoa okuluna önderlik etmiştir. Eserleri azsa da öğrencilerinin çokluğu anlatılır.

Zenon’a göre, “evren sonlu bir varlıktır, bilinmeyen bir gelecekte yanıp tutuşarak tükenmektedir.”

Tarsus’lu Aristoteles, MÖ 3. yüzyıl-

da yaşamış babası Chrysippus'un izinde yürümüştür.

Antipater, MÖ 2. yüzyılda yaşamış olan Tarsus'lu stoacı bir düşünürdür. Kendisinin ünlü Karneades'le tartıştığı ve onu yendiği,

Romalı Cicero'nun yapıtlarında yazılıdır. Plutarkhos da ondan söz eder ve birçok yapıtı olduğunu söyler. Bu yapıtlardan hiçbirini günümüze kalmamıştır.

Tarsus'lu Arkhidemos stoacı bir düşünürdür. Cicero, onun usta bir diyalektikçi olduğunu söylüyor.

Hermogenes, (İS 150-225) Tarsus'lu ünlü hatip, hitabet konusunda birçok eser yazmıştır.

Athenodoros (MÖ 1. yüzyıl) Tarsus'lu ünlü stoacı düşünür. Kordylion adıyla da bilinir. Bir dönem Bergama Kitaplığı'nın başında bulunmuş ve bu sırada stoacılığa aykırı bütün kitapları yaktırıştır.

Athenodoros (MÖ 1. yüzyıl) Kordylion adıyla bilinen Athenodoros gibi stoacı ve Tarsusludur. Genç Octavianus'un öğretmenidir (Octavian-İmp. Augustus). Athenodoros, Tarsus'a döndüğünde Augustus tarafından sağlanmış

olan üstün güçlerden yararlanmaya başladı ve kentin anayasasını tümüyle değiştirdi. Athenodoros öldüğünde Paulus hemen hemen çocuk yaştaydı ve kentin sosyal ve kültürel hayatında çok etkili olmuştu.

Nestor (MÖ 1. yy-MS 1. yy) Tarsuslu stoacı filozof. Strabon Nestorun Caesar'ın yeğeni Marcellus'un öğretmeni olduğunu ve Athenodoros'tan sonra kentin başkanı olduğunu yazar.

Augustus'a Athenodoros tarafından önerildiğine kuşku yoktur. Böylece Tarsus tarihinin çok zor bir döneminde, birbiri ardından gelen, yalnız Augustus'un güvenini kazanmayıp, okulların öğretimiyle, pratik uygulamayı da birleştiren filozoflar tarafından yönetildi.

Tarsus'lu filozofların varlığı Antik çağda MÖ 3. yüzyılda başlayıp, MS 1. yüzyıla kadar geçen dört yüzyıllık bir dönemi kapsar. Bu durumun MS 1. yüzyılda birdenbire kesintiye uğramasının nedeni nedir?

Roma İmparatorluğu'nun daha önce ısrarla reddettiği ve bir dönem baskı altında tutmaya çalıştığı Hristiyanlığı kabul etmesi, Antik Yunan felsefesinin önünü tıkadı.

Aslında Hristiyanlığın dile getirdiği şey, Stoa felsefesinden başka bir şey değildi. Prof. Alfred Weber, felsefe tarihinde şu saptamayı yapıyor;

"İsa ve habercisi Tarsus'lu Paulus, bu dini milli kabuğundan kurtarıncaya, artık hiçbir şey onun Yunan ve Roma alanında ilerlemesine engel olamıyordu."

Sonuç olarak, Tarsus'ta felsefeyi ortaya çıkaran koşulların ortadan kalkması bir geleneğin de sonunu getirmiş oldu.

Yararlanılan Kaynaklar:

1-Antik Çağda Tarsuslu Filozoflar, Uğur Pişmanlık

2-Tarsuslu Paulus'un Üç Dünyası, Richard Wallace Wynne Williams

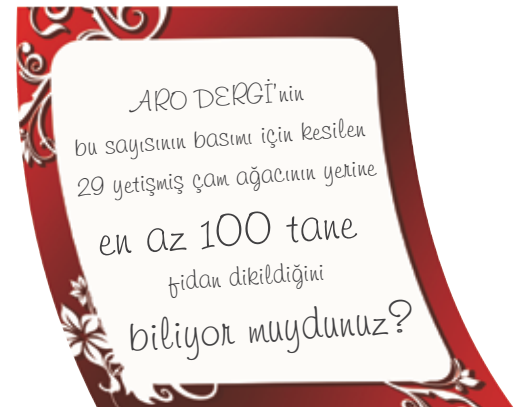
ARO DERGİ 2. SAYI DÜZELTME:

ARO Dergi 2. sayı, sayfa 18'de Ören - Araxa başlıklı yazı bir dizgi hatası sonucu yanlışlıkla bir önceki konu olarak basılmıştır. Doğrusu aşağıdaki gibidir. Yaşanan bu aksaklıktan dolayı özür dileriz.

Ören - Araxa

Fethiye'yi Antalya ve diğer iç bölgelere bağlayan karayolundan doğu yönünde 30 km ilerleyip, sahilden Antalya - Yayla Yolu ayrımını geçtikten sonra Fethiye'nin Kemer Beldesi'ne ulaşılır. Ana yoldan sola girilerek Kemer Beldesi'nin içerisinden geçilerek Ören Köyü'ne ulaşabilirsiniz. Ören Köyü'ne girmeden önce antik Araxa kentine ait birkaç kaya mezarı ve küçük kalıntılar görülebilir.

Ören Köyü'nün çeşitli yerlerinden çıkan kaynak suları Fethiye'nin içme suyunun sağlandığı yerlerdir. Aynı zamanda üzerinde çok büyük alabalık üretme çiftliklerinin bulunduğu bu akarsular, daha aşağılara Akçay (Deliçay) ile birleşir. Eşen Ovası'nda Saklıkent'ten gelen akarsu ile de birleştikten sonra Kumluova ve Karadere köylerinden geçerek Patara sahilinde Akdeniz'e dökülmektedir. İçinden geçtiği yerlerin tarımı için çok büyük önem arz eden bu akarsu aynı zamanda Antalya Muğla ili arasındaki doğal sınırı da oluşturmaktadır.

Rehberlerin Sigortalılığı

Şeyla Demircan*, Mürşidin Demircan**

Giriş

4857 Sayılı İş Kanunu hükümlerinin hangi işlerde ve iş ilişkilerinde uygulanacağı kanunun 4.ncü maddesinde belirlenmiştir. Rehberlerin İş Kanunu kapsamı dışında tutulduğuna dair kanunun bu maddesinde herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Araştırmalarda turist rehberlerinin yüzde 24'ünün tek bir acenteye, yüzde 34'ünün az sayıda acenteye, yüzde 15'inin ise çok sayıda acenteye bağlı olarak çalıştığı, yüzde 2'sinin yurtdışında kurulu acentalarla çalışmakta iken acenta dışı kaynaklardan iş alanların oranı yüzde 1, doğrudan müşteri-lerden iş alanların oranı yüzde 8, kendi acentesinin işlerini yapan rehberlerin oranı ise yüzde 4 olduğu belirlenmiştir.

MYK tarafından yayınlanan 10UMS0076-5 kodlu ulusal meslek standardı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB tarafından birlikte hazırlanmıştır.

Mesleğin yeterlilik seviyesi, sekizli (8) seviye matrisinde seviye beş (5) olarak belirlenmiştir. Standardın 3.ncü maddesinde rehberin meslek profili belirlenmiş, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) faaliyetlerinin yürütülmesi rehberin görevleri arasında sayılmıştır.

Profesyonel turist rehberlerinin eğitimi ve bilgilerinin güncellenmesine yönelik eğitim programlarını gerçekleştirmek veya meslek kuruluşları, üniversiteler vb. kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak suretiyle eğitim programları gerçekleştirmek idarenin görevidir.

2009 yılı sonu itibarıyla Türkiye'de 12.191 adet kişinin profesyonel tu-

İş Sağlığı ve Güvenliği Faaliyetlerinin Yürütülmesinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Görevi

rist rehberi kimlik kartı bulunmaktadır. Bu kişilerin 3.757 adedi pasif olup, 8.434 adedi aktif olarak rehberlik yapmaktadır.

Çalışmamızda kullanılan rehber kelimesi Profesyonel Turist Rehberliği Yönetmeliği'ne göre kimlik kartı almış profesyonel turist rehberini ifade eder.

Rehberin İşçi Veya İşveren Sayılması

Bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığı bedenen ve fikren çalışan kişiye işçi denir. 2821 Sayılı Sendikalar Kanununun 2.ci maddesine göre işveren, işçi sayılan kimseleri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye ve tüzel kişiliği olmayan kamu kuruluşlarına denilir. Seyahat acentalarında bir hizmet akdine bağlı olarak çalışan rehberlerin durumu işçi tarifine uymaktadır ve genel olarak rehberi işe alıp emir ve talimatları doğrultusunda çalıştıran kurum seyahat acentasıdır.

Antalya Rehberler Odası'na (2010) göre bir acentaya bağlı olarak ücretli çalışan rehberler işçi statüsünde olduklarından işveren acenta tarafından SGK'na giriş bildirgeleri verilmek suretiyle sigorta ilişkileri kurulacak ve sigorta primleri işçinin payı ücretinden tevkifat yapılmak suretiyle Kurum'a yatırılacaktır.

Rehberler bir işverene bağlı olarak çalışabileceği gibi kendi emir ve

talimatları altında çalışmak üzere hizmet sözleşmesine bağlı olarak başka kişi veya kişileri de işe alıp çalıştırabilir.

4857 Sayılı Kanun açısından rehberler işçi veya işveren konumunda olabilir.

Rehberlerin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Görevleri

4857 sayılı Kanunun 77.nci maddesi (5.Bölüm/İş Sağlığı ve Güvenliği) işverenlerin ve işçilerin yükümlülüklerini hüküm altına almıştır. Yasa koyucu bu hüküm ile işverenleri işyerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemleri almaya ve alınan bu önlemlere uyulup uyulmadığını denetlemekle görevlendirmiştir.

İşverenler, işçilerin karşı karşıya bulundukları mesleki riskler ve alınması gerekli tedbirler ile işçilerin yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini de vermek zorundadır. İşçiler de işverenin iş sağlığı ve güvenliği konusunda aldığı her türlü önleme uymakla yükümlüdür. 4857 sayılı Kanunun 77.nci maddesindeki hüküm gereğince; profesyonel turist rehberleri de İSG ile ilgili bu hükme uymak zorundadır.

Profesyonel turist rehberlerinin İSG ile ilgili kurallara uymak zorunda olduğu 10UMS0076-5 referans kodlu ulusal meslek standardının

3.1 maddesinden de ayrıca anlaşılmaktadır.

10UMS0076-5 referans kodlu ulusal meslek standardına göre İSG faaliyetlerini yürütmek rehberin asli görevlerindendir.

İş Kanununa göre bir işyerindeki İSG ile ilgili önlemlerin alınması işverenin yerine getirmek zorunda olduğu görevlerdendir.

İşveren konumundaki seyahat acentasının hukuki kişiliği İSG önlemlerinin kim tarafından alınacağı hususunda önem taşır.

1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunun 4.ncü maddesine göre seyahat acentası işletme belgeleri bir işletmeye mahsus olmak üzere tüzellere verilir.

Kanundaki bu hüküm gereğince seyahat acentaları tüzel kişiliğe bağlı bir organizasyon olarak kurulur. Seyahat acentasının organizasyon ve yönetim şekli acenta sahibi olan tüzel kişiliğin nevine (anonim veya limited şirket olması durumuna) göre farklılık gösterir. Acentanın sahibi olan tüzel kişi aynı zamanda rehberin işverenidir. Bu nedenledir ki turu düzenleyen seyahat acentası öncelikle turlarda İSG ile ilgili önlemleri almakla mukelleftir. 10UMS0076-5 referans kodlu ulusal meslek standardının 3.1 maddesine göre rehberlerin İSG ile ilgili görevleri şunlardır.

A. İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Faaliyetlerini Yürütmek

A.1. Eğitimlere ve tatbikatlara katılmak

A.1.1. İSG konusunda işyerinin ve işyeri dışındaki kurumların eğitimlerine katılmak.

A.1.2. Eğitimlerde öğrendiklerini işinde uygulamak.

A.1.3. İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili edindiği bilgi ve becerileri güncellemek ve yenilikleri takip etmek.

A.1.4. Risk faktörlerinin belirlenme-

si ve azaltılmasına yönelik çalışmalar yapmak.

A.2. Yasal, işyeri ve çalışma alanlarındaki kurallara uymak ve uyulmasını sağlamak.

A.2.1. İş Sağlığı ve Güvenliği koruma ve müdahale araçlarının ve malzemelerinin uygun ve çalışır şekilde bulundurulmasını denetlemek.

A.2.2. Mesleği ile ilgili uyarı ve işaret levhalarını talimatlar doğrultusunda kullanmak ve meslektaşlarının kullanmalarını denetlemek. Uygun kullanmayan meslektaşları ve konukları uyarmak.

A.2.3. Birlikte çalıştığı otobüs personelinin tur sırasında sağlıklı ve yasalara uygun bir şekilde davranmasını gözetmek.

A.2.4. Kendisinin veya birlikte çalıştığı kişilerin belirlediği tehlikeli durumları ilgili birimlere ileterek işbirliği içinde gerekli önlemleri almak ve/veya aldırarak ve takibini yapmak.

Seyahat Acentası Yöneticilerinin Rehberin İSG Bildirimlerini Algılama Şekli

Seyahat sektöründeki tur operatörleri ile seyahat acentaları işveren konumunda olup ara hizmet sunucusu olan rehber gibi kişiler sektörün en zayıf halkasında yer alır. Tüzel kişi şeklinde örgütlenmiş sermaye şirketleri olan işverenler karşısında rehberler, acentalarda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili düzenlemelere yeterince uyulmadığını ancak dile getirebilir. Çünkü tur esnasında görülen aksaklık ve olumsuzluklar acenta operasyonu veya organına yansıtıldığında, acenta içinde görev yapan yardımcı kişilerde, rehberin acenta içi işlere karıştığı şeklinde algı oluşabilmektedir. Rehberin iyi niyetle yaptığı bazı bildirimler, o rehberin o acentada bir daha çalıştırılmaması riskini de gündeme getirmektedir.

Aslında rehber de diğer acenta çalışanları gibi tüzel kişinin işini yürüten yardımcı kişilerdendir. Yardımcı

kişiler üstlendikleri görev nedeniyle yaptıkları iş ve işlemlerden sorumlu olup bu sorumluluğun gereği olarak rehberlerin de turlarda İSG ile ilgili alınması gereken önlemleri acentaya bildirmesi gerekir.

Seyahat acentası içinde çalışan yardımcı kişilerin, rehberlerce yanıtılan bir olayı yanlış algılamalarının sebebi, orta ve üst kademe yöneticilerinin profesyonel yöneticilik eğitimi almamış olmasıyla ilişkili olabilir.

Seyahat Acentalarında İSG ile İlgili Görevlerin Yerine Getirilmesinde Acenta Yöneticilerinin Yeri ve Önemi

Topçu ve Uran'ın (2009) tespitlerine göre seyahat acente bürolarının asgari nitelikleri 1618 sayılı Kanunda yeterince açıklanmamıştır.

İlman'ın (2008) yaptığı bir araştırmada A grubu seyahat acentalarında çalışan personel sayısına bakıldığında 1-9 personel çalıştıran acentaların yüzde 51,7 gibi önemli bir bölümü oluşturduğu görülmektedir. 10-49 personel çalıştıran acenta oranı ise yüzde 45,9'dur. 50-250 arası personel çalıştıran acentaların oranı ise sadece yüzde 2,5 olarak belirlenmiştir.

Avcı ve Asunakutlu'nun (2003) yaptığı bir araştırmada A grubu seyahat acentalarının orta ve üst kademe yöneticilerinin çoğunluğu, genç, 40 yaşını aşmamış, üniversite mezunlarının fazla olduğu, erkek ve kadınların eşite yakın dağıldığı yöneticilerden oluşmaktadır.

İş yaşamları dikkate alınınca yöneticilerin çoğunluğu, 4-6 yıldır aynı işletmede çalışan, yöneticilik ile ilgili profesyonel düzeyde eğitim almamış olan, ancak seminer, konferans ve bakanlığın açtığı kurslar gibi eğitim etkinliklerine katılan bireylerden oluşmuştur.

Çeşitli çalışmalardaki benzer tespitler dikkate alındığında, çok küçük fiziki mekânlarda ve kısıtlı personel sayısı ile tur operasyonunu yöneten bazı acentaların tüzel kişi organlarının İSG ile ilgili önlemleri almada ne derece başarılı oldukları tartışılabilir. Kaldı ki çalışma hayatında rehberler İSG ile ilgili önlemlerin yeterince alınmadığı herhangi bir turu yönetmek zorunda kalabilmektedir. Seyahat acentası yönetiminde İSG ile ilgili alınması gereken bir önlemin alınmamasından dolayı tur esnasında gerçekleşen bir olayda rehber ne derecede sorumlu tutulabilir.

Acentanın organları ve acentanın hizmetini gören diğer yardımcı kişiler rehberin yaptığı bildirimin rehberin görevlerinden olduğunun bilincinde olmalı. Rehberin acentaya yapacağı geri bildirimlerin rehberlere olumsuz yansımaması için acentanın yetkili organı rehberin iş güvencesini sağlamalıdır.

Tüzel Kişilerde Yetkili Organ,

Yardımcı Kişiler ve Seyahat Acentalarında İSG Faaliyetlerinin Yürütülmesinde Rehberin Sorumluluk ve Kusuru

Tüzel kişiler tam bir fiil ehliyetine sahiptir ve bu ehliyeteye dayanarak fiilde bulunabilmek için organlara ihtiyaç duyar. Bunun nedeni tüzel kişilerin gerçek kişiler gibi doğal bir istence sahip olmamasıdır.

Organ tüzel kişi örgütünün bir parçasını oluşturan ve tüzel kişinin hukuk hayatına etkin olarak katılımını sağlayan kişi ya da kişileri ifade eder. Bu nedenle organı oluşturacak kişi ya da kişiler tüzel kişinin kurucu belgesinde açıkça belirtilmelidir. Çünkü bu kişilerin organ sıfatıyla yapacağı davranışlar tüzel kişiler için bağlayıcıdır. Organın istenci gerçek kişi olan yardımcı kişiler tarafından açıklanır.

Organlar, kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumludurlar. Tüzel kişilerin bağımsız istençleri olmadığı için kusurlu hareket et-

meleri de olanaksızdır çünkü tüzel kişiler anlama ve isteme yetisine sahip değildir. Seyahat acentası kendi başına bağımsız hareket edemez. Acentanın sahibi olan tüzel kişi organı vasıtasıyla işlerini görür.

Seyahat acentasının amacı kâr elde etmektir. Tüzel kişi organınca seyahat acentasının düzenleyeceği turlarda hizmet sözleşmesi çerçevesinde işe alınan bir rehber bir organ olmayıp bir yardımcı kişidir.

Seyahat acentası turun başlayıp sonuçlandığı aşamaya kadar yani turun gidişatı ile ilgili işlere rehberin vakıf olduğunu kabul eder. Gerçek kişi olan rehber bir insandır ve istençleri bağımsız olup kusurlu hareket edebilir. Ancak kusurun oluşmasına mahal vermemek için rehberlere verilecek eğitim İSG ile ilgili bir kusurun oluşmasını önleyebilir. Seyahat acentalarında İSG ile ilgili görevler acentanın sahibi olan tüzel kişinin organları vasıtasıyla görevlendireceği gerçek kişiler tarafından yerine getirilir.

Sonuç

Yukarıdaki bölümlerde açıklanan hususlar dikkate alındığında; seyahat acentasının sahibi olan tüzel kişi işverenin 4857 sayılı Kanundan doğan İSG ile ilgili görevlerinin bir kısmı 10UMS0076-5 referans kodlu ulusal meslek standardı ile profesyonel turist rehberine yüklenmiştir.

Standarttaki görev, işlem ve başarımlar ölçütlerine haiz bir rehber profilinin oluşabilmesi için:

1. Öncelikle, seyahat acentası tüzel kişinin işlerini gören kişinin yardımcı kişi mi, yoksa organ mı olduğunun saptanması haksız eylemler yönünden önemli olup seyahat acentalarının içindeki sorumlular en üstten en alta kadar yönetmeliklerle belirlenmelidir.

2. Rehberin seyahat acentasının yeri, yetkisi, sorumluluğu, görevi, görev emrini kimden ne şekilde alacağı, görevi ile ilgili malzemeleri kimden alıp kime teslim edeceği, kime karşı sorumlu olacağı gibi hususlar yönetmeliklerle kesin olarak belirlenmelidir.

3. Rehberler 10UMS0076-5 referans kodlu ulusal meslek standardında belirlenen hususlarda eğitime tabi tutulmalı ve eğitim programında şu konulara yer verilmelidir; SEÇ (Sağlık, Emniyet, Çevre) Risk Yönetiminin Amacı, Bilinen Yönetim Sistemleri, TSE OHSAS 18001-18002 Nedir?, Yasalar Ne Diyor?, AB Uygulamaları, Küresel Rekabette İSG Yönetim Sisteminin Önemi, Tehlike Nedir?, Tehlike Tanımlama Parametreleri, Çevresel Etki

Nedir?, Ağır ve Tehlikeli İşler, Çalışma Sahası ve Yapılan İşler, Ulusal Mevzuatın Değerlendirilmesi, Tehlikenin Sonucu ve Çevresel Etki, Riskin Olma Olasılığı, Riskin Şiddeti, Risk Değerlendirme Yöntemleri, Risk Değerlendirme Takımı, Risk İşlem Operatörü ve Risk Matrisi, Riski Azaltma Yöntemleri, Genel Risk Değerlendirmesi, Yapılan İşlerin Risklerinin Değerlendirilmesi, Proje Risk Değerlendirmesi, Risk Değerlendirme Şartları, Risk Değerlendirmenin Gözden Geçirilmesi, Spesifik Risklerin Kontrolü, Risk Değerlendirme Çalışmaları.

** Doktora öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, SBE, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik A.B.D.*

*** Maliye bilim uzmanı.*

Sizden Gelenler

İbrahim ÖZ, Rehber

Suçlu Koyun Olunca

Sosyal mobilizasyonun çok hızlı olduğu 70'ler Türkiye'si, artık kendisini altyapı kurumlarıhemen hemen oturmuş, dünyanın sayılı ekonomik değerlerine sahip, dinamik bir ülke konumunda kabullenmek durumundadır.

Buradan hareketle dünün 100 bin nüfuslu göçerlerin Antalya'sı, bugün milyarlarca avroluk rantların el değiştirdiği bir megakent konumundadır.

Tarıma elverişli toprak inter-lan-dının oldukça fazla olması ve ılıman havası nedeniyle yılda 3-5 hasadın yapılabilmesi, tarımla uğraşan insanlara bile oldukça önemli miktarda kazanç kapıları sağlamaktadır.

Böyle bir durumda içinde barındırdığı 1 milyon civarındaki insanının mutlu ve varlık içinde yaşıyor olması gerekir. Böyle düşünmek üleşimin adilce yapıldığı kalkınmış ülkelerde asla safdillik sayılmaz.

Ne var ki kazın ayağı hiçte sanıldığı gibi değildir. Delta, varlıklı olanla

olmayan arasında öylesine büyük-tür ki, bu birçok Avrupa ülkesinde sosyal patlamaya neden olabilecek kadar ciddi bir sorundur.

Oysa, tevekkülcü kimliğiyle insanımız holding sahibi aktör ve aktrislerin dizilerini izleyerek, günün birinde onlar gibi olmayı düşlemektedir.

Okumayı sevmeyen, öylesine değerler peşinde zamanını harcayan bir çoğunluğumuz var ki, onların bu vurdumduymazlıkları, onlara benzedikleri halde onlar yüzünden haksızca yönetilen, hakları kısıtlanan ve layık olduğu şekilde yaşamayan beyaz gömlekli grubu da aynı kaderi paylaşmaya itmektedir.

Çözüm örgütlü ve sendikalaşmış toplumdur. Peki sadece örgütlü olmak ve bir sendika şubesinde bulunmak, toplumun refah düzeyini Antalya özelinden hareketle yükseltir mi?

Bunun yanıtı, sanayi devrimini tamamlamış ülkelerde ve kentlerinde evettir. Ancak, söz konusu olan turizm olunca tüm ezberler hemen ve düzeltilmemek üzere bozulur. Çünkü turizm çalışanı ister örgütlü, ister örgütsüz olsun istikrar yoksunu elemanların çalıştığı bir sektördür.

Marmaris'te Rodos'taki rehberlerle aynı gün grev kararı alıp tura çıkmamış, Rodos'taki rehberler ertesi günden itibaren günlük 200 £ yevmiye almaya başlamışlardı.

Marmaris'te bu hakkını arayan arkadaşlarımız kara listelerde sürünmüş, çoluğuna çoçuğuna ekmek alabilmek için akla hayale gelmeyen sektörlerde çalışmışlardır.

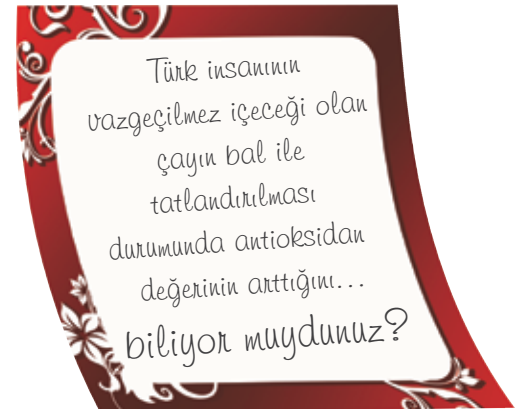
Turizm çalışanı ben merkezcidir. Kitle halinde hak aramak yerine, hak ararken çıkarılan kişi yerine, daha düşük ücretle işe talip olmayı seçer.

Savaşmak gereksizdir. Verilenle yetinilmelidir. Bu turizm çalışanının, mutsuz ve umarsız olduğu yanlış anlaşılmasını beraberinde getirmesin. Turizm, huzurlu ve barışsever insanların işidir. Tatil modundaki konuğu az bir gayretle mutlu etmek oldukça kolaydır. Sorun yaşam standardıdır.

İşveren elinde kepçeyle üleştirilmektedir. Ama çalışan çoğunluğun elindeki puding kaşıklarına dökülenle, ayda 4 kez kırmızı et almak olası değildir.

Buna göre suç ne kasapta, ne turizmci ne de işverendedir. Suçlu olan sadece koyundur. Böyle olunca da, Avrupa Birliği hayalleri ile uyutulan koyunlarımız "Türk Milleti kahramandır" özdeyişiyle gurur duymayı sürdürmektedir.

Emeğin karşılığını bulduğu, kazançların hakça paylaşıldığı bir ortamı yaşamak dileğiyle, sağlıklı kalın...

Biraz da Gülelim

Oktay TİLKİ, Rehber

Giderek suratı asık bir dünyada yaşıyoruz. İnsanlar, gülmeyi unutuyorlar. Biz öyle olsun istemiyoruz. Bu köşede biraz gülelim, yüzümüzde tebessüm olsun istiyoruz. Her türlü katkıyı da bekliyoruz.

Mesaj

Evli doktor, kendi servisinde çalışan bir hemşire ile gizlice merci meği fırına vermişti.

Bir zaman sonra doktordan hamile kaldığını anlayan hemşire, doktorun çocuğu aldırma önerisine pek sıcak bakmadı ve doğurmakta kararlı olduğunu söyledi.

Doktor, doğumu yaklaşan hemşireye gidip başka bir ülkede örneğin İtalya'da doğum yapmasını söyledi.

Hemşire, doğum olunca kendisini nasıl haberdar edeceğini sordu.

Doktor, "Bana kart at üzerine sadece "spagetti" yaz, ben anlarım." cevabını verdi.

Aradan bir ay kadar geçtikten sonra doktora İtalya'dan bir kart geldi. Kartın üzerinde aynen şunlar yazılıydı:

"Spagetti, Spagetti, Spagetti, Spagetti. iki sosisli, iki sade."

Temel'in Fantazisi

Abazan Temel, yolda bir hayat kadını ile pazarlık etmektedir.

- Ben istediğin parayı veririm, ama sevişmeden sonra kadını döveyrum. Benim de fantazim bu.

Kadın, razı olur ama sorar:

- Tamam ama ne kadar dövüyorsun?"

Temel:

- Verdiğim paranın tamamını geri alana kadar dövmeye devam edeyrum."

Çamaşır Makinesi

Kadının biri kocasından iltifat duy-mak istiyormuş ve kocasına sormuş:

- Sence ben güzel miyim? demiş. Kocas:

- Kışın tıpkı bir çamaşır makinesine benziyor, demiş.

Kadın tabii sinir olmuş. Ertesi gün adamın canı sevişmek istemiş, karısına sırtına başlamış.

Kadın:

- Git başımdan küçücük şey için-koca çamaşır makinesini çalıştıramam, elinle çitileyiver.

Cin ve Kadın

Kapı vurulur ve bir erkek kapıyı açar.

Kadın: "İyi günler az önce camınız kırıldı ve bunu yapan benim çocuğum, lütfen özrümü kabul edin ne kadar masrafı varsa ödemek istiyorum." der. Adam: "Hiç sorun değil çocuğunuz camı kırdı ve içeri giren top değerli bir vazoya çarptı ve o da kırıldı" der.

Kadın daha fazla üzülür ve içeri girdiğinde gerçekten bir vazoyu kırılmış görür. "Çok üzgünüm bunun masrafını da ödemek istiyorum." der. Adam: "Hiç önemli değil aslında çok büyük bir iyilik yaptınız bana." Kadın merakla: "Ama camınız ve değerli bir va-

zonuz kırıldı nasıl olur?"

Adam: "Hanımefendi ben bir cinim ve 100 yıldır o vazoda hapis kalmıştım, çocuğunuz sayesinde özgürlüğüme kavuştum, dileyin benden ne dilerseniz."

Kadın sevinçle: "Ay ne desem güzel bir malikâne istiyorum hem de Paris'te." Adam bir kısa telefon konuşması yapar ve: "Tamam hanımefendi isteğiniz oldu, dilediğiniz zaman gidebilirsiniz yeni evinize." der ve "Ya ikinci dilediğiniz?" diye sorar.

"Çok lüks kıyafetler istiyorum." Adam kısa bir telefon konuşması yapar ve:

"Armani, Versace ve DKNY'de kıyafetleriniz hazır alabilirsiniz." der ve üçüncü isteği sorar. Kadın: "En değerli mücevherleri istiyorum.

"Adam bir telefon konuşması sonrası: "OK Bvlgari ve Tiffany'den dilediğiniz mücevherleri alabilirsiniz." Kadın havalara uçmuştur ve adam: "Yalnız ben de bir şey rica etsem sakıncası olur mu?" diye sorar. Kadın merakla: "Nedir?"

Adam: "Biliyorsunuz 100 yıldır bu vazodayım. Kaç zamandır bir kadın yüzü görmedim acaba bir gece benimle olur musunuz?"

Kadın biraz düşündükten sonra: "Neden olmasın?" der ve sabaha kadar birlikte olurlar... Sabah uyandıklarında adam: "Güzel hanımefendi acaba kaç yaşında?" diye sorar.

Kadın: "32" diye yanıtlar. Adam da: "Vay be, bu yaşta hala cinlere inanıyor musunuz?"

Deri ve Kürkön Altın Çağı

50 yılın tecrübesi ile
her geçen gün bir "ilk"e imza atmak,
"yeni" ve "özel" olanı ortaya koymak konusunda
ilk günkü heyecanımızı kaybetmiyoruz.

Nuru Osmaniye Mağaza :
Bab-ı Ali Caddesi No: 7 / A
Cağaloğlu / İstanbul
+90 212 513 58 98

Zeytinburnu Showroom:
Prof. Muammer Aksoy Cad. No: 17
Zeytinburnu / İstanbul
+90 212 547 40 95

Tarihi Tayyare Evleri Mağaza:
Kemalpaşa mah. Fethi Bey Cad. No: 10
Laleli / İstanbul
+90 212 511 05 70

kuzu@kuzu.com.tr
www.kuzu.com.tr

HERKES İÇİN SAĞLIK

ACİL SERVİS

Dr.Avni Bircan TURAN
Dr.Emel DUVAN
Dr.Feyzullah HASANOĞLU
Dr.Fırat DOĞAN
Dr.Hülya ÖNAL
Dr.Lidia DEMİRDAMAR
Dr.Sedat TURAN

KOMUTA MERKEZİ

Dr.Cemile BERDİ
Dr.Canan SALMAN
Dr.Ebru USTA
Dr.Ebru ELİTAŞ
Dr.Halis Ziya KAZDAL
Dr.Mehmet GÜNEŞ
Dr.Önder KIRCA
Dr.Özgür ÖZCAN
Dr.Reşit AĞAR
Dr.Seda ÖZER

AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI/ DİŞ HEKİMLİĞİ

Dt.İbrahim Kaan TANRIÖVER
Dt.Fuat TÜRKMEN
Dt.Emre ÖZTÜRK
Dt.Tuğberk ARICI

ANEZTEZİ VE REANİMASYON / YOĞUN BAKIM ÜNİTESİ

Doç.Dr. Mehmet Levent DÖSEMECİ
Uzm.Dr.Fatma PÜRNEK AKIN
Uzm.Dr.Güzide ÇELİKİLEK
Uzm.Dr.Gözde Selin ÖZDEMİR
Uzm.Dr.Nihan ÇETE
Uzm.Dr.Serdar ATAY
Uzm.Dr.Teoman ERDOĞAN

BESLENME DİYET UZMANI

Diyetisyen Aysun YURDAKUL

BEYİN VE SİNİR CERRAHİSİ

Op.Dr.Ömür Okan CİNEMRE

ÇOCUK HASTALIKLARI VE SAĞLIĞI

Uzm. Dr. Ali SATILMIŞ
Uzm. Dr.Ebru Atike TEMEL
Uzm. Dr.Hayriye DALOĞLU
Uzm. Dr.Seda ÖZER

YENİDOĞAN ve YOĞUNBAKIM ÜNİTESİ

Uzm.Dr.Hakan ONGUN

ÇOCUK ALERJİSİ VE İMMÜNOLOJİ HASTALIKLARI

Uzm.Dr.Zafer BERBER

ÇOCUK CERRAHİSİ

Op.Dr.Emel ÖĞÜZ

DERMATOLOJİ (CİLDİYE)

Uzm.Dr.Betül PARMAKSIZOĞLU
Uzm.Dr.Fikriye USLU

ENDOKRİNOLOJİ VE METABOLİZMA HASTALIKLARI

Uzm.Dr.Gökhan YAZICIOĞLU

FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON

Uzm.Dr.Selkin MÜLÜK
Uzm.Dr.Tuğçe BALCI

GASTROENTEROLOJİ

Doç.Dr.Selman ÇELEBİ

GENEL CERRAHİ

Op.Dr. İhsan YILDIZ
Op.Dr.Muzafer ATLI
Op.Dr.Sabri TEKİN

GÖĞÜS HASTALIKLARI

Uzm. Dr. Ahmet USLU

GÖĞÜS CERRAHİSİ

Op.Dr.Ahmet Bülent KARGI

GÖZ HASTALIKLARI

Op.Dr.Mehmet Tahir ŞAM
Op.Dr.Filiz MÜFTÜOĞLU
Op.Dr.Serhat Erdal YILMAZ

HAVACILIK TIP MERKEZİ

Op.Dr. Emel ÖĞÜZ
Uzm.Dr. Aytaç POLAT

İMMÜNOLOJİ

Prof.Dr.Ali ŞENGÜL

İÇ HASTALIKLARI

Uzm.Dr.Hayati YAĞMUR

KARDİYOLOJİ

Uzm.Dr.İsmail ATEŞ
Uzm.Dr.Refik KARAKAYA
Uzm. Dr. Ahmet SERT

KALP VE DAMAR CERRAHİSİ

Prof.Dr.Ömer BAYEZİD
Op.Dr.Mehdi ZENGİN
Op.Dr.Yücel ÖZEN

KLİNİK MİKROBİYOLOJİ VE ENFEKSİYON HASTALIKLARI

Uzm.Dr. Bekir UYGUN

KULAK BURUN BOĞAZ

Op.Dr.Özgür Hakan YUKSEL
Op.Dr.Mehmet ÖZKEMEKÇİ

KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM

Doç.Dr.Mehmet Murat İNAL
Opr.Dr.Ünal YIRMİBES
Opr.Dr.Ertuğrul AKDAŞ
Opr.Dr.Sanem ÇİMEN
Opr.Dr.Aysegül TEZCAN GERMEN
Op.Dr. Mehmet Cahit BOZYEL
Opr.Dr.Mehmet Tarık KESKİN
Opr.Dr.Perisa SADIKOĞLU SAREMİ

LABORATUVAR

Uzm.Dr.Meltem DEMİR

MEDİKAL ONKOLOJİ

Prof.Dr.Yener KOÇ

NÖROLOJİ

Uzm.Dr. Nilgün POLAT
Uzm.Dr.Sabiha Candan ÖZDEMİR

ORTOPEDİ VE TRAVMATOLOJİ

Op.Dr.Fırat ORUÇ
Op.Dr.Hasan Tahsin DOĞRUL

SGK,
DEVLET MEMURLARI,
ÖZEL SAĞLIK SİGORTALARI
ve BANKALARLA
ANLAŞMALARIMIZ
VARDIR.

ORGAN NAKLİ

Prof.Dr.Alper DEMİRBAŞ
Doç.Dr.Murat TUNCER
Op.Dr. İhsan YILDIZ
Op.Dr.Sabri TEKİN
Dr.Levent YÜCETİN

PLASTİK VE REKONSTRÜKTİF CERRAHİ

Op.Dr.Gökhan ÖZERDEM

RADYOLOJİ

Uzm.Dr.Mahmut Remzi SAVAS
Uzm.Dr.Fatma TORUN
Uzm.Dr.Kamil ÇELİK
Uzm.Dr.Murat USLU

PATOLOJİ

Uzm.Dr.Mustafa TUNÇ

RADYASYON ONKOLOJİSİ

Uzm.Dr.Yıldız KELES

NEFROLOJİ

Doç.Dr.Murat TUNCER

NÜKLEER TIP

Uzm.Dr.Harun SÜSLÜ

ÜROLOJİ

Op.Dr.İbrahim DUMAN
Op.Dr.Mehmet SARIER

444 44 84

medicalpark.com.tr

Program Certified
by Joint Commission International

MEDICALPARK

ÖZEL ANTALYA HASTANE KOMPLEKSİ

Herkes için sağlık